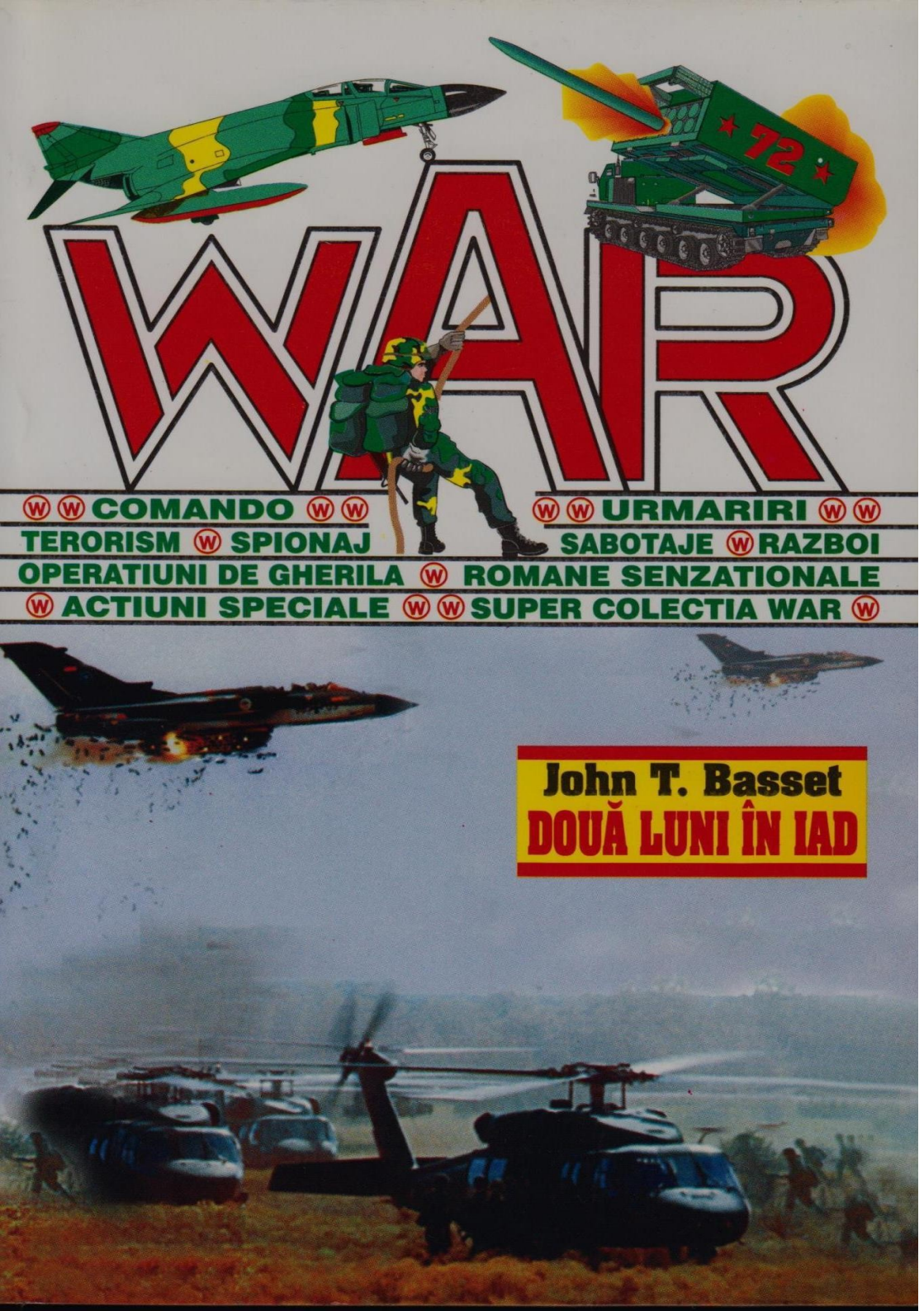
WAR
COMANDO
URMARIRI
TERORISM
SPIONAJ
SABOTAJE
RAZBOI
OPERATIUNI DE GHERILA
ROMANE SENZATIONALE
ACTIUNI SPECIALE
SUPER COLECTIA WAR
John T. Basset
DOUĂ LUNI ÎN IAD

Colecţia „WAR”
72

JOHN T. BASSETT

DOUĂ LUNI ÎN IAD

V1.0

Traducere de Virgiliu Păcureţu

Editura Z 2000
1999

Acest Jurnal este dedicat lui Hester Bassett, fără de priceperea căruia nimic din ceea ce urmează nu ar fi putut fi prezentat.

14 APRILIE, 1945

Zorile s-au aşternut strălucitoare şi limpezi. În această dimineaţă începeam ultima noastră acţiune ofensivă împotriva armatei de încercuire a nordului Italiei a lui Kesselring, în munţii Apenini, la aproximativ treizeci de kilometri de Bologna. Timp de mai multe zile transpirasem pe aceste dealuri din Italia, stând în gropile noastre individuale, sub soarele primăvăratec. Aveam foarte puţine de făcut: să scriem acasă, să facem de gardă şi să ne întrebăm când va începe lupta. Noaptea ne adunam în mijlocul taberei şi, în întuneric, cântam şi spuneam povestiri. Când unul dintre noi era omorât, amintirea lui ne ardea, rămânând cu noi pentru toată viaţa într-un mod unic şi îngrozitor.

Dar acum ora fatală se apropia. Ca de obicei, cei de la aprovizionare vor sta în spatele nostru şi vor veni cu muniţia în linia întâi dacă atacul va fi încununat de succes. Fiecare soldat îşi lua acum muniţia şi grenadele. Ne-am pus bandulierele grele în jurul gâtului. Fiecare soldat avea repartizate trei cutii de raţii K. Le-am înfăşurat pentru a le reduce volumul, iar apoi le-am îndesat în buzunare.

Ora H era 9:15 a.m. Am mâncat ultima masă caldă pe acel deal şi am urmărit cum preotul companiei a oficiat Mesa pe capota jeep-ului pentru câţiva soldaţi catolici. Unii ofiţeri care nu erau catolici s-au îndreptat către cercul de soldaţi îngenunchiaţi, au îngenunchiat şi ei scoţându-şi căştile şi şi-au împreunat mâinile în faţa pieptului. Pânza care ornamenta altarul, de culoare alb imaculat, mi-a atras privirea şi m-a făcut să mă întreb dacă această slujbă nu era altceva decât ultimul serviciu făcut unor oameni blestemaţi – asasini, prizonieri – gata să fie executaţi. Frica de moarte – de a muri – era pretutindeni, printre noi şi în interiorul nostru. Gândurile noastre au cedat, feţele noastre s-au albit de o aşteptare înfricoşătoare.

Cu cincisprezece minute înainte de ora H artileria noastră a început un foc de baraj pentru a slăbi inamicul. Mortiere grele de 105, 75 şi 155 şi chiar tancuri au deschis focul. Zgomotul era asurzitor. Proiectilele şuierau deasupra capetelor noastre urlând şi transformând aerul calm al dimineţii într-o agitaţie de metal topit. Chiar înainte de a opri focul de baraj am fost adunaţi pentru a primi ordinele. Compania mea (compania I) va fi în

fruntea atacului iar plutonul meu (plutonul III) va fi al doilea în ordinea marşului. Ici-colo camarazii îşi luau rămas bun. Pe faţa lor nu se citea nici un zâmbet.

Căpitanul Bucher ne-a făcut semn să pornim în linişte şi am trecut peste culmea dealului. Soldaţii erau plasaţi la un interval de cinci metri. Chiar mai jos de noi, pe panta cealaltă a dealului, o caravană de catâri era adunată acolo pentru a ne aduce mâncare şi apă în noaptea aceea. Trecând peste vârful dealului am putut vedea unde aterizau proiectilele noastre. În faţa noastră, pe o distanţă de cinci sute de metri, nori de fum alb răbufneau deasupra dealurilor împădurite.

Acum începeam marşul nostru – jumătate alergare, jumătate pas normal – peste câmp, sărind şi răsuflând furios din cauza greutăţii mari de muniţii şi grenade. Feţele noastre deveneau roşii şi încinse, iar picioarele ne slăbiseră din cauza ritmului ucigător şi a fricii. Sergentul John Holman, şeful de pluton, care semăna cu Garry Cooper în tinereţe, striga la noi să ne grăbim şi să-l ajungem din urmă. Dar sunetul proiectilelor era mult prea puternic. Câţiva dintre cei întârziaţi nu-l puteau auzi. Când unul cădea, întreaga coloană încetinea automat. Nu ne stătea în obicei să trecem unul înaintea celuilalt. Chiar în faţa noastră era o pantă pe care trebuia să urcăm pentru a ne atinge primul obiectiv – un deal împădurit aflat în faţa noastră. Eram nesiguri, dar alergam din inerţie. Trecusem peste acel câmp în zece minute. Şi eu acum îmi dădeam seama că puterile mă lăsaseră. Alergasem deja opt kilometri? Unde era rezistenţa mea? Aveam douăzeci de ani şi eram într-o condiţie fizică excelentă. Picioarele continuau să-mi spună: „Nu vei ajunge niciodată pe acest deal”. Dar voinţa mea de a merge mai departe era mult mai puternică. Ea mă îndemna: „Trebuie să rezişti. Nu trebuie să te prăbuşeşti – gândeşte-te ce vor spune ceilalţi dacă cedezi acum – continuă – continuă!”

Aşa că am continuat şi, pe de altă parte, panta a devenit abruptă ca o vale de râu. Am trecut şi peste acel pârâu doar pentru a ne lupta din nou cu o altă pantă împădurită. Era atât de abruptă, încât nu puteam urca decât dacă ne împingeam cu greu din copac în copac. „Nu era aceasta o luptă în van? Nu era asta fără folos?” m-am întrebat eu. Dar am continuat. Sunetele care îmi răsunau în ureche se schimbaseră: acum nu se auzeau decât mitralierele grele care trăgeau rafale din poziţiile strategice aflate undeva în spatele nostru şi concentrându-şi focul spre nemţii din faţa noastră. La jumătatea urcuşului am fost opriţi de

focul mitralierelor şi artileriei inamicului. Eram atât de obosiţi încât nimeni nu s-a mişcat şi nu a încercat să se adăpostească. Mai multe obuze au început să vină şi unul din ele a explodat undeva deasupra mea, ucigând doi camarazi şi rănind un altul. Nu mai aveam nevoie de nici un alt impuls: am scos imediat lopata de la centură şi am început să fac o groapă de adăpost cât de repede am putut. Am auzit un alt proiectil care venea şi am avut impresia că se îndrepta direct spre mine. M-am aruncat la pământ ţinându-mi respiraţia şi aşteptând. A venit cu un şuierat diavolesc şi a explodat undeva la treizeci de metri în spatele meu. Sunetul şrapnelelor care treceau prin copaci era terifiant. Tăiau crengile şi frunzele şi apoi se răspândeau peste tot pe pământ. M-am întors şi am văzut un nor mare de fum ieşind de undeva dintre copaci. Doamne, eram aşa de aproape! Dar nu m-am putut minuna că nu am fost lovit pentru că imediat a apărut Fuller târându-se surprins spre mine, fiind şi el, într-un mod la fel de miraculos, neatins; el fusese chiar mai aproape de explozie decât mine.

— Trebuie să scăpăm de aici! răcni el. Căcatul în care am intrat nu e deloc frumos!

Dar nu mă puteam muta de acolo fără un ordin de la sergentul Holman sau de la căpitanul Bucher, aşa că m-am apucat să sap din nou groapa, foarte agitat. În jurul meu toţi făceau acelaşi lucru – unii metodic, alţii furios, alţii disperat. Câţiva erau prea obosiţi sau îşi pierduseră lopeţile. „Nu e totul lipsit de speranţă?” O să am o moarte aşa de oribilă? m-am întrebat. Dar am continuat să sap în ciuda gândurilor pline de disperare şi am reuşit să fac o groapă care mă va proteja în parte de gloanţe şi şrapnele, dar nu şi de explozia copacilor. Grupa de mortiere a venit alergând printre noi, dar se descurcau foarte greu printre toţi acei copaci.

Eram uscat ca un os şi transpiram ca un cal, aşa că mi-am scos haina, bandulierele şi grenadele şi am băut o gură de apă din bidon. M-am întrebat cât va mai dura. De ce mă mai gândeam la apă acum? Era la fel de preţioasă ca viaţa mea? Mă va ţine în viaţă? Poate, dar voi putea să sap până când…

A mai trecut puţin timp şi am continuat să sap. Un ofiţer a venit la mine dintr-odată şi a încercat să intre şi el în groapă în momentul în care câteva obuze au lovit undeva lângă noi, dar nu a reuşit decât să mă acopere pe mine. După asta a început să mă ajute să săpăm.

Apoi, deasupra mea, lângă un zid din piatră, Holman ne-a

făcut semn să fim gata de plecare. Mi-am pus la loc echipamentul şi am aşteptat al doilea semnal. Holman ne-a făcut semn şi noi am pornit spre el. Am îngenunchiat la zidul din piatră, în timp ce el ne dădea instrucţiuni. La dreapta noastră era un mic câmp. Trebuia să-l traversăm, păstrând o distanţă de zece metri între noi. După ce ajungeam la poteca de dincolo de câmp trebuia să ne oprim lângă un alt zid din piatră şi să aşteptăm noi instrucţiuni. Am dat din cap că am înţeles şi am pornit. Era o distanţă mică şi am reuşit să o parcurg repede, aruncându-mă pe burtă în locul în care deja se strânseseră mulţi soldaţi. Sergentul Penny, noul nostru sergent care îl înlocuise pe Schnitzler care fugise într-o noapte după un bombardament cu mortiere şi pierduse toate registrele companiei, stătea calm pe burtă lângă mine iar în partea cealaltă se afla Holman. Holman stătea foarte liniştit şi cu ochii închişi. Părea că vrea să se micşoreze sub haină. Vestonul meu devenise o povară, aşa că l-am scos şi l-am lăsat pe cărare, în acelaşi loc, undeva la stânga mea, se afla locotenentul Quam care stătea întins pe spate. Fusese lovit de un şrapnel cu câteva minute în urmă şi murise. Sacul lui de luptă de culoare albastră, legat de cămaşă, strălucea în lumina soarelui. Era înţepenit şi lipsit de viaţă. Quam venise de puţin timp în batalionul nostru. Fusese foarte tânăr şi dornic să conducă oamenii în bătălie. Muşte mari şi negre bâzâiau în jurul feţei lui galbene. M-am întors ca să nu vomit. Un foc de baraj al nemţilor a început imediat şi toţi ne-am lipit de stâncă. Loveau tot câmpul din faţă şi pentru că pământul era moale şi ele veneau de departe, suflul exploziei era aproape vertical. Aşa că noi stăteam întinşi fără a fi loviţi. Apoi, ne-am ridicat de câteva ori pentru a trage cu mitralierele M-1 într-o casă din faţa noastră. Un soldat, aproape de noi, a fost lovit în piept şi a căzut pe spate. S-a zvârcolit şi s-a târât cu toate puterile pentru a se ridica, dar până la urmă a cedat. Penny, Holman şi cu mine am stat acolo şi am urmărit acea scenă mai mult decât tristă. Nu era oare o moarte sigură să alergi până acolo şi să-l aduci la adăpostul zidului? Cu siguranţă, toţi ne-am gândit aşa cu excepţia unuia singur: sergentul Carafa, care stătuse întins lângă zid şi apoi s-a hotărât dintr-odată să-l ajute, şi după ce a strigat la nişte soldaţi că are nevoie de un foc de acoperire, a alergat să-l aducă pe ofiţerul rănit. Un al doilea locotenent a sărit şi el în ajutor şi amândoi l-au adus înapoi în siguranţă.

„Carafa, Carafa, Carafa – Carafa, Carafa, Carafa” cânta plutonul lui în timp ce se aflau la Câmp Swift Texas la un marş

undeva în amurg. Oamenii lui îl iubeau: ar face orice pentru el. Era un italian mic de înălţime, brunet, cu o figură comică. Era strălucitor, un adevărat lider şi acum am văzut că era un erou adevărat.

A trebuit să ne ridicăm şi să plecăm. Această şedere culcat într-un loc deschis era un mare rahat. Mai multe obuze de 88 au venit şi au explodat pe câmp şi, în tăcerea care a urmat, am auzit un sunet incredibil. Sigur, m-am gândit, aud cântecul unui înger care a coborât din rai pentru a ne scăpa de acest război… Nu, urechile m-au înşelat, dar chiar am auzit un cântec. Era sunetul dulce al unei ciocârlii. Zbura în cercuri din ce în ce mai sus spre cer, cântând fericită. M-am întors pe o parte pentru a cerceta cerul. Până la urmă am văzut-o, o strălucire minusculă, undeva sus, zburând în cercuri.

Locotenentul Robert Sabin, conducătorul plutonului, s-a ridicat dintr-odată în picioare. Sabin era un alt locotenent tânăr, înalt, slab, cu mărul lui Adam foarte proeminent şi cu un zâmbet care dezvăluia întregul lui devotament faţă de armată, şi care acum începuse să se impună în felul său. Ne-a spus să-l acoperim în timp ce el se va duce înainte pentru a vedea care este motivul întârzierii. Luhaink, prietenul meu polonez din Massachusetts şi cu mine ne-am târât pentru a vedea pe unde a luat-o. Am renunţat imediat pentru că deja nu-l mai vedeam, aşa că ne-am ghemuit amândoi lângă zid. Era foarte cald aici în soare. Peste câtva timp am început să mă întreb: să-mi arunc vestonul pe faţa locotenentului Quam? Era doar o greutate în plus pentru mine, şi mai mult, era un lucru normal pe care l-aş face. Blestematele astea de muşte negre ne supărau acum şi pe noi. Se prindeau de piele ca nişte degete lipicioase. Dar m-am hotărât să nu fac aşa. Vestonul era undeva în spatele meu, în afara câmpului vizual, aşa că de ce să risc? Oricum, era mort. Aşa arăta faţa lui.

Ziua se scurgea rapid acum; era deja 3:30 după-amiaza. Dacă cineva nu făcea ceva, s-ar putea să nu mai ocupăm niciodată obiectivul. Dar, pe de altă parte, poate că asta era şi mai bine. Drumul alb plin de mizerie, ondulându-se pe câmp, era ca un fel de invitaţie, şi puteam vedea răniţi şi prizonieri întorcându-se. Pentru ei războiul se sfârşise: nu mai era nici un fel de luptă, nici un fel de sudoare şi nici un fel de frică!

— Hei, hei! Fii atent! mă admonestă Joe Yerchin.

Picioarele mele îi împingeau ţeava BAR puţin câte puţin în noroi. Nu era un lucru de glumit să ai pământ în ţeava puştii. Dacă puşca îţi exploda, rămâneai fără apărare sau erai rănit

grav. Oricum nu era bine. Până la urmă, ni s-a cerut să ne mişcăm de-a lungul drumului. „Nu vă îngrămădiţi dacă se poate şi mergeţi cât mai pitiţi”, am fost noi atenţionaţi. Încet, cu grijă, am trecut printre ofiţerii împrăştiaţi pe drum care acum încercau să-şi sape gropi individuale. A urmat o altă întârziere de cincisprezece minute, apoi am continuat să ne mişcăm din nou de-a lungul drumului. A mai venit încă o salbă de obuze de 88 şi ne-am aruncat imediat la pământ. Unele au explodat într-o parte a drumului, altele în cealaltă. Oricum s-ar fi întâmplat, erau prea aproape. „Şrapnelul sigur îmi va atinge picioarele sau tălpile”, m-am gândit eu. Trebuia să le protejez: le-am strâns şi am stat pe ele. M-am apropiat şi mai mult de malul râului. Nu e bine să înaintezi, e o mare prostie, dar ce dracu’ puteam face? Trebuie să mergi înainte dacă ţi se ordonă! Linia s-a mişcat din nou şi eu la fel. Când mă mutam, nu m-am putut mişca destul de repede şi am început să înjur când am încetinit. Atâta timp cât înaintam, eram într-un fel în siguranţă. De altfel, nici nu conta unde mergeam. Mergeam undeva cu plutonul meu. Mergeam cu un grup de oameni. Era un sentiment de siguranţă care se năştea atunci când erai aproape de ei. Ici-colo câte un om nu se mai ridica pentru a se întoarce în formaţie. Aşa era: în timp ce cei mai mulţi dintre noi continuau, erau şi unii care rămâneau în urmă.

În faţa noastră am văzut patru nemţi care veneau de-a lungul drumului cărând un rănit pe o targă improvizată. Unii dintre ei se strigau pe nume. În timp ce treceau prin faţa noastră am observat cât de bine li se potriveau uniformele lor verzi. Erau tineri şi bine hrăniţi, dar foarte înspăimântaţi. Locotenentul Sabin era un tip foarte curajos; pentru a doua oară ne-a spus să stăm acolo pentru că el se duce înainte să vadă ce se întâmplă. Obiectivul nostru era foarte apropiat dar încă mai aveam de trecut peste o porţiune de teren deschisă care era şi în pantă. Sabin a reapărut.

— Înainte! Să mergem! strigă el. Înainte, ţineţi zece metri între voi când treceţi peste câmp… transmiteţi ordinul mai departe!

Ordinele au fost transmise la toată formaţia. Panta era foarte abruptă. L-am văzut pe Holman alergând pe drum în sus. Dar în cele din urmă a început să meargă. Am început şi eu să alerg cât de repede puteam. Aş fi vrut să alerg tot timpul, dar nu am reuşit. Mintea mea a cedat şi am început să încetinesc ritmul de mers. Un obuz de calibrul 88 a explodat destul de aproape de noi şi toţi ne-am trântit la pământ. Obuze, obuze… alături de tine.

Am căzut pe o parte şi am aşteptat alt ordin sau un semn de la Sabin sau Holman. Eram acum în vârful dealului împădurit şi obiectivul nostru trebuie să fi fost acum pe aproape. M-am uitat în jur şi apoi l-am văzut pe Brown târându-se spre mine. Brown era un soldat mic de înălţime. El venea din Pittsburgh unde erau fabricile de oţel. Lucrase şi el acolo. Lucrase acolo cu oameni care vorbeau italiană şi învăţase limba. În micuţul sat de munte Prunetta, unde fusesem încartiruiţi în ianuarie, Brown a stat de vorbă cu un italian bătrân care lucrase şi el în Pittsburgh în 1919. Am fost impresionat că se puteau înţelege unul cu altul: bătrânul italian, mic de înălţime şi tânărul american, mic de înălţime folosind o italiană stricată şi o engleză stricată pentru a afla că au lucrat în acelaşi loc în America. În cele din urmă, amândoi au început să zâmbească şi s-au îmbrăţişat înainte de a se despărţi. Brown se târa spre mine.

— Bass, spuse el uitându-se la mine de sub casca de oţel, cu faţa plină de noroi.

— Da. Ce e Brown? am răspuns eu.

— Bass, trebuie să mă întorc. Nu mai suport.

— Ce vrei să spui? am răspuns eu şocat la cuvintele lui.

— Am ajuns la capătul puterilor. Mă întorc. Spune-i lui Holman că am vorbit cu tine, da?

A început să se târască departe de mine.

— Aşteaptă! am strigat eu.

— Nu, spuse el. O să mă întorc cu răniţii care pot merge. O să găsesc drumul. Asta nu e bine. Nu mai suport. La revedere, Bass.

Se târî în josul pantei şi dispăru din faţa mea. Nu am mai auzit niciodată de Brown. Micuţul tip din Pittsburgh, un om prietenos şi liniştit, se săturase de război. Nu l-a putut înghiţi. Nu a putut găsi puterea să se supună unui ordin care ar fi putut însemna moartea lui. Dar putea suporta căldura arzătoare de la furnalele din Pittsburgh – era o căldură cinstită, previzibilă. Dar acest deal plin de război nu era la fel. Brown s-a târât înapoi şi eu am reacţionat plin de furie: „OK, laş nenorocit, m-am gândit eu, sunt la fel de speriat ca şi tine, dar nu voi fugi niciodată. Nu, eu nu am fugit niciodată, cel puţin nu încă. Du-te tu, speriatule, eu rămân!”

Imediat mi-am luat gândul de la Brown şi m-am concentrat asupra problemei supravieţuirii mele. Acest deal italian nu era la fel ca cel pe care-l părăsisem de dimineaţă. Inamicul era aici, ascuns în grote, în copaci, cu puşti cu lunetă, trimiţând rafală după rafală de obuze de 88 mm plus un foc susţinut de mortiere. Era un război în adevăratul sens al cuvântului. Nu se făcea nici

un atac aerian. Era un război tradiţional care strânsese laolaltă armata germană şi armata noastră. Ne-am ridicat în câteva minute şi am început să mergem către vârful dealului. Era o muncă înceată. Nemţii trăgeau tot timpul, aşa că noi trebuia să ne târâm pe burtă. Sabin continua să strige la noi:

— Haideţi, continuaţi să trageţi în ei! Dacă putem să-i facem să-şi ţină capetele jos, i-am învins!

Puteam auzi o mitralieră în faţa noastră, ascunsă undeva între copaci. Dar, încetul cu încetul, ne-am oprit. Sabin a văzut asta şi a strigat la doi ofiţeri care aveau lansatoare de grenade la puşcă:

— Hei, voi doi, trageţi câteva grenade acolo!

Cei doi oameni puseră grenade în lansatoare şi apoi traseră cu grijă printre copaci. Am auzit numai o mică explozie. Cuibul de mitralieră nu fusese afectat.

— Haideţi! Haideţi! Să mergem! striga Sabin. Nu vă opriţi acum, continuaţi… cei din dreapta, să mergem!

Parcă se ruga acum de noi. Sergentul Johnson, calm şi plin de încredere, era cel mai înaintat. Se întorcea deseori pentru a vedea unde suntem. Acum trebuia să fim foarte atenţi să nu împuşcăm unul dintre ai noştri. Nemţii aveau o poziţie foarte bună între acei copaci şi evident că nu erau dispuşi să o abandoneze. Apoi am văzut doi oameni venind spre noi din faţă. Unul dintre ei se ţinea de încheietura mâinii. De acolo îi curgea sânge. Era puţin palid, dar părea fericit că a scăpat numai cu atâta. Celălalt fusese rănit în picior. „Fericiţii, m-am gândit eu. Nu trebuie să mai îndure tot rahatul ăsta. Nu ar fi mai bine să iei o boabă în mână sau în picior? Dumnezeule, trebuie să fii tare norocos! Nu, nu-mi doresc aşa ceva. Dumnezeule! Eu nu vreau decât să răzbesc, să supravieţuiesc încât să mă pot întoarce acasă.”

Chiar în spatele nostru era un alt deal împădurit mult mai mic decât cel pe care ne aflam noi. Aproape de creastă erau o mulţime de ascunzători acoperite de copaci şi frunze. Fruntaşul nostru, Rabideaux, şi alţii începură să devină suspicioşi în legătură cu ele.

— Hei, strigă el, să vedem dacă e cineva în ele!

Am fost de acord şi am început să tragem. Toate astea au ţinut câteva minute. Apoi, în una dintre ele am văzut ceva mişcându-se. Doi nemţi au apărut cu prudenţă făcând semn cu un steag alb legat de un băţ lung. Am strigat unii la ceilalţi de-a lungul dealului. Politica noastră nu era cea a prizonierilor morţi. Exista totuşi un zvon urât despre sergentul Meier care aliniase

câţiva nemţi pe muntele Belvedere, la marginea unei prăpăstii şi apoi îi împuşcase într-un moment de furie cu una din propriile lor arme. Toţi au dispărut în acea prăpastie. Am crezut povestea asta pentru că ştiam foarte puţine despre Meier. Ştiam numai faţa lui: era lungă, ascuţită şi albă, iar ochii lui erau apropiaţi şi aruncau priviri rele tuturor, în acest război găsind destule motive să ucidă atât în febra bătăliei, cât şi în liniştea de după. Dar Luca Luhaink, vecinul meu de groapă individuală, aproape că a făcut acelaşi lucru. După ce muntele Belvedere a fost cucerit, mergeam pe un câmp de corpuri de soldaţi americani care fuseseră adunate pentru identificare şi pentru incinerare. Un singur neamţ stătea acolo cu mâinile puse pe casca lui neagră de oţel. Luhaink s-a repezit dintr-odată spre el cu mitraliera strigând:

— Ai văzut? Ai văzut ce-ai făcut, neamţ nenorocit?

Se terminase. L-am luat pe Luhaink şi i-am împins arma. Era înnebunit, dar până la urmă l-am făcut să-şi revină.

Eram îngrijoraţi de trăgătorii de elită din spatele nostru. Eram cu adevărat în rahat. Nimeni nu mai înainta nici un pas. Eram întorşi înapoi întâmpinând acum un alt pericol din spate.

— Cât e ceasul, Rabideaux? am vrut eu să ştiu.

— În jur de patru şi jumătate.

— De ce dracu’ nu dau ordinul de retragere? Se va face întuneric peste puţin timp şi vom rămâne blocaţi aici.

— Nu ştiu şi sunt al dracu’ de obosit ca să mai îmi pese şi de asta.

Sergentul Peter Vare fusese rănit în picior de un lunetist şi un alt ofiţer fusese şi el rănit în aceeaşi clipă. Era timpul să ne împrăştiem. Începusem să devenim speriaţi. Un cuib de mitralieră din faţa noastră şi lunetiştii ascunşi din spate nu erau deloc o glumă. Era mult prea deschis terenul unde eram eu, aşa că m-am ridicat să o iau la fugă spre un loc mai bun. Am făcut doi paşi şi un lunetist m-a împuşcat. Poc! Glonţul a lovit pământul din spatele piciorului meu drept şi un mic nor de praf s-a ridicat în timp ce eu goneam spre pădure. M-am întors brusc spre stânga şi m-am îndreptat direct spre un pâlc de tufişuri. Am scăpat aşa de uşor!

— Hei, Bassett, nu-l lăsa nepedepsit! strigă Sabin de undeva.

— Dumnezeule! am strigat eu. Unde este?

Apoi m-am enervat: nu era nici o explicaţie la asta. Am uitat puţin timp de frică. Prosteşte, disperat, m-am întors şi am încercat să-l găsesc pe lunetist. M-am ridicat şi am început să

alerg de-a lungul pădurii dese fără a mă asigura nici un pic. Când mă îndreptam spre nişte tufişuri câteva gloanţe şuierară deasupra capului meu. M-am ascuns în tufiş şi am ştiut că am făcut o greşeală. Toată mânia mea a dispărut. „Băiete, m-am gândit eu, te-ai depărtat prea mult – eşti singur aici – cel mai bine e să fugi de aici şi să te întorci la ai tăi, şi asta cât mai repede.” M-am târât afară din tufiş, apoi m-am mai târât zece metri şi am luat-o la fugă pentru a mă întoarce. Dar unde? Tot ce voiam era o groapă. Apoi am văzut una. Un ofiţer stătea în ea. Trebuia să fie loc şi pentru mine. Am alergat spre ea şi m-am aruncat pe burtă când am ajuns în dreptul ei. Ofiţerul stătea şi el întins pe burtă cu capul ascuns în noroi pe cât de mult posibil. De la brâu în jos corpul lui era expus. Groapa era mult prea mică. Dar cu toate astea, nu mai conta. Dacă aş fi putut să-mi ascund capul în groapă ştiam că aş fi fost salvat. Un glonţ în fund sau în picior ar fi durut şi din cauza lui aş fi pierdut mult sânge, dar aş fi putut supravieţui. Un glonţ în ţeastă ar fi însemnat la revedere viaţă!

— Fii atent că vin şi eu, prietene, am spus, nu mai am unde altundeva să mă duc.

— OK, a murmurat el, dar intră repede şi stai liniştit. Te văd imediat dacă te mişti prea mult.

Mi-era teamă că mă va vedea oricum. Pământul proaspăt din jurul gropii se ridica spre cer ca un deget inflamat. Dar am hotărât să risc. Mi-am recunoscut şi camaradul; era Buckelin, BAR la plutonul doi. Pământul era răsfirat aşa că am încercat să văd dacă mai pot împinge ceva din el. Eram la limita nervilor. Dacă vreun lunetist m-ar fi văzut, imediat s-ar fi sfârşit totul.

— Cel mai bine ar fi să stai liniştit, m-a sfătuit Buckelin. Nu te pot vedea atâta timp cât stai liniştit.

Aşa că am renunţat şi am stat liniştit.

Cam la zece metri de noi, în josul pantei, se aflau doi bărbaţi care zăceau nemişcaţi în iarbă. Lunetistul acela probabil că a avut o ţintă grozavă. Nu era foarte aproape de noi pentru că atunci când a tras sunetul nu s-a auzit decât foarte slab. Soldatul de sub noi era lovit exact în cap, celălalt s-a prăbuşit la pământ, apoi a încercat să se îndrepte către pădure. Era curierul nostru, fost bucătar. Nu se putea ridica, aşa că a început să strige. Avea o voce puternică şi a continuat aşa pentru mult timp. Ştia că e cineva în jur, aşa că a strigat întâi după mine, apoi după Woody Powers care avea capul zgâriat de un glonţ de la muntele Belvedere. Woody nu a apărut să-l ajute şi nici eu nu m-am

gândit să o fac. Eroii sunt nişte supraoameni care aparent nu se tem de nimic. Nu puteam să-mi depăşesc frica de lunetistul german.

— Sunt lovit în stomac! striga el. Ajutor!... Ajutor!... Nu mă lăsaţi să mor! Medic! Medic!...

Şi apoi tăcere, după care o lua de la capăt. Auzeam cum strigătele lui slăbesc în intensitate. Nu am văzut nici un medic toată după-amiaza. Am intrat în panică şi mi-a venit să o iau la fugă, dar Buckelin m-a convins să nu fac asta. După un timp, soldatul rănit a încetat să mai strige. Cu toate astea nimeni nu a venit în ajutorul lui.

Încet, atât de încet, lumina începea să pălească în timp ce noi eram culcaţi la pământ. Un singur lunetist german omorâse deja douăzeci şi patru de soldaţi. Mitraliera era acum tăcută. Nu se auzea nici un sunet pe deal. În depărtare strălucirea apusului părăsi cerul şi tonurile de gri îşi făceau apariţia în pădure. „Nu mai e mult”, m-am gândit eu.

Când s-a făcut mai întuneric, am auzit mişcări în jurul meu. M-am ridicat un pic şi am văzut câţiva soldaţi care stăteau aplecaţi şi săpau gropi de adăpost. M-am ridicat cu grijă şi am aşteptat. Lunetistul îşi terminase treaba pe ziua de azi. Era prea întuneric ca să mai poată vedea ceva. I-am văzut pe Luhaink, Mathews, Fronk şi pe ceilalţi săpând. Sergentul Holman şi cu mine am decis să săpăm împreună dacă tot rămăsesem singuri. Pământul de-abia se vedea. Am început să săpăm ca nişte apucaţi. El avea o lopată şi eu un târnăcop. Era o muncă care îţi omora spatele. Pământul avea o reţea de rădăcini dure şi sub ele erau bucăţi de stâncă care rezistau la toate eforturile noastre de a le scoate din pământ. Aşa că am săpat şi noi în jurul lor cât de bine am putut. Holman era aşa de obosit că a trebuit să se oprească din săpat pentru o clipă. Şi eu eram gata să mă opresc din săpat dar ceva m-a făcut să continui. Bolovanii aceia ne opreau. Holman a găsit doi copăcei pe care i-a pus peste un capăt al gropii.

— Cred că o să ne fie de ajutor un pic, spuse el.

Acum începuse să ni se facă frig şi eu îmi aruncasem haina, aşa că acum nu aveam nici pătură.

Dar aveam noroc să fiu cu Holman. Şi-a scos bidonaşul. Era pe jumătate plin. Eu nu mai aveam nici un pic de apă. Am băut-o puţin câte puţin. El avea o haină de ploaie, dar ştiam că nu o va împărţi cu mine. Ne era foame, aşa că fiecare am mâncat câte un fruct, brânză, nişte biscuiţi, nişte praf de supă şi o bucată de gumă. Înainte nu avusese deloc gust, dar în noaptea aceea părea

delicioasă.

Cu excepţia sunetelor scoase de lopeţi şi de târnăcoape care îndepărtau pământul fără inimă, totul era liniştit. Dealul nu fusese câştigat în prima zi, aşa că aşteptam un contraatac. Se retrăgeau oare nemţii? Nu ştiam şi nici nu puteam vorbi despre asta cu Holman. După un timp, a spus şi el ceva:

— Cred că cel mai bine ar fi să ne odihnim puţin. O să facem cu rândul de gardă, o oră tu, o oră eu.

— OK, am răspuns eu. Dacă vrei poţi să dormi tu prima oră. Eu mă duc să caut nişte crengi. Auzi, dă-mi ceasul tău şi dacă e să vină nişte obuze, să ştii că o să-ţi sar drept în cap.

Aşa că Holman s-a aşezat în jurul unui bolovan şi s-a înfăşurat cu haina de ploaie peste cap încheind-o până sus. Am luat târnăcopul şi am început să caut prin tufişuri. Undeva mai aproape am văzut câţiva copaci distruşi şi i-am tras spre groapă, dar m-am pierdut.

— Unde dracu’ sunt? am întrebat eu în întuneric. A cui groapă e asta?… Tu eşti Fronk?… Unde e groapa mea?

— Puţin mai la stânga ta, Bass… ce mai faci?

— La dracu’ dacă ştiu… dar sunt încă în viaţă, am răspuns eu plin de griji.

— O să primim şi noi nişte apă în seara asta?

— Da, cineva de la grupa trei s-a dus la comandament să ia, unde dracu’ o fi nu ştiu. Ar trebui să aducă vreo şase litri de apă. Ţi-e sete?

— Cum dracu’! Ţie nu?

— Puţin.

Am aşezat copacii peste groapă şi am încercat să nu dau cu prea mult noroi pe Holman. Timpul a zburat şi când a venit rândul meu să stau de gardă au apărut soldaţii de la grupa trei cu apă.

— Hei, voi de acolo! ne-a chemat unul dintre ei în şoaptă. Unde este Holman? Am adus apa.

— Chiar aici, doarme lângă mine, am şoptit eu. Dă-mi mie apa. O să o pun eu aici şi când se trezeşte pentru a face garda lui o să o împartă el. OK?

— Da.

Apă în sfârşit! Câte două bidoane din acest lucru atât de preţios. Stând acolo cu toată apa m-am simţit mai bogat decât orice rege. Cu multă grijă am umplut capacul bidonului meu şi am dat-o pe gât. Cât de bine era să simt umezeala… răceala ei pe buze… a fost o înghiţitură pe care nu o să o uit niciodată.

A început să mi se facă frică ca nu cumva un şrapnel sau nişte gloanţe să lovească bidoanele. Dacă se scurgea toată apa din ele? Asta nu se putea întâmpla! Le-am pus pe partea lor plată în bucata mea de groapă şi am încercat să nu-mi mai fac griji în legătură cu ele în continuare. Fronk a venit cu o cană şi apoi s-a întors imediat. M-am aşezat pe bidoane şi am început să caut o bucată de brânză veche pe care o lăsasem pe marginea gropii. Unde... unde dracu' e brânza aia împuţită? Ah, uite-o... dar nu e destul... nici pe departe. Dumnezeule, mi-era aşa de foame încât aş fi putut mânca şi carne...

Dumnezeule! Auzeam un sunet bine-cunoscut. Artileria noastră trăgea din nou... gonindu-i din nou pe nemţi...! M-am gândit sperând ca nici unul dintre obuze să nu cadă aşa aproape cum s-a întâmplat pe muntele Belvedere. Pusesem pe marginea gropii la uscat şosetele şi picioarele mele umflate când am auzit unitatea noastră de artilerie de 75 de mm trăgând exact deasupra noastră o rafală. A scos un sunet ciudat şi obuzul a căzut între oamenii noştri aflaţi la o mie de metri de mine. Instantaneu s-au auzit urlete prin valul de fum care se ridica din zona de impact.

Acum ascultam... loveau vârfurile de copaci de acolo din faţă. Cum dracu' puteau să ochească în întuneric? Dumnezeule! Toţi ţipau ca nişte pisici bătrâne... mai departe... mai departe şi... Buum! Buum! Buum! Şi au reuşit să tragă în teritoriul inamic izbucnind în străluciri luminoase. Se părea că totuşi ne-am atins scopul. M-am băgat la loc în groapă şi nu mi-am dat seama când somnul a reuşit să mă liniştească.

15 APRILIE, 1945

Am început să mă deschei la haina de ploaie (în cele din urmă Holman a vrut să o împartă cu mine), dar înainte de a-mi deschide ochii mi-am dat seama că deja se făcuse dimineaţă din nou. Am simţit pur şi simplu. Ştiam pur şi simplu. Cât uram să mai văd încă o dată lumina zilei şi să mai înfrunt pentru o altă zi realitatea! Totul era aşa de ciudat: copacii făcuţi bucăţi, oameni obosiţi care nu se mai puteau ţine în picioare, ridicându-şi capul ici şi colo deasupra pământului, aruncându-şi reciproc priviri.

— Cel mai bine ar fi să stai cu capul la cutie, lunetistul ăla s-ar mai putea să fie prin jur!

— Da, am replicat eu cu gândul în altă parte.

Ne mâncam raţiile K în momentul în care căpitanul Bucher a venit la noi.

— Fiţi gata să plecaţi la 07:00 a.m., Holman, a spus el plecând imediat să-i anunţe şi pe ceilalţi.

Îl uram în adâncul sufletului cu o energie pasivă pe care nu o înţelegeam. El a fost cel care m-a învăţat ce era disciplina în Câmp Swift după ce am fugit de la curăţenie şi am cântat la pian pentru ofiţeri într-o duminică după-amiază la un club. Nu ştiu cum a reuşit să facă să mă doară, cu excepţia umilinţelor pe care m-a făcut să le îndur.

— Unde ai fost duminică, Bassett? m-a întrebat el.

— M-am dus la club şi am cântat la pian pentru programul lor de duminică.

— Pentru asta eşti consemnat în zona companiei pentru o lună, şi acum te prezinţi la popotă pentru KP până când ţi se va da o altă însărcinare.

După ce am cucerit muntele Belvedere, căpitanul Bucher a venit dintr-odată la mine într-o după-amiază pe când eram întins lângă groapa mea strigându-mi:

— Hei, tu, Bassett!

— Da?... Domnule, am răspuns eu uitându-mă cu suspiciune la el.

— N-am ştiut că eşti din Watchins Golden, New York.

Am observat că ţinea o scrisoare în mână.

— Da, aveţi dreptate.

— Îţi aminteşti de ambarcaţiunile de pe Seneca Lake?

— Da.

— Păi, eu obişnuiam să vin de pe râul Corning. Am petrecut multe duminici pe acolo cu barca.

Îl uram, aşa că nu am ştiut ce să mai spun. A ridicat un pic scrisoarea de la mama, apoi a zâmbit şi s-a întors la CP.

Destul cu navigatul pe lacul meu. El nu ar fi putut niciodată să înţeleagă dragostea pe care o avusesem eu pentru o clădire – clubul de la Câmp Swift, Texas. Era o clădire mare cu o sală de muzică la etajul doi. Era o scară care ducea la ea. În interior, undeva la stânga, se afla pianul Knabe, din lemn de nuc maroniu. Mama mă învăţase să cânt la pian de când eram foarte mic. Nu mai văzusem niciodată un pian aşa de frumos ca cel de acolo. Mă atrăgea ca un magnet uriaş. M-aş fi dus în cameră după masa de seară. Dacă aş fi fost norocos, aş fi rămas singur. M-aş fi aşezat pe scaunul căptuşit cu piele, m-aş fi uitat la lampa aprinsă

şi aş fi început cu Preludiul doi al lui Gershwin, apoi Rhapsody în Blue şi apoi Deep Purple. Ar fi urmat Rachmaninoff şi preludiile lui lungi şi triste. Gazda de la club deja se obişnuise cu obiceiurile mele. Era înaltă, dar mergea cu graţie. Ochii ei erau verzi iar părul avea culoarea nisipului roşcat şi îi cădea în valuri pe umeri. Din când în când zâmbea la mine. Ştiam că înţelegea cântecele mele de dragoste. Întotdeauna îi întorceam zâmbetul. Şi mereu îi spuneam „bună”. Clubul devenise refugiul meu, micul meu secret. Fata aceea era o parte din el, dar nu încerca să intervină, să mă distragă de la muzică. Într-un stil ciudat mă gândeam că o iubesc. Într-o zi înăbuşitoare am mers pe câmp cam vreo cincisprezece kilometri pentru o săptămână de antrenamente în afara taberei. La sfârşitul zilei m-am aşezat sub cortul meu pentru două persoane şi am început să admir peisajul prăfuit al Texasului. Era cald şi eu eram nemulţumit. Dintr-odată m-am ridicat şi mi-am pus cizmele. Îmi venise o idee, dar am mai aşteptat ceva timp. Era aproape întuneric când m-am ridicat în picioare. Ştiam ce aveam de gând să fac: mă voi întoarce în tabără să cânt la pian. În curând s-a făcut întuneric de-a binelea şi am plecat uitându-mă la stelele care străluceau şi care îmi bucurau sufletul tânăr.

Am ajuns la Câmp Swift şi m-am îndreptat spre club. Tabăra era părăsită. Am intrat şi am urcat scările spre camera de muzică. Odată ajuns acolo, m-am aşezat la pian. Lampa era aprinsă. Totul era aşa de liniştit. Am început să cânt, mai bine ca niciodată. După o oră mi-am dat seama că era timpul să plec. Mi-am pus degetul pe clapele albe ale pianului într-un glissando de bun rămas şi am părăsit camera într-un fel de transă. Muzica îmi reîncărcase sufletul aşa cum se întâmplă într-o noapte plină de stele, în întunericul prăfuit şi tăcut al taberei militare din Texas, în vara lui 1944.

În camera principală am văzut-o pe barmaniţă venind spre mine. Aşa că m-am oprit.

— Ce faci aici?

— Am venit să cânt la pian.

— Şi cum ai de gând să te întorci?

— La fel cum am venit, o să merg pe jos.

Ea s-a uitat la mine. Nu mai zâmbea. Tonul ei era calm, dar ferm.

— Nu, cred că o să te duc eu acolo cu maşina.

— Să mă duci cu maşina?

— Da. Nu cred că te pot lăsa să mergi pe jos. E târziu şi cred

că eşti foarte obosit.

— Bine, dar mă pot descurca şi singur.

— Nu, insist să te duc cu maşina. Nu eşti tu cu compania care se află la doi kilometri de Preshing Road?

— Da, dar…

— O să ne întâlnim în faţa camerei tale într-o jumătate de oră.

Nu-mi venea să cred ce noroc căzuse pe capul meu. Am strigat un mulţumesc lui Dumnezeu şi am alergat în cerc. M-am dus în faţa camerei mele şi am aşteptat-o lângă felinar. Dumnezeule, o iubeam aşa de mult! Câteodată mergeam noaptea prin tabără când terminam de cântat la pian. Uneori o vedeam şi pe ea cu ochii minţii. Şi îi auzeam vocea uşoară de fată din Texas. Tabăra era aşa de liniştită şi am început să mă simt ciudat. Timpul trecea, şi apoi m-am gândit: ea poate că nu a vrut asta, dar eu totuşi o iubeam. Ea doar nu-şi aducea aminte ce a spus. Cred că o să mă ridic în curând şi o să plec spre cortul meu. Lumina de pe stradă cădea pe mine, şi m-am aplecat gândindu-mă: „Nu va veni. De ce ar face asta pentru mine?”

Dar apoi am văzut nişte faruri apropiindu-se. M-am ridicat şi m-am uitat. Veneau spre mine. Inima a început să-mi bată mai repede. „Dumnezeule, mă iubeşte!”, am spus eu cu voce tare. Maşina a încetinit şi s-a oprit lângă mine. Era camionul care urma să mă ducă. Dar nu ea conducea. Am deschis uşa.

— Bună Bassett, el e soţul meu, Joe.

Am mormăit şi eu un „bună”. El a dat din cap spre mine scurt. S-a dat puţin mai încolo pentru a-mi face loc. M-am urcat şi am acceptat adevărul că era căsătorită şi că de fapt această plimbare nu era decât una de caritate. Soţul ei nu a spus nimic, nici ea şi eu am rămas la fel de tăcut. Erau cincisprezece kilometri lungi şi întunecaţi. El era tăcut şi ştiam de ce. Ea era tăcută dar nu ştiam de ce. O iubeam dar nu ştiam ce să fac în legătură cu asta. Dumnezeule, pe cine iubeam mai mult, pe ea sau muzica? Nu conta, m-au lăsat undeva lângă cortul meu. Când am ieşit din cabină mi-am pus degetele pe încheietura ei. Şi asta a fost tot. Mi-am terminat antrenamentul şi am plecat de la divizie la Newport News, Virginia şi apoi am trecut oceanul spre Italia.

La orele şapte am fost treziţi de căpitanul Bucher şi, văzându-i pe ceilalţi care se mişcau printre copaci, ne-am ridicat încet şi i-am urmat şi noi. Compania era răspândită pe o distanţă mare. Am coborât o pantă; partea aceea a dealului era cam lunecoasă din cauza frunzelor moarte şi a picăturilor de rouă. Ordinele se

auzeau în stânga şi în dreapta. Totul era foarte confuz. Auzeam împuşcături undeva, în josul pantei, în pădure şi mă gândeam că poate erau în afara razei noastre... Nu-ţi face griji băiete. Dacă va fi să fie, se va întâmpla oricum. L-am pierdut pe Holman! Unde o fi?... Hi, uite-l! Cel mai bine e să stai mai aproape de el. Tot timpul e mai bine să ai pe cineva pe care să-l urmezi.

Locotenentul Sabin strigă înapoi printre copaci:

— Hei! Cineva să arunce o grenadă în ascunzătoarea aia! Nu vrem să riscăm inutil!

Rebel a aruncat una. A explodat şi pământul a început să zboare în toate direcţiile. Nimeni nu s-a sinchisit să se uite la bucăţile de pământ. Apoi ne-am oprit.

— De ce ne-am oprit? Ce? Compania K? Unde au plecat? La dracu'! Ce dracu' aşteaptă? Suntem terminaţi dacă ne văd nemţii stând aici!

— Hei! De unde trage lunetistul ăla?

— E acolo în spatele povârnişului.

— Unde s-a dus locotenentul Sabin?

— Nu-l găsesc pe Holman!

— Ce dracu' facem, o luăm în sus pe deal sau ne apucăm de săpat?

— Să săpăm. Eşti nebun?

Apoi apăru şi compania K şi am plecat din nou, sărind şi alunecând pe panta noroioasă a dealului. De ce ne temeam s-a şi întâmplat – nemţii ne-au reperat şi au început să tragă salve de artilerie.

Nimeni nu ştia ce să facă – decât că trebuia să găsească un loc sigur.

Sabin strigă la cei din spate:

— Daţi-vă jos de pe marginea aia şi ar fi mai bine să începeţi să săpaţi! S-ar putea să stăm aici ceva timp.

Confuzie generală. Unde să mergem? Dar trebuia să ne mişcăm repede... nu aveai timp să faci mofturi. Am sărit şi am aterizat pe o margine care ieşea din deal. Ceilalţi au venit lângă mine. Toţi stăteam unul lângă altul şi ne-am ghemuit pentru a sta ca sardelele. Soldaţii veneau şi ei în jurul nostru. Nimeni nu săpa. Toţi aşteptam să plecăm din nou. Dar momentele se transformară în minute şi nu veni nici un fel de ordin. Un obuz şuieră chiar deasupra noastră. Nimeni nu a fost atins cu toate că şrapnelele zburau în toate direcţiile. Cineva striga după medic, dar nu era nici unul prin preajmă. Trei dintre noi s-au ridicat pentru a vedea de unde vin strigătele. Un soldat fusese lovit în

faţă de un şrapnel şi sângera destul de grav. Un sergent cu glezna scrântită se oferi să-l ducă în spate. M-am întors pentru a-i vedea trecând pe lângă noi. Sergentul şchiopăta rău, dar îşi pusese braţul în jurul soldatului rănit care îşi ţinea cămaşa pe faţă. „Cum dracu', m-am gândit, se vor întoarce în siguranţă înapoi?" Apoi, inexplicabil, l-am auzit pe infanteristul rănit de ieri:

— Bassett, nu mă lăsa să mor!

L-am văzut apoi în bucătărie, în uniforma lui albă, spălând fasolea, cu faţa urâtă deasupra oalei aburinde şi apoi l-am văzut în linia întâi devenit din bucătar infanterist, arătând destul de mizerabil şi nelalocul lui în afara bucătăriei. Ar trebui să mă ridic şi să-mi risc viaţa pentru a-l salva? Vocea lui m-a bântuit până la al doilea obuz. Deja deveneam nervoşi. De câteva ori am încercat să trimitem vorbă în spate la Bucher sau la Sabin pentru a vedea ce nu mergea bine. În cele din urmă, ajunse la noi vestea că aşteptam al doilea batalion pentru a ne asigura flancul drept. Între timp nemţii ne descoperiseră poziţia exactă şi acum trăgeau fără încetare. Dându-ne seama cât eram de expuşi, am început să săpăm într-o parte şi să ne strângem pământul în jurul picioarelor. Era ceva ucigător, trei dintre noi încercând să săpăm o groapă cât mai adâncă şi fiecare împiedicându-l pe celălalt. De fiecare dată când auzeam câte un şuierat de obuz ne aruncam la pământ şi ne ghemuiam în solul afânat. Woody Powers, un agent de vânzări uşuratic din Chicago care a râs atunci când un glonţ tras de un lunetist i-a şters ţeasta la muntele Belvedere, stătea chiar lângă mine. Ruppert, mic şi cu părul cărunt, care tuna şi fulgera când era nervos, stătea exact pe stomacul meu. Toţi am fost de acord că ni se făcuse foame, am scos raţiile K şi am mâncat. Eu stăteam pe o parte şi mestecând studiam perciunii lui Ruppert. Puteam vedea fiecare fir de păr în parte. El era bătrân şi fiecare fir de păr era aproape alb. Ruppert stătea foarte calm şi mesteca biscuiţi cu brânză. Mai veni un val de obuze.

Ultimul dintre ele lovi atât de aproape încât aruncă pământ în toate direcţiile. Nori de pământ căzură pe noi ca o ploaie. Woody, care nu spunea prea multe, m-a împins dintr-odată în spate.

— Ia uite-te, Bassett, am ceva pentru tine.

M-am întors şi am văzut o bucată lungă de şrapnel în mâna lui.

— De unde ai asta Woody?

— A căzut exact pe spatele tău. De fapt, chiar ţi-a atins jacheta.

— Arunc-o, Woody. Nu vreau să mă uit la ea.

Cu o singură privire am văzut că era o bucată de metal care

avea marginile zimţate uşor. Am început să discutăm că ar fi timpul să ne luăm tălpăşiţa. Ultimul obuz începuse să ne enerveze.

— Hei, Grunwald! am strigat eu.

Sergentul Grunwald săpa undeva deasupra noastră. Aproape că se pierduse la muntele Belvedere. Era la baza muntelui, stând lângă potecă în timp ce grupa lui a trecut de el şi restul l-a văzut acolo aparent lipsit de ajutor şi evident nefiind în stare să facă faţă datoriei. L-am catalogat ca unul dintre acei soldaţi care nu suportă o luptă. Dar, într-un fel, supravieţuise acelei nopţi lungi şi acum era din nou în mijlocul luptei. Era ironic că i-am spus întâi lui Grunwald să ne deplasăm într-un loc sigur. Dar era cel mai apropiat soldat cu un grad mai mare ca al meu. Aveam nevoie de o autoritate mai mare pentru a mă putea ajuta să fug.

— Să plecăm mai repede de aici cât mai putem! Suntem ca nişte raţe în bătaia puştii!

— Ştii şi tu cum e armata, Bass, nu pot, nu ar trebui…

Ruppert a spus că el pleacă şi că dacă restul trupei rămâne atunci… atunci sunt cu toţi nebuni de legat. Dar aşteptă. Nici unul dintre noi nu voia să fie primul care pleacă.

— Ce vrei să spui Grunwald? am strigat din nou. Următorul obuz o să ne lovească din plin. Să mergem şi să săpăm mai încolo!

Ruppert a fost primul care a plecat. Şi-a luat puşca şi a zbughit-o în sus pe deal. Nu aveam nevoie de mai mult. Am alergat la fel şi alţi cinci, inclusiv Grunwald. Nu mai puteam gândi, era timpul să fug, oriunde, atâta timp cât eram departe de locul acela care mirosea a pământ ars şi a rădăcini putrezite.

M-am uitat şi i-am văzut pe Sabin şi pe Bucher, amândoi stând liniştiţi în groapa lor.

— Nu aici! Nu aici! strigă Bucher. Treceţi de cealaltă parte a vârfului. Mai repede! Mai repede!

Şi dus am fost.

Am urcat jumătate de deal până când au mai venit alte obuze. Două dintre ele au explodat sub noi. Grunwald şi sergentul Johnson au fost complet ascunşi de norii de fum. Eram siguri că au fost răniţi. M-am uitat din nou şi i-am văzut venind spre noi prin fum, neatinşi.

Am cercetat partea aceea de deal pentru a găsi un loc fără copaci. Dar nu era de nici un ajutor. Căcat! Trebuia să-mi încerc norocul! Deasupra mea am văzut o gaură de obuz. M-am îndreptat spre ea. Am sărit în ea, era prea puţin adâncă şi mult

prea largă. Dar puteam să sap, atâta timp cât voiam să trăiesc – puteam să sap. Pământul era aşa de afânat, încât cădea tot timpul în groapă – ăsta era un lucru bun; se putea săpa uşor.

Unul dintre soldaţii care alergase cu noi îşi pierduse lopata şi, din moment ce era singur, a venit la mine şi s-a întins lângă groapă. Ştiam că voia să îl iau cu mine în groapă. Doar că nu voia să spună asta. L-am ignorat la început. „Rahat, m-am gândit eu. Dacă el nu putea avea grijă de lopata lui, asta era treaba lui, nu a mea”.

— Ajută-mă, Bass, sunt lovit în stomac! Nu mă lăsa să mor aici!

Vocea infanteristului rănit de ieri se auzea din nou în mintea mea. Nu o mai puteam suporta – dacă soldatul de lângă groapa mea va fi şi el rănit?

M-am mişcat către faţa tristă care se afla lângă mine.

— Hai, hai, vino acolo jos. Vrei să sapi şi tu pentru un timp? Trebuie să facem groapa asta mai mare. Am îngenuncheat şi am săpat în noroi, punându-l în jurul gropii cât de bine puteam. Locul în care ne aflam era acum mult mai sigur; obuzele încă mai loveau, dar nu aşa de aproape.

Apoi, am auzit voci şi m-am uitat în josul pantei pentru a vedea cine vine. Sergentul Stan Kuschick şi Deb Jennings veneau în susul dealului. Câţiva soldaţi se aflau cu ei. Stan era nervos pentru că plecaserăm.

— Ce căcaţi mai sunteţi şi voi, de ce dracu’ aţi fugit?

— Nu aveam nici un fel de ordin să stăm şi începuseră să tragă exact în noi.

— Unde e şeful vostru de grupă? Unde e Holman?

— Nu ştiu. Nu aveam nici un fel de ordine, noi doar am luat-o la fugă.

Faţa lui Kuschick era neagră, apoi s-a înroşit când s-a răstit la noi spunându-ne că suntem o adunătură de feţe palide. Am aşteptat. Nu-l mai văzuserăm niciodată aşa de nervos. Stan era întotdeauna de treabă la Câmp Swift întotdeauna făcea câte o glumă dacă era mult prea cald afară şi nu mai puteam suporta lungul marş sau dacă i se părea lui că suntem cât pe-aci să cădem pe marginea drumului.

— Haideţi, mişcaţi-vă, alpinişti de la şcoala de duminică! O să lăsaţi căldura asta din Texas să vă doboare? Să arătăm acestor câmpeni de ce e în stare un vânător de munte! Am dovedit că putem să o facem şi la zece grade sub zero, să le arătăm acestor texani cu gura mare că putem să o facem şi când sunt patruzeci

de grade peste zero!

Cu nişte încurajări de genul ăsta, câţiva dintre noi nu cădeau oricât de mare ar fi fost viteza de marş şi oricât de mare ar fi fost distanţa parcursă sub soarele texan.

— Hai, Bassett. Da, tu! Mergem acolo în vârful dealului să terminăm cuibul ăla de mitraliere… cel pe care nimeni nu l-a distrus ieri!

Soldatul din groapă a tăcut, la fel ca şi mine. Kuschick s-a întors şi noi l-am urmat. Bombardamentul nu se terminase. Mitraliera nemţească trăgea deasupra noastră. Am început să urcăm încet. Trebuia să ne oprim deseori. Nimeni nu spunea nimic, Kuschick ştia când trebuie să facem acest lucru.

Chiar aproape de vârful dealului, am dat de vechiul meu camarad, John Breu şi de Happy Wheller care capturaseră cinci prizonieri nemţi care apăruseră dintr-o ascunzătoare şi se predaseră. Ne-am oprit pentru o clipă şi i-am întrebat dacă nu au nevoie de ajutor. Au spus nu, aşa că noi ne-am continuat drumul. Eram un grup mult prea mare pentru a rămâne împreună. Ne-am mişcat repede de acolo şi undeva, aproape de vârful dealului, eu m-am despărţit de sergentul Kuschick şi mica lui bandă de oameni, ca şi de misiunea lui de a distruge cuibul de mitralieră nemţesc. Apoi am început să alerg de-a lungul vârfului de deal. Imediat mi-am dat seama că eram o ţintă uşoară. Dar ştiam unde voiam să ajung: mă întorceam la poziţiile noastre pe care le părăsisem de dimineaţă. Atacul se oprise. Nu ştiam de ce şi nici măcar nu-mi păsa. Alergam cu putere şi nu întâlneam nici un obstacol printre copaci. Am alergat până când un obuz a explodat chiar la cincizeci de metri de mine. Am văzut o ascunzătoare, m-am oprit şi apoi m-am ghemuit în faţa ei. Aş fi intrat în ea dacă nu aş fi văzut că e plină cu soldaţi.

— Hei! Imbecilule! au strigat ei de acolo. Pleacă de pe vârful dealului! Ce dracu’ încerci să faci, vrei să ne omori pe toţi?

Eram la fel de iubit ca sarea în ochi. Am luat-o la fugă şi am început să gândesc: ce drept au ei să strige în halul ăla la mine? Ei stau fără probleme acolo în timp ce eu sunt afară şi mă feresc de şrapnel şi de gloanţe. Or fi stat acolo pitiţi toată ziua? Totul era în regulă cu Kuschick? Nu eram noi astăzi doar o adunătură de laşi?

Am alergat pe cealaltă parte a dealului şi am ajuns la gropile noastre. Toate tranşeele de acolo erau pline de oameni. Ici-colo era câte una goală, aşa că am sărit şi eu într-una care mi s-a părut mai bună. Era destul de lungă – cam un metru adâncime –

şi în jurul ei avea adunate şi o mulţime de pietre puse acolo cu multă grijă. Hainele şi raţiile K ale soldatului căruia îi aparţinuse erau întinse peste tot.

Sergentul Miller de la plutonul întâi a venit exact în faţa mea. Părea mult mai bătrân în după-amiaza aia.

— Auzi, a spus el rar, l-au omorât pe Shipwreck Larson, chiar între ochi… I-am spus toată după-amiaza să stea cu capul la cutie, dar el nu a vrut.

Ştiam cine era. Era un olandez liniştit care se oferise voluntar pentru a fi ajutor de bucătar, pentru că mi-a spus mie odată: „cel puţin fac ceva folositor, care e mult mai bine decât să omori, lucru care nu e folositor”. Era o muncă murdară şi fără nici un pic de mulţumire cea pe care o ceruse: să cureţi farfurii murdare cu o apă rece şi plină de ţărână, apă pe care deja o folosisem şi noi. Era o ruşine că a fost omorât, pentru că tot ce trebuia să facă era să stea în groapa lui şi să-şi ţină capul la cutie.

Nu am avut apă toată ziua, iar şapte ore pe partea cealaltă a dealului m-a făcut să-mi fie foarte sete. În jur era plin de bidoane de apă, dar cele mai multe erau goale. Cele care conţineau totuşi apă fuseseră repede golite. Am găsit şi eu puţină, destulă pentru bidonaşul meu. Soldatul care plecase îşi lăsase haina plină cu bunuri personale: un portofel cu poze de familie şi o scrisoare către o fată. Nu m-am putut abţine şi am citit-o:

15 aprilie 1945

Dragă Jennifer,

Nu mai am veşti de la tine de multe săptămâni. Nu ştiu de ce, poate că poşta a fost bombardată pe drum. Aşa că îţi voi scrie din nou. Trebuie să-ţi spun de la început că mie dor de tine foarte mult. Primăvara a venit în această ţară şi mă face să vreau să fiu lângă tine în grădină când merii şi cireşii înfloresc în livadă. Da, mi-e dor de fermă şi de tine. Mi-e dor de momentele când înotam în lac în duminicile toropitoare. Îţi mai aminteşti cum făceam asta? Mă schimbam de haine pe o parte a lacului, la Hudson Teraplane, şi tu făceai acelaşi lucru în cealaltă parte. Apoi alergam la ţărm şi săream în apa rece şi albastră. Înotam un pic şi apoi ne aşezam pe docul putrezit şi stăteam acolo tremurând până când soarele ne încălzea. Apoi ne sărutam. Te iubeam, Jennifer, şi acum te iubesc mai mult decât ţi-aş putea spune. Dar aştept ziua în care o să mă întorc, şi pentru tine am să mă întorc. *Şi vom lua maşina veche până la lac şi vom înota şi îmi voi pune mâinile în jurul trupului tău şi apoi, şi apoi vom*

merge la Ithaca şi vom găsi un preot şi ne vom căsători. Ce spui de asta? E bine? Te rog scrie-mi şi spune-mi ce crezi.

Al tău pe veci, George.

P. S. Vreau să-ţi spun că…

Scrisoarea neterminată stătea pe marginea raniţei alături de un pix.

— Hei, voi de acolo! am strigat eu la cea mai apropiată tranşee. Ştiţi cumva dacă se mai întoarce tipul care a stat aici?

— Nu, a plecat cu tancurile. Nu se mai întoarce, a venit răspunsul.

Am găsit nişte fulgi de cereale împachetaţi într-un celofan într-unul din buzunare. Da, asta ar fi bine. La un loc cu apă şi cu zahăr în bidonaşul meu… bine amestecaţi, vor fi ca un medicament pentru stomacul meu gol. Nu voiam să-i folosesc lucrurile, dar dacă nu se mai întorcea…

M-am aşezat pe spate în noua mea groapă, am băut nişte apă şi apoi am început să mă îngrijorez. Îmi făceam griji din cauza sergentului Kuschick şi din cauza felului în care arăta şi se purta. Poate că mă căuta şi când mă va găsi în groapă îmi va spune laş şi eu va trebui să îl urmez la cuibul de mitralieră pentru a-mi salva dosarul de militar, va trebui să-i las pe ceilalţi jos şi să mă târăsc până în faţa cuibului de mitralieră nemţesc. Apoi la douăzeci de metri de el, voi mări viteza şi voi arunca o grenadă cu cuiul tras exact prin deschizătură. Va urma o explozie înăbuşită şi nori întregi de fum negru vor ieşi prin acea deschizătură. Apoi se va lăsa tăcere şi nu va mai fi nici un semn de viaţă şi aşa că mă voi retrage şi când îl voi găsi pe Kuschick mă voi prăbuşi în braţele lui ca un adevărat erou ce sunt. Dar Kuschick nu a venit şi mi-am adus aminte că trebuia să mănânc nişte cereale. Am amestecat şi le-am mâncat cu nişte fructe şi nişte struguri din Fresno, California şi cu câteva alune. Nu m-au făcut deloc fericit şi nici stomacul meu nu s-a simţit bine. Am început să sughit şi am vomitat aproape totul. Cana mea era în mizerie, plină de resturi. Nu aveam nici nisip, aşa că am scos nişte hârtie şi am şters-o. Chiar deasupra mea, lângă un post de comandă nişte soldaţi se adunaseră în jurul a doi prizonieri germani. Unul dintre soldaţi care ştia germană îi interoga. Păreau foarte dornici să răspundă la întrebări. Puteam auzi şi eu câteva traduceri în engleză din când în când. Spuneau că singurul motiv pentru care mai luptau era că soldaţii fanatici din SS stăteau cu puşca în spatele lor şi îi forţau să lupte. Dacă ofensiva noastră nu

s-ar fi oprit, trupele lor nu ar mai fi putut să facă nimic… şi victoria ar fi putut fi a noastră. Nu-mi plăcea cum arătau: erau amândoi mici de înălţime, cu părul lins şi cu feţele albe. Ambii aveau căşti de oţel, uniforme verzi şi purtau cizme negre până la genunchi. Erau foarte fericiţi că fuseseră capturaţi şi că fuseseră asiguraţi că vor primi un tratament decent. În timp ce au început să coboare în josul dealului cu cel ce îi păzea, cel mai mic dintre ei s-a întors şi a spus: „Auf Wiedersehn”. Nimeni nu a răspuns. Doar i-am urmărit în timp ce coborau foarte atent dealul.

În timp ce mă uitam în jurul dealului acoperit de tranşee, aveam impresia că jumătate din oamenii noştri rămăseseră în spate când am atacat. Am întrebat câţiva soldaţi din jurul meu dacă ştiau ce se întâmplase.

— Nu, m-au asigurat ei. Nu am avut nici un fel de instrucţiune să plecăm… încă mai dormeam la ora şapte… etc., etc.

— Cum a fost acolo? Destul de dur, ă?

Unii chiar au întrebat dacă se îndeplinise misiunea companiei: ocuparea dealului din faţa noastră. Întrebările erau înnebunitoare. Văzându-i stând în gropile lor, relaxându-se şi mâncând – era mai mult decât puteam suporta. Aş fi vrut să-mi ies din fire şi să strig la ei cu toată puterea că erau nişte laşi, nişte pui de găini. Dar nu am făcut asta. Doar m-am uitat la ei. La ce bun să strig? Uitându-se la mine, murdar şi cu o înfăţişare de sălbatic, nu ar fi crezut decât că mi-am pierdut minţile. Aşa că nu mi-am exteriorizat sentimentele. Doar că înăuntrul meu era acea greutate de mânie şi nu ştiam ce să fac. Nu ştiam cine are şi cine nu are dreptate. Nu ştiam ce să cred şi ce să nu cred. Era o mare prostie pentru că acolo au murit oameni în van când ar fi putut să trăiască, alături de ceilalţi care respirau încă aerul de primăvară pe partea asta a dealului.

Ce dracu’ se întâmplă acolo? Cineva care strigă? Uite că vine. Se face întuneric de-acum… nu pot să-mi dau seama cine este. Vine spre noi strigând la fiecare groapă:

— Ce dracu’ faceţi toţi aici? Nu puteţi fi toţi în compania de rezervă! Cum dracu’ vă aşteptaţi să câştigăm un război dacă voi staţi aici?

A continuat să întrebe soldaţii ici şi colo din ce companie sunt şi apoi îi lua la înjurături.

Cine dracu’ era el, oricum? Nu-şi dă şi el seama că e destul de târziu pentru o asemenea discuţie? Mă întrebam ce scuză să-i aduc dacă ar fi sărit la mine, chiar şi acum când eram gata de plecare. Cred că e doar vreun prost care dă din gură… la dracu’

cu el. Nu s-a mai întors. Cineva probabil că i-a închis gura. A venit vorba că cei care erau în faţă se întorceau la poziţiile lor şi fiecare trebuie să rămână pe loc. I-am mulţumit lui Dumnezeu şi m-am considerat norocos pentru că găsisem o groapă goală. O greutate parcă mi s-a ridicat de pe umeri.

— Hei! John T.! Hei! Tu eşti? se auzi dintr-odată o voce care mă striga.

Era Holman şi vocea lui era plină atât de frică, cât şi de uşurare.

— Da, John, eu sunt. Văd că şi tu ai reuşit.

— Păi cum! Mă bucur că mai eşti cu noi!

Într-un asemenea moment, când doi camarazi se regăsesc după ce au fost despărţiţi, e foarte greu să-ţi găseşti cuvintele potrivite. Aşa că nu mai era nimic de spus, dar în inima mea eram bucuros că Holman supravieţuise şi el.

Ziua era dusă deja şi noaptea îşi umplea locul cu întuneric. Mi-am pus haina pe mine şi m-am întins pe jos folosind casca în loc de pernă. Chiar în centrul tranşeei era o bucată de stâncă.

Când m-am întins a trebuit să mă curbez după ea. Pe loc am adormit buştean. Stând întins în acea poziţie neobişnuită, a trebuit să mă mişc şi am făcut asta tot timpul nopţii. Cred că m-am mutat de vreo zece ori. Se făcea din ce în ce mai frig şi piatra devenea din ce în ce mai rece.

16 APRILIE, 1945

M-am trezit amorţit şi parcă drogat. O ceaţă deasă ascundea totul. Era un început bun. Nu va fi nici un foc de artilerie până nu se vă ridica ceaţa. Nu era nimic de făcut acum. Cred că Holman încă mai dormea. Am început să tremur. Ceaţa era densă. Totul era ud. M-am cufundat înapoi în tranşee şi am adormit din nou. Am visat că eram din nou copil şi schiam pe pantele terenului de golf aflat deasupra casei mele. Schiam singur în întuneric când demonii nopţii au venit la mine ţipând, ieşind din pădurile întunecate din jurul meu şi unul dintre ei mi s-a aşezat în spate ca un liliac gigantic şi a început să ţipe în urechea mea. Îmi spunea că îmi este frică de noapte, de el, vechiul meu inamic, Eternul Prinţ al Nopţii. Eram speriat de moarte şi am încercat să scap de el, dar rămânea agăţat acolo şi mă umplea de frică mai mult decât oricare alt coşmar imaginabil, asta până când am dat

de alţi schiori. Această întâlnire l-a îndepărtat pe demon şi am terminat coborârea în lacrimi, dar impresionat de curajul meu şi de faptul că am reuşit să rămân pe schiuri şi să nu mă prăbuşesc în zăpadă, predându-mă demonului. Apoi a venit primăvara şi eu mă plimbam printr-o vale strâmtă. Toată zăpada şi toţi ţurţurii se topiseră. Nu puteam auzi nimic, decât zgomotul apei în timp ce se aduna şi topea zăpada şi gheaţa curgând pe acea vale ca nişte cascade maronii. Am intrat în spatele unei căderi de apă, m-am aşezat cu spatele la zid şi am început să tremur din cauza forţei care se prăvălea pe mine. Apoi eram aşezat pe docul de pe malul lacului, o adunătură de apă creată de gheţari. Aerul era înăbuşitor. Purtam o veche pereche de pantaloni scurţi. Frumoasa Samantha alerga pe plaja de la casa ei şi trecu pe lângă mine.

— Bună, a spus ea cu vocea plină de voioşie. Vii să înoţi?

— Într-o clipă! am răspuns. Acum sunt puţin obosit.

— Bine, a spus ea.

Apoi a păşit într-un mic adăpost de pe marginea apei şi într-o clipă a apărut purtând un costum de baie foarte mic. Mi-a făcut cu mâna, apoi a alergat pe toată lungimea docului şi s-a aruncat plină de graţie în apă. A ieşit la suprafaţă şi a înotat spre mine. Când a trecut prin dreptul meu i-am văzut una din bretelele de pe umeri alunecându-i. I-am văzut pieptul bronzat, apoi sânii albi şi fermi, ieşind din apă. Auzisem câteva povestiri despre Samantha. Am auzit că deseori înota complet goală atunci când era prea cald şi credea că nu se uită nimeni. M-a văzut că o urmăream. A zâmbit, s-a întors pe spate, apoi a înotat departe, cu sânii la vedere pentru ca în cele din urmă să dispară spre marginea docului.

Am avut o erecţie când am intrat în casa prietenului meu Peter într-o dimineaţă când am găsit-o pe hol spălând covorul. Am văzut de prima dată că mama lui purta un capot foarte subţire; nu era capotul de baie; poate era chiar cel de seară. În orice caz când a împins spălătorul, capotul a început să-i alunece de pe umeri. Sânii ei erau albi, mari şi foarte frumoşi. L-am apucat pe Peter de umeri şi m-am pus repede în spatele lui în timp ce o urmăream, fascinat de corpul ei şi cu o senzaţie de plăcere în penis.

O voce se auzi de undeva, de sus. Încetul cu încetul am început să-mi desluşesc numele:

— John T., John T., scoală-te, plecăm într-o oră. M-ai auzit? Ai auzit?

Cu părere de rău am părăsit visul. Nu era nici un fel de sex în tranşee. Sexul trebuia să se întâmple undeva unde era un pat moale sau un câmp în timpul verii, dar niciodată nu putea avea loc în tranşee. M-am trezit din nou.

— Bine, bine, Holman. M-am trezit. Ce? Într-o oră? Bine, bine, o să fiu gata.

Am mâncat cel mai mult din raţia K şi m-am hotărât să nu-mi pun pe mine haina de munte. Am împăturit scrisoarea soldatului plecat şi i-am pus-o în haină cu stiloul lui, lăsând-o la un capăt al tranşeei.

Am auzit că nu mai avea nici un sens să mai „capturăm” alte dealuri. Era evident că nemţii se retrăgeau. Mergeam pe drumuri care ne duceau undeva spre nord încercând să-i prindem înainte de a se regrupa şi de a se lupta din nou cu noi.

Am ieşit din gropile noastre şi ne-am aliniat pe un drum noroios de jos. Ceaţa îi împiedica pe lunetişti să tragă. În josul drumului ne-am oprit din nou.

— Hei! Voi de sus! Spuneţi mai departe, ne-am oprit!

Soldaţii care veneau din susul pantei s-au oprit şi ei.

— Ce mai e şi de data asta? Ce mai e, pentru numele lui Dumnezeu?

— Nu ştiu, dar s-au oprit, nu a venit nici un ordin!

Erau linii de sârmă lăsate de nemţi prin jur şi câteva căşti din oţel acoperite cu praf. Cu cât aşteptam mai mult, cu atât erau mai mulţi soldaţi care se întindeau în şanţuri. Nu era decât o problemă de cronometrare. Un pui de somn în şanţ valora mult dacă puteai să te întinzi un sfert de oră. Altfel, era un efort mult prea mare să te trezeşti din nou.

Mie nu-mi era somn. Era posibil ca nemţii să direcţioneze un foc de artilerie spre acel drum? Am stat în permanenţă atent. Atâta timp cât eram acolo, eram în pericol. Câteva din mortierele noastre aşezate undeva în apropiere trăgeau la intervale regulate. Sunetele puternice ne-au făcut să sărim în picioare.

Apoi, am primit câteva veşti bune. Două jeepuri de la compania I au apărut zdruncinându-se prin gropile drumului şi s-au oprit când ne-au văzut. Pat, sergentul cu aprovizionarea şi asistentul lui, şoferul Milhawlin aveau feţele acoperite cu un strat gros de praf galben. Arătau ca nişte tragedieni groteşti din alt secol. Pat ne-a spus că s-ar putea ca brazilienii să vină să ne schimbe la noapte. Toată lumea a început să se agite şi imediat au apărut zâmbetele. Îl credeau pe Pat. În celălalt jeep era doar o cutie mare plină cu gogoşi. Şoferul a început să le împartă. Era

foarte atent – fiecare om nu trebuia să primească decât o gogoaşă. Am mai stat acolo puţin şi apoi a venit ordinul să plecăm: formaţia îşi continua marşul.

— Intersecţie în faţă! se auzi un avertisment. Ţineţi zece metri!

În jur erau cărămizi sparte, bucăţi de geamuri şi ruinele a două case. Semnele de orientare italiene şi nemţeşti erau îndreptate spre nord. Puţin mai încolo am văzut două tancuri grele americane în spatele unor case.

— Ce dracu' pute aşa?

— Ceva mort, cu siguranţă.

— Hei! Ai grijă pe unde calci!

În drum era hoitul unei vaci care acum intra în putrefacţie. Mirosul era sufocant. Mi-am dat seama că era aproape uscată. La câţiva paşi mai încolo mirosul a dispărut. Nişte dealuri mici în dreapta ne protejau putând trece neobservaţi de nemţi, care şi-au dat seama că va trebui să traversăm valea pe undeva. După o oră, ne-am oprit în spatele unei păduri. La umbră fură săpate multe tranşee care erau şi destul de adânci. Fuseseră părăsite de curând. Cutii de raţii K şi gunoaie erau răspândite laolaltă cu nişte căşti de nemţi. Toţi ne-am găsit câte o groapă. Sabin era ocupat să aleagă gropile pentru gardă. Un soldat căruia îi spuneam simplu băiatul cu părul ca spicul s-a aşezat cu mine într-o groapă care mi s-a părut destul de bună. Nu trebuia decât să o mai lărgim puţin. Soldaţii dinaintea noastră lăsaseră nişte cartoane pentru a le pune pe fundul gropii. Imediat a început şi obişnuita ceartă pentru cine va sta de gardă şi când, am vrut un schimb destul de devreme ca să pot dormi toată noaptea. Eu şi colegul meu de groapă eram de gardă de la zece până la miezul nopţii în prima noapte. Era foarte întuneric şi un vânt rece îmi mângâia gâtul, când una din gărzi m-a trezit (în timp ce cealaltă aştepta nervoasă să se întoarcă).

— Hei, Bassett!... Trezeşte-te! şopti el mai puternic. E timpul să te duci la datorie!

M-am trezit destul de uşor şi am şoptit şi eu înapoi:

— Bine, sunt treaz.

Silueta neagră de deasupra gropii mele dispăru.

Am stat acolo întins timp de un minut uitându-mă la stelele care străluceau deasupra capului meu. Ştiam că mă puteam baza pe ele. Nu le ştiam numele, dar nu asta era important. Ştiam după stele că pământul se rotea şi dacă noaptea era nesfârşită, m-aş fi uitat la stele şi le-aş fi urmărit cum dispar.

L-am înghiontit pe partenerul meu pentru a se trezi. Prima dată am tras haina de ploaie care ne acoperea pe amândoi de la brâu în jos şi apoi mi-am pus cizmele. Ultima a fost casca din oţel, care ţinea loc de pernă, lighean pentru spălat şi asigurarea mea împotriva nebuniei. Eram conştient de nemişcarea nopţii în timp ce eu şi colegul meu am luat-o pe poteca ce ducea de la groapa noastră la postul de gardă. Mi-am acoperit urechile, făcându-mă surd la toate sunetele pe care mă chinuiam să le aud. Nu puteam vedea nimic, aşa că trebuia să simt pe unde merg. Frunzele moarte care foşneau sub paşii mei erau desigur un mod de a ne da de gol.

— Halt! se auzi comanda dată cu o voce joasă şi grăbită. Parola!

— Lilian! am dat eu primul cuvânt.

Acum îi puteam vedea, stăteau în groapa lor, aproape invizibili.

— Woodrow, au răspuns ei cu ultimul cuvânt şi acea formalitate scurtă şi necesară era terminată.

— Ce bucuroşi suntem să vă vedem băieţi, spuse unul din ei în timp ce eu mă aplecam în groapă. Astea au fost două ore al dracului de lungi.

— Da? S-a întâmplat ceva în timpul ăsta? Au aterizat câteva obuze de 88?

— Nu, pe aici e tăcut ca într-o biserică. Am crezut că văd o lumină undeva la stânga, poate undeva am văzut casele alea cu Cruce roşie pe ele. Asta e tot.

— Da, OK, unde e garda ta? OK, am găsit-o, o să preluăm noi de aici, dar aveţi grijă când vă întoarceţi şi ţineţi-o la dreapta, o să găsiţi poteca uşor.

Am pus două grenade şi puşca pe marginea tranşeelor undeva la îndemână. Nu am dat jos casca – mă simţeam mai bine cu acea greutate pe cap. Nu aveam nimic altceva de făcut decât să mă aşez pe spate şi să urmăresc, să ascult şi să aştept. La fiecare jumătate de oră trebuia să raportez la comandament că totul e OK. Îi puteam auzi şi pe ceilalţi cum vorbesc la telefon, vocile lor fiind încurajatoare. În acele momente nici nu ne mişcăm. Ne era frică să facem vreun fel de zgomot pentru că ne temeam că ne va scăpa un sunet de acolo. Era uşor să-ţi imaginezi o patrulă nemţească cum se furişează spre groapa ta şi cu o grenadă bine aruncată totul s-ar fi terminat pentru mine şi pentru camaradul meu. Am stat treaz, chiar foarte treaz.

O mişcare bruscă a unei crengi în noapte m-a făcut să îngheţ

pentru o clipă. Un fior rece mi-a trecut prin corp şi cu toate că mi-am dat seama că nu se întâmplase nimic, o senzaţie de teamă continua să se simtă pe gâtul meu. Simţeam asta mereu când eram în pericol. Mă întrebam şi eu ce voi face dacă vor veni nemţii peste mine. Ochii mei cercetau umbrele gri şi negre din faţa mea, apoi din părţi şi întotdeauna din spate.

Poate că un alt post a crezut că a văzut ceva în faţă şi a dat raportul. Oricum, dintr-odată artileria noastră a tras câteva obuze care au venit şuierând de deasupra dealului şi apoi o serie de explozii rapide s-au auzit cam la trei sute de metri sub noi.

Cineva fluiera la telefon şi chema „Baker two" (postul nostru). Fluieratul era pentru a ne atrage atenţia. Am răspuns. Imediat se auzi vocea sergentului Penny:

— Bassett, alea veneau sau se duceau?

— Erau ale noastre, Penny. Au şuierat direct deasupra poziţiei noastre.

— Uf, OK, Bassett, voiam doar să verific, nu ştiam sigur. Păreau că sunt mai aproape. Cum ţi s-au părut?

— Au aterizat jos în vale unde sunt casele alea. Cred că cineva a văzut o lumină acolo.

— Da, mmm, bine, OK, Bassett.

Aparent era mulţumit. Şi nici un obuz nu a mai zburat deasupra capului nostru.

— Se pare că nu suntem schimbaţi în noaptea asta, i-am spus eu camaradului meu.

— Nu, cred că nu; poate că vor veni mâine.

Restul timpului a trecut în linişte.

— Mă duc să-i trezesc pe Rebel şi pe Ruppert acum. E cam doisprezece fără zece, spuse camaradul meu, OK?

— Ştii sigur unde dorm?

— Da, chiar la stânga de groapa noastră.

— Bine, du-te.

Şi-a strâns echipamentul şi a plecat în grabă. După câteva momente de teamă au apărut. I-am oprit şi le-am spus să se identifice.

— Cum merg lucrurile pe aici, băiete? întrebă Rebel în timp ce-şi scotea puşca.

— Destul de bine, Rebel, e destul de liniştit în noaptea asta.

Îmi plăcea Rebel, dar nu ştiam de ce. Prima dată l-am văzut la popotă în Câmp Swift alături de prietenul lui Schuck. Aveam probleme cu dinţii, aşa că întârziam cu masa. Rebel şi Schuck mâncau pui prăjit la aceeaşi masă cu mine şi se părea că se

bucură de ei enorm. Vorbeau în timp ce mâncau, dar i-am observat că mâncau cu pasiune: curăţau aripile, pulpele, pieptul, spatele de toată carnea, la fel au mâncat grăsimea şi pielea şi apoi s-au repezit şi la oase cu multă poftă. Schuck era un uriaş fără formă, destul de tânăr. Era de undeva din sud, la fel ca şi Rebel. Nu am ajuns să-l cunosc pe Schuck. După ce am luat muntele Belvedere, mă plimbam pe câmp şi am văzut un foc care ardea şi chiar în faţa lui doi soldaţi. Arăta destul de ciudat, aşa că m-am dus să văd ce fac. Era Rebel, cu echipamentul lângă el. În mână ţinea un arzător deasupra unei farfurii din metal.

M-am dus la el şi l-am întrebat:

— Ce dracu’ faci aici?

— Ce e, Bass, nu vezi? Fac cartofi prăjiţi.

— Cartofi prăjiţi?! am exclamat eu. Nu te cred.

— Uită-te, uită-te.

M-am aşezat în genunchi şi am văzut că spunea adevărul. Avea pusă farfuria pe o stâncă plată. Era plină de felii de cartofi care erau prăjite în untură. Arzătorul era aprins şi se plimba cu el pe deasupra farfuriei. Am văzut cum fierbea grăsimea. M-am aşezat şi eu lângă el.

— Unde, unde ai găsit arzătorul? l-am întrebat.

— L-am avut la mine tot timpul, m-am gândit că o să vină ziua când o să am nevoie de el. Asta e, cred că e îndeajuns. Vrei să încerci, Bass?

— Da, dar, Rebel nu prea îmi vine să cred, sunt cu adevărat cartofi prăjiţi?

— Uite, încearcă.

A luat o furculiţă şi a înfipt-o într-o bucată mare de cartof scoţându-l din farfurie. Am luat-o şi eu cu grijă între degete şi am luat o înghiţitură mică. Era fierbinte. I-am făcut vânt şi a răcit-o, apoi am luat o înghiţitură mai mare. Rebel a dat din cap în semn de aprobare. Apoi am devorat-o. Rebel a scos şi restul de felii din farfurie.

— Uite, Bass, mai ia.

M-am aşezat jos lângă piatră şi am mai mâncat câteva bucăţi.

— De unde ai avut untura? l-am întrebat.

— De la bucătărie, ştiau că am un arzător?

— Dar cartofii? De unde îi ai?

— De aici de pe câmp.

— Ştiai că sunt cartofi aici?

— Am crescut la o fermă din Alabama: cultivam cartofi,

bumbac şi porumb. Am scos cartofi din pământ de când aveam opt ani. Recunosc că am observat că ăsta e un câmp de cartofi de când am păşit pe el. Da, nu-i aşa că e bine, Bass? Recunosc că suntem singurii din toată divizia care mănâncă acum cartofi prăjiţi, uite, mai ia!

„Ospitalitate specific sudistă”, m-am gândit eu. Rebel stătea întins cu spatele pe raniţa lui şi se ocupa de arzător ca un adevărat maestru. Era subţirel, cu o faţă mică şi palidă şi îşi lăsase cioc. Stătea pe spate şi se mângâia cu mâna stângă pe cioc în timp ce mai făcea cartofi prăjiţi cu arzătorul în mâna dreaptă. Avea un aer filosofic în tot ce făcea.

— Vezi tu. Bass, aşa trăim noi în Sud. Pământul ne oferă totul dacă ştii cum să-l tratezi. Bunicul meu are o sută de acrii de pământ. Are o moară. Noi cultivăm bumbac. Are câteva vaci, câţiva porci şi găini. Are destul pentru a ne hrăni pe toţi şi pentru a vinde. Uite, cartofii ăştia sunt gata. Ia câţiva şi mănâncă. Bass, suntem în mijlocul unui conflict teribil. Mă rog în fiecare noapte să se termine bine pentru noi.

Se lăsase cu spatele pe raniţa sa şi se uita cu gravitate la farfuria cu cartofi care se prăjeau.

— Rebel, am spus eu ridicându-mă de la pământ, trebuie să-ţi mulţumesc pentru tot acest tratament. Cartofii ăştia prăjiţi sunt cea mai grozavă mâncare pe care am mâncat-o vreodată.

Rebel se ridică şi stinse flacăra de la arzător.

— Mă bucur că ai venit să mă vezi, Bass. Poate că vom mai face asta altă dată.

— Da, a fost bine, Rebel. Trebuie să mă întorc la poziţia noastră de pe deal. Ne vedem mai târziu.

L-am părăsit pe Rebel cu un sentiment de tristeţe în inimă.

Acum Ruppert şi Rebel intrau şi ei în tranşee.

— Bine, am spus eu, aici e postul de gardă, e al vostru.

M-am întors la groapa mea împreună cu băiatul cu părul ca spicul.

18 APRILIE, 1945

Bucătăria de campanie a fost aşezată şi am mâncat mâncare caldă în dimineaţa aceea. Ouăle uscate erau bune. Pâinea şi gemul erau chiar mai bune, aşa că din astea am mâncat chiar mai mult. Apoi, am dat înapoi pachetul căutându-l pe al meu.

Mi-a luat ceva timp să-l găsesc: nu mă simţeam prea bine şi am căzut rostogolindu-mă printre munţii de pachete şi până la urmă am dat de el. La puţin timp după aceea, Holman a împărţit câteva raţii C la grupa sa. Fiecare om lua câte trei raţii mari şi trei mici. Cele trei mari erau de obicei spaghete şi chiftele, carne de vită şi tăiţei, fasole şi supă de legume. Celelalte mici erau micul dejun, cina şi câteva conserve. Micul dejun avea un pachet de cereale, altul de cacao şi unul de alune învelite în zahăr, şi struguri. Prânzul era compus din şase pachete de biscuiţi, praf de băutură de portocale şi un pachet de alune sau de struguri. Pentru cină primeam şase pachete de biscuiţi, cinci caramele şi limonadă sau praf de băutură de portocale. Câteodată mâncam mai mult de o raţie odată. În cazul raţiilor mari am încercat să schimb dublurile cu altceva, dar nu am putut să scap de carnea de vită şi de tăiţei sau de restul de carne şi de legume. Acestea din urmă, mâncate reci, erau o masă lipicioasă fără pic de mirodenii, o fiertură cleioasă fără nici un gust.

Restul dimineţii s-a scurs repede. Soarele era mult prea puternic pentru a ne permite să ne odihnim prea mult. Obişnuiam să stau la soare pe când făceam antrenamente în Florida. Nu avea nici o importanţă cât de dur era marşul; atunci când formaţia se oprea şi aveam o pauză, eu şi camaradul meu Breu ne trânteam la pământ, ne aşezam cu capul pe căştile din oţel şi stăteam la soare ca doi turişti dementi. Apoi, dacă eram aproape de un lac de pădure, săream în apa întunecată complet îmbrăcaţi şi cu tot echipamentul şi ieşeam zâmbind şi arătând ca nişte proşti, atrăgând criticile locotenentului, dar având un sentiment de independenţă care nu era departe de rebeliune. Dar acum era diferit. Nu era nici un fel de pârâu.

În timp ce acum era mult prea cald, la căderea nopţii aerul va fi prea rece. Aşa că m-am aşezat, m-am întors de pe o parte pe alta, m-am ridicat şi am îndurat căldura.

Holman a fost chemat la o întâlnire cu căpitanul Bucher împreună cu alţi lideri de plutoane. Într-o jumătate de oră s-a întors înapoi şi noi ne-am strâns în jurul lui să aflăm care era problema. Generalul Hays hotărâse să renunţăm la încercarea de a cuceri obiectivul apropiat. În loc de asta ne vom îndrepta spre Po Valley cât de repede puteam pentru a opri nemţii în Brenner Pass şi astfel să-i oprim să fugă din nordul Italiei. În cazul ăsta am văzut cum se punea la cale o cursă de şoareci: cu cât mergeam mai repede, cu atât străbăteam mai mult în timpul zilei şi generalul Hays era mai mulţumit. Dar bineînţeles că ei vor

merge pe lângă noi în jeep-uri, încurajându-ne şi arătându-ne steagul şi câteva sticle de vin italian şi apoi vor dispărea în nori de praf în timp ce noi ne vom uita după ei, copleşiţi de căldura soarelui şi de sete, şi îi vom blestema în şoaptă pentru că ne-am plictisit deja de toate greutăţile unei bătălii. Înghiţeam o grămadă de praf şi nimeni nu ne felicita la sfârşitul unei zile de marş.

Holman a spus în cele din urmă că nu vom căra în spate prea multe lucruri: doar esenţialul. Restul îl vom pune în saci care vor fi căraţi de camioane până când vom putea folosi acele lucruri din nou. La ora unu în acea după-amiază eram gata de plecare. Dimineaţa trecuse şi nu mai era mult până când urma să o luăm din loc. Unii dintre soldaţi au desfăcut alte pachete cu raţii C şi au mâncat din nou. Eu am desfăcut o raţie mică, am mâncat câteva bomboane şi mi-am făcut un suc de lămâie. Holman a trecut printre noi şi a verificat dacă toată lumea este gata. Eu căram două pături, o pelerină, agenda, două perechi de şosete şi raţiile C.

Ne-am aşezat în formaţie şi am aşteptat ordinul de plecare. Nu aveam prea multe de vorbit. Îi aşteptam pe ei să o ia înainte şi ne întrebam ce vom vedea când vom trece dincolo de marginea câmpului.

Am privit în sus şi formaţia începuse să se mişte pe câmp.

— Să mergem!... Haide, Carafa! Pe tine te aşteptăm! a strigat Bucher.

Sergentul Carafa, sergentul tehnic al plutonului doi, a zâmbit calm şi a făcut semn cu mâna.

— Vin acum, domnule căpitan, vin acum!

Am zâmbit şi eu. Îl cunoşteam bine pe Carafa. Era la fel ca Sabin: era un erou înnăscut, dar spre deosebire de Sabin, el avea aerul unul actor rafinat şi acţiona fără să se gândească la consecinţe. Îl admiram pe Sabin, dar îl iubeam pe Carafa.

Am trecut peste câmp. Lucrurile erau destul de spulberate în timp ce noi treceam pe lângă nişte ascunzători de-ale nemţilor. Sticle goale de coniac şi şampanie ca şi haine şi tot felul de echipament erau împrăştiate peste tot. Era sânge pe unele din haine. Ascunzătorile erau aranjate cu artă. Ne uitam la ele curioşi în timp ce treceam. Am sărit pe un drum de praf care urmărea acea parte a muntelui. Atât cât puteam vedea eu, drumul şerpuia printre dealurile care se întindeau la nord. În dreapta, munţii dispăreau gradat şi puteam vedea în valea depărtată un râu care strălucea în lumina soarelui.

Drumul era acoperit cu un strat de praf galben gros de câţiva centimetri. Nu după mult timp eram şi eu acoperit de praf. Se depunea mai ales pe mâini şi la încheieturi unde transpiram constant, şi pe sprâncene. Soarele bătea cu putere în cască şi trebuia să ţin ochii pe jumătate închişi. Din când în când, treceam pe lângă zone unde se aflau mici tabere cu câteva corturi mari. Erau în general tabere pentru camioane sau pentru batalioane de artilerie. De-a lungul drumului erau indicatoare care îi avertizau pe cei care mergeau pe jos să nu iasă prea mult în afara drumului pentru că mai erau zone care nu fuseseră curăţate de mine.

La dracu', şi era atât de cald! Trebuia să am grijă câtă apă beau. Nu era bine să beau prea multă apă în timpul unui marş lung chiar dacă buzele şi gâtul îmi erau uscate. Atâta timp cât continuam să transpir totul era în regulă pentru că însemna că mai am destulă apă şi sare în organism. Dacă nu mai transpiram în timpul marşului, atunci era timpul să mai iau o înghiţitură sau două. Am mers în continuu timp de o oră după care am luat o pauză… apoi, o altă oră de marş şi o altă oră de pauză.

În spate, mult în spatele nostru, o coloană de vehicule ridica nori de praf. Veneau după noi. Ne-am aşezat în lumina soarelui şi i-am aşteptat să vină. Ne-am oprit formaţie şi i-am urmărit trecând pe lângă noi. Tancuri uşoare erau în fruntea coloanei. Au trecut zgomotos pe lângă noi suflându-ne praf în ochi. Drumul era foarte strâmt şi lunga coloană de tancuri, camioane şi semicamioane trecu la câţiva centimetri de noi. Mârâitul motoarelor lor era asurzitor.

Din când în când ne puneam piciorul pe drum şi pretindeam că o să-i lăsăm să ne calce. Era o veche glumă de-a noastră; dar un picior strivit era cea mai uşoară metodă de a scăpa din linia întâi. Câteodată, conducătorii de tancuri zâmbeau la gluma asta sumbră pentru a ne da de înţeles că ştiau de fapt ce vrem. Dar de fiecare dată ne trăgeam piciorul înapoi la timp.

— Plutonul trei înainte! În picioare! strigă Holman.

Pauza luase sfârşit. Mai mult marş. Tancurile şi camioanele erau şi ele la o oprire şi acum noi eram cei care treceam pe lângă ele.

— Crest, dă şi tu la altcineva BAR-ul pentru un timp! îl sfătui Holman.

Crest nu cerea nimănui să îl ajute să îl care. De curând făcuse rost de o lopată de la ingineri. A legat de ea o funie şi o purta pe umăr oriunde se ducea. Când termina de săpat groapa lui mai

erau întotdeauna vreo unsprezece oameni care aşteptau la rând. Am cărat şi eu BAR-ul pentru un timp. Cântărea aproape şase kilograme.

În timp ce treceam pe lângă coloana de vehicule, mi-am dat seama că eu şi camarazii mei eram respectaţi de cei care le conduceau. Nu se făceau nici un fel de remarci încurajatoare – vorbe sau exclamaţii de admiraţie. Era ceva ce se simţea din tăcerea lor. Aveam sentimentul că arătam dur şi în stare să merg cu lopata pe raniţă şi pe umărul drept în timp ce o echilibram cu mâna.

Pe drum în faţa noastră urma o bifurcaţie: un drum mergea înainte, iar celălalt urca sus pe deal. Formaţia noastră mergea pe deal. Ştiam că era mult prea frumos să fie adevărat: o să ne rupem spinările în câteva minute. Imediat ce am atins panta m-am aplecat puţin de spate. Raniţa era mai uşoară şi puteam să respir mai bine. BAR-ul mă făcea să transpir şi mai mult. Ca de obicei, formaţia se mişca de două ori mai repede acum că urcam pe un deal. Ne-am oprit pentru un minut. Deja începusem să obosesc cu adevărat: cărasem nenorocitul de BAR prea mult timp.

— Hei, Fuller, o cari tu de aici, OK?

— Am înţeles, Bass! Fronk, o să ţi-o dau ţie, băiete! Ştii şi tu că e greu de cărat ca un căcat de elefant!

S-a uitat şi el cu o faţă resemnată. Fuller era prea bătrân. Avea treizeci şi şapte de ani. Avea acasă cinci copii. Nu era nici un om de marş, nici un fel de sportiv, nici vânător de căprioare sau de raţe şi nici de porumbei. Fuller era un tip liniştit şi calm care nu trăia decât pentru familia lui. Războiul era monstruos pentru el. L-ar fi putut distruge, dar el trecea de fiecare zi prin credinţă. El credea pur şi simplu că Dumnezeu nu îl va separa de soţia şi de copiii lui.

Am trecut peste deal. Era o după-amiază lungă. Erau din ce în ce mai multe corturi şi mai multe maşini de-a lungul drumului. Câteva tabere de prizonieri de război erau ici-colo. Aparent linia întâi era foarte departe. Dar pe urmă maşinile şi restul nu mai apăreau în zona artileriei grele din linia întâia.

Drumul era în faţa mea – întotdeauna în faţa mea. Era ca un magnet. M-am uitat la arbuşti, la cerut albastru şi la dealuri şi apoi ochii mei s-au întors irezistibil la drum, la acelaşi drum prăfuit care nu avea sfârşit. Îl urmam şi el îmi vorbea. Câteodată îmi spunea lucruri înfricoşătoare, cum ar fi cântecul care se ridica misterios în acea zi din sunetul picioarelor care-l zgâriau

mergând neoprite, insistente, într-un pas ritmic. La nesfârşit mă gândeam şi auzeam pe jumătate cuvintele pe care le scotea şi care-mi vorbeau. Eşti un prost, un prost, un prost. Nu mă acuzau şi nici nu-mi reproşau: păreau doar să ofteze.

Era vocea gravă a drumului, o voce care jelea întristată de-a lungul secolelor de oftatul nenumăratelor mii de bărbaţi tineri care merseseră pe acest drum spre moarte. Eşti tânăr şi eşti prost, spunea, pentru că acest drum te va duce până la urmă la moarte. „Eşti un prost, un prost, un prost", ofta el. Am auzit şi probabil am înţeles pe jumătate, dar eu eram tânăr şi vocea drumului lui era foarte bătrână. Tinerii bărbaţi care de-a lungul secolelor au mărşăluit pe acest drum şi care mărşăluiesc din nou nu au fost niciodată interesaţi de el sau părea că nu le-a păsat. Am continuat să mărşăluim şi nu am auzit nimic decât sunetul propriilor paşi.

În faţă un alt deal se ridica cu dâre lungi şi încete de tancuri, camioane şi ambulanţe care se târau. Era un urcuş scurt pe acel deal. Apoi am ajuns în vârful dealului şi am trecut printr-un defileu strâmt. Am ieşit din el şi ne-am uitat în jos şi împrejur la dealurile verzi din depărtare, atât de departe încât deveneau purpurii şi se stingeau în orizont. O vale se întindea sub noi şi cobora constant spre nord. Ştiam că Appenini erau în spatele nostru şi simţeam că în cele din urmă eram şi noi mai liberi. Va fi mult mai uşor de-acum: nu mai era nici un munte pe care să ne căţărăm.

Formaţia s-a oprit din nou aşa că ne-am aşezat pe marginea drumului cu picioarele bălăngănindu-se şi neuitându-ne la noul ţinut. Era ceva plăcut în aer. Ştiam că Po Valley se întindea chiar în faţa noastră. Un adevărat paradis care aproviziona Italia cu recolte bogate şi cu produse lactate. Era visul oricărui soldat că dacă ajungea la Po, acolo îşi va găsi recompensa meritată (nu va consta asta doar în lapte şi vin?). Am auzit destule despre această vale şi din cauza asta şi germanii refuzau să plece, iar acum noi voiam să vedem acele lucruri.

Coloana de vehicule a trecut la ras pe lângă noi; drumul era mult prea strâmt. Woody Powers strigă la Crest la timp pentru a împiedica să fie lovit de un tanc cu un plug în faţă. Era un plug care arăta diavoleşte, folosit pentru a curăţa drumurile. Ne-am continuat drumul. Mult la stânga, dincolo de vale, era un alt lanţ de dealuri. Probabil că nemţii încă le mai deţineau. Speram că nu ne puteau vedea. Mult în faţă puteam vedea coloana mergând pe drum, ridicând nori de praf. Un tanc stătea într-o parte chiar

lângă drum. Mă întrebam ce se întâmplase.

Drumul cobora şi făcea o curbă pe lângă o pădurice de copaci înalţi. Dumnezeule! Toată zona era răvăşită de găuri de obuze! Inima a început să-mi bată cu putere şi am simţit transpiraţia pe frunte şi pe mâini. Formaţia s-a oprit din nou sub copaci.

— Ţineţi zece metri!

Ordinul a trecut de-a lungul formaţiei. În spatele nostru era un deal acoperit cu copaci şi cu găuri de obuze. În faţa noastră, peste drum, era un mic pârâiaş. Jack Mathews a trecut primul drumul pentru a-şi umple bidonaşul. Alţii l-au urmat. Eu am stat jos lângă trunchiul unui copac enorm. Măreţia lui m-a făcut să mă simt mai bine. Dar toată lumea era tensionată; era mult prea linişte. Pe marginea drumului era un cadavru în cea mai mare parte acoperit de praf. Era acolo de mult timp. Nimeni nu s-a aşezat lângă el.

Apoi, câteva obuze au şuierat în spatele nostru. Am văzut nori de fum negru ridicându-se dintre copaci în lumina strălucitoare a soarelui. Camioanele şi ambulanţele au mărit viteza. Au venit cu motoarele urlând, au trecut de noi şi au dispărut de acolo. Nemţii observaseră coloana şi acum obuzele de 88 mm veneau imediat după primele. Dar, surprinzător, ţinta lor era foarte imprecisă. Obuzele loveau dealurile de deasupra noastră mult prea departe pentru a ne face vreun rău. Formaţia a început să se mişte din nou, de data asta cu mult mai multă viteză. În faţă am văzut acoperişurile unui mic sat. Un soldat de la poliţia militară stătea acolo în câmp deschis pentru a direcţiona traficul făcând tot ce-i stătea în putinţă pentru ca oamenii şi coloanele să se mişte. Obuzele încă veneau, dar loveau undeva deasupra drumului. Drumul urca sus pe deal. La jumătatea drumului formaţia se opri şi ne-am oprit şi noi în spatele unei ridicături care ne proteja. Tancurile au trecut pe lângă noi şi apoi s-au oprit. „Nenorociţii”, am murmurat eu. Vor atrage focul artileriei asupra noastră. Am început să strigăm la tancuri. I-am înjurat pentru că s-au oprit în faţa noastră. Apoi au început din nou să se mişte scoţând zgomote puternice şi făcându-se nevăzuţi în propriul nor de fum.

Formaţia se mişcă din nou şi eram fericiţi să ne mişcăm din nou. Totul începu să se precipite. Eram al dracului de grăbiţi. Câmpurile verzi erau acum mult mai aproape de noi. Nemţii au încetat să mai tragă. Va fi oare seceriş la toamnă? Sau oare toate recoltele se vor transforma în seminţe? Acum soarele se scufunda în apus, dar era încă foarte cald şi noi mergeam repede şi constant. Apa mea era aproape pe terminate. În timpul unei

opriri foarte scurte, un jeep se opri la cincizeci de metri de mine iar şoferul deschise un bidon de apă pentru oamenii de lângă el. Eu stăteam pe spate în mijlocul străzii. Nu eram în stare să o iau la fugă înapoi nici măcar pentru o înghiţitură de apă. Când bidonul se goli şoferul veni la noi şi spuse că nu mai are nici un strop de apă. Cred că şi el ştia ce înseamnă să fii mort de oboseală şi fără nici un pic de apă.

Holman l-a întrebat pe locotenentul din jeep dacă ştia unde se află regimentul 87. Locotenentul spuse că regimentul se mişca atât de repede încât toate contactele se pierduseră şi chiar şi jeepurile nu-i mai puteau ajunge pentru a le distribui raţiile C. Deci ei fugeau – nemţii păreau să aibă nişte hăitaşi pe urmele lor în timp ce se îndreptau spre Brenner Pass.

Apoi, m-am ridicat din nou şi am pornit din nou la dram. Urcuşul lung s-a sfârşit până la urmă într-un deal plin de iarbă. Peste tot în jur erau câmpuri de iarbă. Spre apus soarele apărea undeva deasupra dealurilor. Generalul Hays a trecut pe acolo pe lângă noi. Se întorcea. Stătea în picioare şi striga la oameni să facă loc jeepului în care mergea. Am trecut apoi pe lângă un spital de campanie aşezat într-un câmp, undeva pe stânga. Erau toate corturi de culoare maro aliniate în reţele de sfoară, cu crucea roşie pe părţi şi pe acoperiş.

Formaţia a părăsit dramul şi a coborât o pantă pentru a intra în albia unui râu. Cel de-al doilea pluton a început să sape imediat pe malul celălalt, iar noi eram chiar în faţa lor. Peste tot era lucernă care ne venea până la glezne. Era şi ceva fân împrăştiat în jurul nostru. Am alergat jos şi am scos un braţ pentru a ne face loc pentru o groapă. Eu şi Luhaink urma să dormim împreună. Ordinele erau ca până la lăsarea serii să săpăm o groapă de jumătate de metru. Un zgomot încet de avion persista în urechi. L-am auzit dar nu m-am gândit la el pentru că mintea mea era ocupată cu săpatul. Apoi, la fel ca un vultur care îşi zăreşte dintr-odată prada, intrat într-o curbă accentuată. Toţi ne-am uitat în sus în timp ce se ridica cu un zgomot puternic. O explozie a urmat în timp ce două bombe au atins pământul. Imediat s-a transmis ordinul să ţinem toate luminile stinse. Se făcea un aranjament pentru organizarea gărzii, dar mie nu-mi păsa. Picioarele erau pline de răni iar umerii şi spatele erau înţepenite. M-am concentrat doar la săpatul gropii. Pământul era foarte tare şi se rupea în bucăţi mari. Am săpat cu putere câteva minute după care m-am aşezat pe vine şi am stat să privesc în jur. Apoi mi-am dat seama că luminile de deasupra dealurilor

deveneau din ce în ce mai palide şi am început să sap cu furie. Se făcuse întuneric când am ieşit din groapa care era numai de jumătate de metru adâncime. Locotenentul Sabin a venit şi ne-a spus să ne trezim la cinci de dimineaţă pentru a continua cursa. Nu m-au putut găsi aşa că am dormit tot timpul celor patru ore de gardă. Nu am dormit bine: groapa era mult prea strâmtă şi unde trebuia să stau cu capul era mult prea adâncă. M-am întors pe o parte şi pe alta toată noaptea. De fiecare dată când mă întorceam mă uitam la Luca care dormea dus ca un bebeluş înfăşurat până la bărbie în sacul de dormit.

Am adormit într-un târziu, bombănind obscenităţi şi plutind în vis în micuţul sat în care am fost încartiruiţi prima dată. Cineva mi-a spus: „Hei, Bass, cineva cântă la acordeon în casa din josul străzii”. Am alergat după el şi am intrat într-o cameră rece plină de ţărani. Unul dintre ei stătea la o masă goală de lemn la un capăt al încăperii. Cânta nişte melodii simple. Mulţimea râdea, bătea din palme şi cânta. Am simţit o presiune crescând undeva între picioare. Am văzut că o fată din faţa mea se presa cu putere de mine ca să nu mă pot mişca. Era de vârsta mea, părul ei era blond şi foarte puţin îngrijit. Nu îi puteam vedea faţa dar presiunea neîncetată dintre picioare a reuşit în cele din urmă să mă excite. De ce nu îmi puneam mâna în jurul ei şi de ce nu încercam să îi şoptesc ceva? Nu puteam vorbi italiană. Dar oare conta asta? Nu era şi ea conştientă de legătura dintre noi doi? Nu se uita în jur, nu se mişca. Ar fi trebuit să o mişc eu în vreun fel, dar nu puteam. Acordeonistul a încetat să cânte şi clipa s-a pierdut, pentru totdeauna. Mulţimea s-a risipit iar presiunea a dispărut. M-am uitat şi eu după ea dar plecase odată cu ceilalţi. Când am ajuns înapoi în patul meu din casa unui sătean m-am uitat pe fereastră. Apoi, încet, mi-am dat seama: ea îmi spunea ceva. Presiunea aceea dură era de fapt un mesaj. Nu se putea uita la mine, nu putea vorbi. Dar corpul ei, piciorul ei cald îmi spuneau că sunt bărbat şi că ea era femeie.

19 APRILIE, 1945

Am deschis ochii. Holman mă împingea şi mă întreba:
— Ce e cu Prunetta, John T.? Ce spuneai despre Prunetta?
— Nimic, am răspuns eu morocănos. Eram treaz.
— Hai, hai, să mergem, ridică-te şi mănâncă ceva! Plecăm

imediat. Haide!

Parcă aveam sare în ochi… Şi asta îmi făcea ochii mai grei. Era un fel de durere în spatele lor. M-am ridicat şi m-am uitat împrejur. Rouă se aşezase pe păturile mele şi pe toată valea. Soarele nu se ridicase încă la orizont. M-am ridicat încet şi am ridicat şi păturile în timp ce îmi căutam bocancii. Aproape că nici nu-mi intrau şi când am făcut primii paşi m-am şi întrebat câţi paşi voi mai face până când picioarele mele umflate vor rupe pielea. Puşca mea care stătuse sprijinită pe cască era şi ea plină de rouă iar casca la rândul ei strălucea de umezeală. Era de necrezut că panta aceea era aşa de umedă.

Picioarele mi s-au udat şi ele imediat. Dar era şi foarte rece şi înviorător: nu era asta de fapt o dimineaţă ideală? Aerul rece m-a făcut să lăcrimez şi să tremur un pic. Mi-am împachetat echipamentul şi am deschis o cutie de conserve de ouă şi şuncă, am luat câţiva biscuiţi şi o băutură de portocale. Băutura şi biscuiţii au mers bine împreună, dar şunca şi ouăle nu s-au potrivit. Încă mai mi-era foame dar nu voiam să mai pierd timpul, aşa că am aruncat conserva cât de departe am putut. Nu se pierdea timpul dimineaţa. Compania s-a aşezat în formaţie şi am început marşul chiar înainte de răsăritul soarelui.

Din nou am urcat şi am coborât. Erau şi câteva case în împrejurimi, cele mai multe dintre ele părăsite, arătând urât şi părând a fi interzise. Căpitanul Bucher mergea încet. Noi ceilalţi eram ca nişte pacienţi drogaţi care se ridicaseră din pat şi mergeau în somn. Era oare vreun război în dimineaţa asta? Mâna ce ţinea patul puştii era moale. Stătea acolo doar prin puterea obişnuinţei. Casca îmi împingea puţin capul aşa încât puteam să mă uit la picioarele mele ridicându-se şi atingând din nou pământul. Eram mort de oboseală şi înţepenit… sufeream. Voiam doar să mă întind pe jos şi nimic mai mult. Simţeam că nu mai rămăsese decât un lucru care merita în toată viaţa mea mizerabilă şi nu-l puteam împlini decât dacă stăteam jos. O săptămână ar fi îndeajuns. Apoi m-aş ridica, m-aş întinde, aş încălzi o cană de fasole cu costiţă în timp ce ascultam balivernele lui Rebel Shomiker, mi-aş spăla faţa cu puţină apă; apoi m-aş aşeza din nou şi aş vorbi cu Rebel despre viaţa în Old South. Poate că până atunci războiul se va sfârşi şi mă voi putea gândi să mă duc într-un loc de odihnă, cu raţii PX, cu o mică cameră unde aş putea găsi un disc cu muzică americană.

Poteca a început să coboare brusc. Sub noi se întindea o nouă vale. Am luat-o pe drumul care urma valea, acelaşi drum galben

şi plin de praf pe care mergeam de când părăsisem Apeninii. Am urcat cam o sută de metri pe un deal, apoi ne-am aşezat. Erau nişte copaci tineri pe margine, doar de puţin timp sădiţi pentru o nouă viaţă. Părea că nu ne vom mai opri din urcatul dealurilor. Muntele Belvedere fusese un punct de rezistenţă al nemţilor. Autostrada de la baza dealului era un drum vital de legătură dintre Florenţa şi Bologna. Bologna era cheia spre Po Valley. Belvedere rezistase la destule atacuri din partea aliaţilor cu cinci luni înainte de decembrie 1944. În ianuarie 1945 am ajuns cu Divizia a zecea de vânători de munte acolo, în portul Leghom, Italia. Stăteam pe puntea navei alături de sute de alţi soldaţi şi mă uitam în după-amiaza calmă şi clară la mulţimea navelor din port şi la mulţimea caselor bombardate aflate de-a lungul malului, şi atunci am auzit pentru prima dată sunetul războiului. Departe, spre nord, în Munţii Apenini dincolo de Leghom şi Pisa am auzit sunetul artileriei. Era un sunet greu şi neprimitor. Am ştiut imediat că acolo era războiul şi că va trebui să-i fac faţă. Acolo pe navă frica mi-a pătruns în minte şi în conştiinţă. Nu m-a slăbit şi nici nu m-a părăsit până când războiul nu a luat sfârşit.

Am debarcat şi am fost duşi în camioane într-un sătuc de munte la sud de muntele Belvedere, numit Prunetta, care fusese ferit de năvălirea armatei germane. Aici am început să ne antrenăm zilnic pentru tot ce ne aştepta. De fiecare dată când vedeam dealuri, trebuia să ne urcăm pe ele. Dacă este un munte în faţa ta, atunci trebuie să îl treci, dacă eşti vânător de munte. Odată John Murr a spus:

— Munţii mă cheamă, eu trebuie să mă duc!

Un alt căţărător a fost întrebat de ce îşi riscă viaţa pe culmile munţilor şi a răspuns simplu:

— Pentru că sunt acolo.

Şi eu iubesc munţii, dar acum sunt în spatele nostru, în spatele meu, aşa că nu va trebui să ne urcăm din nou pe ei.

Dacă mergem spre nord prea mult vom avea alţi munţi de escaladat: în Austria, Alpii Dolomiţi, şi gheţari de trecut, dacă va trebui să invadăm Germania dinspre sud.

Devenea din ce în ce mai cald. Stăteam şi ne uitam la drumul din vale şi urmăream camioanele şi oamenii. Era un furnicar de activitate acolo jos. Dintr-odată m-am hotărât să mă întind la soare. M-am îndreptat spre un petec de iarbă verde, mi-am dat jos atât cămaşa cât şi cele două tricouri şi m-am aşezat pe spate cu mâinile întinse pentru a primi lumina soarelui. Nu mi-am mai permis asemenea lucru de când am părăsit câmpul de

antrenament din nordul Floridei. Dumnezeule! Dar acum soarele era diferit. Era cu adevărat mai bun. Am început să plutesc într-o stare plăcută de somnolenţă. Dar Holman m-a descoperit.

— Bassett, ce dracu crezi că faci? Aici nu e plaja din Miami! Puneţi hainele pe tine şi apucă-te de săpat!

Mi-am desfăcut lopata, am înşurubat-o strâns la un unghi de 45 de grade, m-am aşezat în genunchi şi am început să sap. După 12 cm am dat de stâncă. Toţi am renunţat unul câte unul şi nu s-a mai vorbit nimic despre săpat. Copacii făceau ceva umbră şi ne-am aşezat sub ei.

Ofiţerii companiei se adunaseră la piciorul dealului şi toţi stăteau pe jos. Toţi arătau înfierbântaţi şi obosiţi. Ca şi mine, toţi se săturaseră de toate… Bucher cerceta o hartă împreună cu locotenentul Pierranunzi şi cu locotenentul Sabin. Sergenţii Orrell şi Carafa se uitau şi ei. Câteva cutii de grenade erau lângă ei. Fruntaşii începuseră să le împartă. Fiecare soldat primea câte trei. Grenadele se aflau fiecare în cilindre negre care aveau două părţi separate, una în cealaltă. După ce desfăceai banda galbenă care ţinea cilindrele, despărţeai cilindrele şi iată şi grenada ta.

Uram să primim din nou grenade. Mai ales eu. Am ajutat la cărarea primului nostru căpitan de la muntele Belvedere în dimineaţa după ce îl capturasem. Eram încă necopt. Încă nu mă puteam uita la faţa unui cadavru. Eram într-o situaţie delicată. Poate că eram în stare să suport războiul sau poate că nu. Când căpitanul Luther a fost omorât am întrebat: „Cum a murit?”

Mi s-a spus că ridicase o grenadă de mână şi că o ţinea deasupra capului, gata să o arunce, când un glonţ a lovit grenada şi a făcut-o să explodeze, ucigându-l pe loc. Am fost desemnat împreună cu alţi patru să îl cărăm în josul muntelui lângă o masă de corpuri îngheţate, la câteva sute de metri de locul bătăliei. Patru soldaţi l-au pus pe o pătură şi au încercat să îl ducă jos, dar panta era aşa de abruptă, încât el cădea întruna.

Am mers în spatele lor ducându-i doar casca. Nu mă puteam apropia de el; eram încă într-o stare de şoc. Unul din sergenţii mei a strigat la mine:

— Hei, Bassett, ce faci? Ce cari? Care e problema ta? Etc.… etc.

Nu am fost în stare să răspund. Am văzut căpitanul mort căzând deseori după pătură. Am urmat acea procesiune până la locul unde erau adunate cadavrele americanilor, am pus casca pe zăpadă la câţiva metri de masa grotească de cadavre şi m-am îndepărtat repede. Eram într-o stare gravă de şoc şi nu ştiam ce

să mai fac.

Am urcat pe munte la poziţia mea din stâncă, gheaţă şi zăpadă şi am aşteptat. Nu mă puteam purifica. M-am uitat în jur şi am aşteptat de-a lungul orelor să se întâmple ceva cu mine. Am dormit puţin. Când m-am trezit îmi era un pic mai bine.

În câteva minute am primit noile grenade şi eram din nou pe drum. Erau o mulţime de copaci de-a lungul drumului. Pământul era plin de vegetaţie. Dincolo de ridicăturile de lângă drum, dealuri verzi se ridicau deasupra caselor. Nu era nici un fel de viaţă acolo. Pământul implora să fie îngrijit. Ici-colo, pe potecile umbrite care duceau la case erau semne ale năvălitorilor: maşini camuflate şi camioane răsturnate şi fumegând. Am trecut pe lângă doi boi morţi lângă drum. Erau creaturi monstruoase cu coame albe şi curbate. Maţele lor erau împrăştiate şi roiuri întregi de muşte negre bâzâiau în jurul lor. Arătau ciudat de jalnic, cu ochii închişi, împrăştiaţi în ţărână. Puteam vedea pe faţa lor agonia morţii. Peters, un nou venit de la compania de reparaţii, făcându-i-se rău de la stomac şi după ce a vomat de două ori, i-a strigat lui Holman că îi e rău şi că va leşina. Imaginea boilor era prea mult pentru el.

Intram acum într-un mic sat. Formaţia s-a oprit dintr-odată şi ne-am depărtat de stradă la umbra unor copaci pentru a ne aşeza jos. Eram aproape de o şcoală, o clădire din cărămidă roşie, umbrită de copaci. Eu am mers până lângă şcoală şi m-am aşezat acolo. Restul grupei mele m-a urmat în curând şi imediat toţi eram întinşi pe spate, cu capetele pe căşti, bucurându-ne de umbră şi de adierea rece care unduia copacii. Cu excepţia sunetului înfricoşător al unui tun din apropiere, era o pauză foarte plăcută. Un cârd de gâşte mergea legănat pe stradă. Unii dintre soldaţi au început să strige la ele şi să le fugărească. Peste drum era o biserică mare din piatră. Era o clădire foarte frumoasă care scăpase ororilor războiului. Pauza noastră s-a transformat într-o perioadă de odihnă binevenită. Unii dintre soldaţi au început să îşi desfacă raţiile C. Am mâncat nişte cereale şi am desfăcut o cutie de conserve de carne şi orez. Avea un gust bun: la fel ca orezul spaniol pe care mama obişnuia să-l gătească.

Joe Yerchin, aşa cum îi stătea în obicei a început să se uite în jur pentru a vedea ce putea vedea şi poate pentru a găsi ce putea găsi. Joe avea 21 de ani dar arăta mult mai bătrân. Eu credeam despre el că era un tip practic şi ager. Ştia tot timpul ce contează. Îl admiram foarte mult. Acum îşi vârâse capul printr-o

fereastră deschisă a şcolii, apoi a spus imitându-mă:

— Hai, Bassett, hai să ne uităm puţin înăuntru, probabil că o să găsim ceva.

— Nu, mulţumesc, Joe, i-am răspuns, du-te tu. Eu o să rămân aici.

— OK, a spus el.

A întrebat gândindu-se că poate sunt interesat. Văzând că nu este aşa, nu a avut nici un fel de încercare de a mă convinge. A sărit fereastra şi a început să adulmece. Jack Mathews, cu ochii roşii stătea pe scările din spate, cu puşca bine unsă lângă el. Mi-a fost frică că ar putea fi capcane în şcoală. Orice altceva aş fi gândit, nu mai conta. Capcanele aveau preferaţii lor şi din moment ce ele însemnau moarte am spus: nu, mersi.

După două ore două Jeepuri au oprit chiar în faţa şcolii. Oamenii au coborât din ele şi s-au uitat în jur mulţumiţi.

— Asta va face o imagine bună la Divizie, spuse unul din ei.

— Imagine la divizie, ă? Divizia cred că ar trebui să fugă destul de repede pentru a ne găsi pe noi aici.

L-am trezit pe Jack.

— Hai, Jack, am spus, plecăm din nou.

Şi am pornit la drum. Am trecut prin sat şi ne-am oprit pentru o clipă în faţa unui altar ornat care se ridica în faţa unei case de lângă drum. Era acoperit de un praf galben iar pânza de pe altar era şi ea gri de murdărie şi mica vază de flori care stătea încă în picioare era acum o grămadă de tulpini uscate. Puţin mai încolo am trecut pe lângă doi soldaţi morţi pe marginea drumului. Nu muriseră demult, praful nu avusese timp să se aşeze pe ei, jachetele lor erau încă verzi şi nici sângele nu se amestecase cu praful. Eu nu m-am uitat la feţele lor. Puştile şi cele două cutii de muniţie erau acolo unde le lăsaseră. Părea că fuseseră împuşcaţi de un lunetist.

Eşti tânăr şi eşti prost, îmi spunea din nou vocea drumului, pentru că acest drum te va duce la moarte. Am început să tremur în căldura drumului galben şi plin de praf. De data asta vocea m-a atins într-un fel. Dar din nou am alungat-o pentru că era atât de bătrână şi de joasă şi eu deja ştiam că nu mă voi opri din mărşăluit decât atunci când voi fi rănit sau mort. Am mărşăluit în continuare, am intrat în ritmul constant al bocancilor care loveau strada, ridicând praful şi purtându-ne departe, spre Po.

Cineva a arătat dealurile din stânga noastră şi a început să strige:

— Hei, fii atent la ţăranii de acolo!

Erau treizeci dintre ei aşezaţi pe un deal. Unii dintre ei fluturau steaguri albe.

— Da! Continuaţi să fluturaţi steagurile, rahaţi împuţiţi de ţărani! strigă un altul. Da, oricum în ce ne priveşte nu sunteţi decât nişte nemţi îmbrăcaţi în haine de ţărani!

Când m-am uitat înapoi pentru ultima dată am văzut câteva femei care mai făceau încă cu mâna.

Un mortier de 99 de mm ne depăşea pe dreapta. Ei mergeau de două ori mai repede ca noi. Puteam vedea începutul unui alt oraş undeva în faţă, îl urmăream pe măsură ce se apropia, şi dintr-odată am început să trecem prin el.

Două împuşcături răsunară dintr-odată, urmate imediat de o rafală. Lunetist! Am alergat repede de pe stradă pe o uşă deschisă şi ne-am pitit acolo. Din când în când lunetistul mai trăgea câte un foc. Era destul de greu pentru că nici unul dintre noi nu avea vreo idee. Sabin nu era aici şi nici Carafa. Nimeni nu vorbea în timp ce aşteptam. Nu era nimic de spus. M-am uitat o dată la sergentul Holman, dar era dus pe gânduri în timp ce se uita afară. Afară, dintr-odată, s-au oprit două tancuri englezeşti. Cei doi englezii din turelă purtau ca de obicei căciulile acelea plate din lână. Păreau că nu ştiu nimic de existenţa lunetistului.

Holman strigă la ei:

— Hei! Hei! Mai bine băgaţi capul la cutie, e o mitralieră nemţească care trage în noi!

Imediat s-au ascuns. În câteva minute au şi plecat de acolo. Un bătrân urca încet panta. Privirea lui era pierdută. I-aş fi dat raţia mea dar mi s-a părut că nu de mâncare are nevoie. Dintr-odată s-a auzit un jeep în susul străzii. Apoi s-au auzit sunete de paşi. Sabin trecu de cadrul uşii.

Se întoarse repede şi se opri în uşa casei în care ne ascundeam noi.

— Holman! Adună-ţi oamenii şi scoate câte doi de aici – e un spaţiu liber de o sută de metri în josul drumului! Spune-le să se mişte repede!

Eu eram cel de-al şaselea. Ceilalţi aşteptau lângă nişte clădiri dincolo de un spaţiu deschis. Cei care ajunseseră acolo ne încurajau. Am alergat prin nori de praf spunând în gând rugăciuni, cu ochii de-abia deschişi, de-abia respirând iar în final, prăbuşindu-mă lângă un jeep.

— Ridică-te soldat! se auzi o comandă.

M-am uitat în sus şi l-am văzut pe locotenent-colonelul Shelor

stând în picioare în jeep şi uitându-se la mine.

— Înţeles! am spus ridicându-mă.

Colonelul Shelor arăta destul de dur stând acolo în lumina soarelui.

— Fiule, spuse el cu accentul de sudist, i-am pus pe fugă pe nenorociţi, să nu te îndoieşti de victorie!

Am dat din cap şi m-am dus la Holman care stătea lângă o grămadă de cărămizi.

Un căpitan pe care nu-l cunoşteam veni la Shomicher şi la mine şi ne spuse că vrea să mergem cu el. Ne-a dus într-una din clădirile apropiate. Am mers printr-o cameră spre o prispă de unde se putea vedea peste un pârâu.

— Acum vreau să staţi aici şi să urmăriţi casa aceea de pe deal, casa aceea pătrată din piatră. Dacă vedeţi vreo mişcare suspectă, informaţi-mă imediat!

Noi am încuviinţat.

— O să vă spun eu când să plecaţi!

Şi apoi s-a depărtat şi el. Prispa era destul de strâmtă. Era împuţită. Căni şi vase murdare erau înghesuite pe la colţuri. Hârtii şi sticle de vin goale cu sigiliul Bologne stăteau întinse pe podea. La un capăt al prispei era o chiuvetă plină cu farfurii murdare. Eu stăteam pe chiuvetă şi mă uitam pe una din ferestre, Rebel se uita pe cea din mijloc iar Okie, un fermier din Oklahoma, se uita pe cealaltă fereastră.

— Okie, am spus eu, eşti un bun ţintaş?

Îşi întoarse faţa arsă de soare spre mine şi zâmbi.

— Da, recunosc că trag destul de bine.

— Ce împuşcai tu în Oklahoma?

— Păi, când un şoim venea la găinile mele, dacă aerul era destul de calm şi el de-abia se mişca, puteam să îl ating de la două sute de metri.

— Fiuu, am fluierat eu cu admiraţie. Asta ar însemna o lovitură pe cinste.

— Da’ trebuia să-mi protejez afacerea. Eram în vremuri rele când fiecare găină şi fiecare ou îmi aduceau hrană pentru mine, pentru soţie şi copii şi ne mai puteam ajuta cu ceva.

— Nu ai putut să stai la locul tău – de ce – îmi pare rău, am vrut să spun trebuia să te înrolezi şi să laşi familia şi găinile?

— Păi, nu, păi, trebuia şi asta. Asta e, a trebuit să mă înrolez.

— De ce dracu’?

— Sşşt, şuieră el uitându-se atent pe deal. Fii atent, trei oameni ies afară din casă şi intră undeva sub pământ.

— E OK, am spus eu. E adăpostul lor, aşa că e OK.

— Hfufu! a spus Okie ducând mâna la ochi şi dând din cap.

— Okie, poţi să împuşti un neamţ, la fel cum omori un şoim?

Okie se uită la mine şi am văzut că era destul de trist.

— Bass, îţi aduci aminte filmele care ni le-au pus să le vedem la antrenamente – de ce luptăm? Păi, atunci când am văzut filmele alea am plâns tot timpul şi zi şi noapte, dar nu am spus nimănui. Dar atunci am ştiut că l-aş putea împuşca pe Hitler şi pe oamenii lui sau pe toţi oamenii lui. Da, Bass, pot omorî şi nemţi, da, şi am fost încorporat. Ei mi-au spus că găinile mele nu pot hrăni armata ca faina, porumbul sau vitele, aşa că mi-au spus că trebuie să fiu soldat – să fiu brav şi să lupt pentru sfânta onoare a patriei mele. Aşa că sunt aici în Italia pentru a-i omorî pe soldaţii lui Hitler.

— La fel şi eu, Okie, la fel şi eu. Şi eu sunt aici să omor oamenii lui Hitler.

Lunetistul a încetat să mai tragă. Am obosit să mă uit la deal şi la casa din piatră, aşa că am intrat în ce ar fi fost mai înainte sala de masă. Era singura cameră de la parter care scăpase de stricăciuni. Draperiile erau trase, aşa că era întuneric. Am cotrobăit prin câteva sertare şi într-un birou, dar nu era acolo nimic de valoare. Câteva cărţi şi nişte timbre erau pe masă. Un cărucior de copil era şi el în faţa uşii iar în el erau două mici aşternuturi. Şemineul era rece. M-am întors pe prispă. Rebel m-a atenţionat să nu stau chiar în cadrul ferestrei pentru că el avea mare respect pentru lunetiştii germani. Am mai stat pe prispă câtva timp şi apoi ne-am dat seama că deja uitaseră de noi. Nimeni nu a venit să ne spună să plecăm. Eram dezgustaţi şi am părăsit clădirea. Compania noastră părăsise deja satul. Ni s-a spus să ne grăbim şi să ne prindem din urmă plutonul. Deja era pe înserat. O altă zi trecuse. Am urmat drumul care urca sus pe deal. Mai jos, pe drumul principal, tancurile au deschis focul cu mitralierele de calibru 50 şi cu tunurile. În timp ce mergeam am văzut pete mici de pământ alb sub tălpi cu mici frunze de iarbă care creşteau. Lumina înceţoşată a sfârşitului de zi se aşternea deasupra pământului. Un sunet urât se auzi deasupra capetelor noastre şi ne-am întors pentru a vedea un obuz de 88 de mm care a explodat undeva deasupra noastră. Nimeni nu a fost rănit. Drumul ducea din nou în sus. Un alt obuz de 88 a zburat pe deasupra noastră. Trasoarele tancurilor curgeau în valuri în continuu pe deasupra capetelor noastre. Acopereau dealurile cu un foc protector. Trasoarele erau roşii. Cineva era mort pe

marginea drumului. Cine era el? Un top pe nume Tex, spuneau ei. Apoi ne-a oprit. M-am aşezat pe o bancă şi m-am uitat în jurul meu. Sunetul mitralierelor răsuna în capul meu ca nişte ciocane ale diavolului. Dintr-odată un tanc a explodat în susul drumului. Era o masă de flăcări roşii. Am putut vedea trasoarele planând deasupra dealului, aruncând pământ. Urcam din ce în ce mai sus din cauza focului de deasupra. Am urcat şi am ajuns undeva într-o vie. Pe un vârf de deal apropiat, un obuz a aruncat în aer o baterie nemţească. Flăcări portocalii, roşii şi verzi alături de nişte paraşute strălucitoare de lumină – şi totul dispăru de pe faţa pământului. Şi apoi am început să urcăm din nou din ce în ce mai repede. M-am uitat în sus şi am văzut pe cineva care căzuse la pământ pe marginea drumului.

— E Jennings, spuse cineva, a leşinat.

Trimiteau în spate vestea către brancardieri. Dumnezeu să-i ajute pe săracii medici, m-am gândit eu, nu puteau fi peste tot, mai ales acum în munţi. Dacă ar fi trebuit să folosim frumoşii boi care veniseră din Câmp Hale, Colorado, cum ar fi putut medicii să alerge la fel de repede ca ei? Nici măcar boii nu se apropiau de linia întâi pe aceste creste din Italia.

Apoi, am ajuns pe o pajişte cu iarbă deasă, undeva sus. Nimeni nu ştia ce să facă. Plutoanele erau total amestecate. Sergentul Miller era undeva lângă noi. Nu ştia unde să-şi alinieze plutonul. Toţi voiau să ştie unde este Bucher. Am început să-l caut pe Holman şi cea de-a doua grupă. Mi s-a spus că erau la o casă singuratică din vârful dealului. Am mers în jurul ei până când am ajuns la un hambar unde erau camarazii mei.

— Îmi pare bine că te văd, spuse Holman. Vei dormi cu Branche în noaptea asta. Vino cu mine, îţi arăt eu unde să sapi.

Luna nu se vedea deloc şi se părea că stelele dispăruseră. Nu puteam vedea nimic. Pe front în faţă era vid. Aveam impresia că era nesfârşit. O dată sau de două ori am avut impresia că văd strălucirea unei luminiţe. Îmi dădea impresia că undeva acolo, ascunsă în noapte, era Po Valley.

Holman ne-a aşezat pe marginea acelui câmp; am început să săpăm. Prima dată am săpat încet. Următorul lucru pe care l-am auzit a fost zgomotul unui obuz de mortier plecând de pe ţeavă. Urmară câteva secunde de linişte, apoi un şuierat gros care cobora în întuneric cu o viteză înfricoşătoare. Instantaneu, împreună cu Bucher, am căzut la pământ şi am încercat amândoi să ne înghesuim în groapa pe care de-abia o începusem. Obuzul păru să treacă pe deasupra capetelor noastre şi apoi i-am auzit

sunetul – cutremurătoarea bubuitură care se auzi după ce explodă undeva jos în afara câmpului nostru vizual. Imediat am băgat viteză şi am început să săpăm ca nişte apucaţi. Nu terminaserăm nici jumătate din groapă, când Holman a venit şi ne-a spus să ne ducem la hambar.

— Am cucerit un alt deal, a spus el cu o voce joasă şi lipsită de speranţă, trebuie să ne mutăm pe dealul celălalt.

Eram prea obosit, aşa că nu am spus nimic. Colegul meu de groapă, Jim Branche, a fluierat a pagubă dar nu a spus nimic.

Holman ne-a spus să ne întindem în jurul casei şi să rămânem aşa până când ne dădea ordinul să plecăm. În cele din urmă, căpitanul Bucher a organizat compania şi am plecat. O ridicătură îngustă de pământ lega cele două dealuri. Am trecut peste ea şi am continuat să urcăm pe un drum. Bang! se auzi. Apoi urmă o scurtă rafală dintr-o puşcă mitralieră. Imediat se transmise pe la fiecare ca armele să vină în faţă şi să tragă în casele care se vedeau. Într-un minut l-am văzut pe „Ochelărică”, Davis din Eschabana, Michigan. Purta lentile groase pentru a-şi corecta strabismul, întotdeauna vesel, întotdeauna murdar, întotdeauna dornic să care mitraliera sa de 30 de mm oriunde era nevoie. L-am văzut pe el şi cele două ajutoare alergând spre vârful dealului pe marginea drumului. Se mişcau pe distanţe mici şi foarte. Repede. Acum trăgeau. După o rafală lungă nemţii au ripostat. Apoi, Davis a deschis din nou focul. Rebel şi cu mine stăteam foarte aproape unul de celălalt. Chiar la picioarele noastre era intrarea într-o tranşee nemţească care se întindea în jurul dealului. Părea să fie părăsită. Holman ne-a spus să fim atenţi la ea. O idee mi-a venit încet în minte – de ce să nu o folosim?

Dar era oare periculos? Puteau nemţii să se furişeze înconjurând dealul şi să ne prindă într-o ambuscadă chiar aici la intrare? Sunetul dur al focului de mitralieră m-a forţat să iau o decizie. M-am gândit că cel mai sigur era să stau în tranşeea germană şi să mă rog ca nemţii să nu se hotărască să o folosească. Am început încetul cu încetul să-mi croiesc drum pe burtă spre ea. Am intrat şi am rămas aşa pe burtă pentru a vedea ce se întâmplă. A trecut ceva timp. Deasupra tranşeei am auzit ceva mişcându-se în iarbă. Zgomotul se apropia… şi un soldat a sărit şi el în tranşee.

— La dracu’! a şoptit el. M-am săturat de rahatul ăsta!

Se aşează şi el. Mă simţeam mai bine acum că era cineva între mine şi restul tranşeei. Apoi, din ce în ce mai mulţi soldaţi au început să se târască spre tranşee şi să mi se alăture. Tranşeea

era destul de strâmtă, aşa că stăteam mai mult sau mai puţin unul călare pe celălalt. „Războiul putea continua la nesfârşit”, m-am gândit eu. Am stat acolo mult timp, şi chiar am adormit.

În timp ce începeam să aţipesc de-a binelea am auzit pe cineva că mă striga:

— Hei! E Bassett acolo? Hei Bassett, să mergem, plutonul trei pleacă!

Era aşa de bine în tranşee… dar trebuia să plecăm. M-am târât pe ceilalţi şi am ieşit pe drum unde am rămas tot la pământ.

— Grăbeşte-te Bassett, să mergem, uite grupa ta e în faţă!

M-am ridicat pe jumătate şi am început să fag după ei. În faţă era un hambar. Cineva stătea exact în uşa lui.

A deschis-o, s-a uitat înăuntru şi apoi ne-a făcut semn.

— OK, să mergem! Mergeţi de la o uşă la alta şi aşteptaţi semnalul de plecare.

Înăuntru nu puteam vedea nimic. Oh! Ce era asta? Ha! Se pare că până la urmă hambarul se dovedea a fi de fapt un grajd şi că în spatele nostru erau nişte vaci în timp ce tot bâjbâiam pe acolo. Când am ajuns în capătul celălalt, de-abia am putut să le disting formele albe. La uşă cineva ne-a spus să ieşim unul câte unul, să traversăm curtea, apoi să aşteptăm acolo. Toţi am ajuns fără nici un fel de probleme. Împuşcăturile se opriseră. Am intrat în formaţie şi am urcat un vârf abrupt, apoi un altul. A apărut un tufăriş şi apoi o casă în vârf. Iar s-a făcut o amestecătură de soldaţi. Ne-am aşezat pe treptele care duceau la o verandă. Deasupra era o frumoasă casă zugrăvită în alb. O potecă din piatră înconjurată de tufişuri şi chiparoşi şerpuia prin grădină. Unii dintre soldaţi intrau deja în casă. Am mers în jurul verandei şi am intrat într-un hol. Soldaţii mergeau prin casă cu lumânări aprinse pentru a căuta ceva de mâncare. Casa era părăsită. Era mult prea întuneric acolo, aşa că m-am întors şi am ieşit.

Peste puţin timp, compania s-a organizat şi ni s-a alocat zona în care trebuia să săpăm. Plutonul trei era sus, undeva pe panta din spate. Eu săpam cu Luca Luhaink. Era atât de abrupt, că trebuia să săpăm drept în pantă. Devenea mult prea greu.

— Luca, am spus eu îngrijorat, să vedem dacă putem să săpăm mai bine în altă parte, nu o să terminăm niciodată aici.

— Nu putem să mergem prea departe, Bass, ai vreo idee?

— Să coborâm în jos pe deal.

Dintr-odată, Luhaink fluieră bucuros.

— Hei, Bass, uite ce am găsit!

M-am târât în josul pantei şi aproape că am căzut într-o

groapă de mărime perfectă.

— Rahat! O groapă nemţească deja săpată!

— Hai să nu mai pierdem timpul, să încercăm să vedem dacă se potriveşte!

Imediat ne-am întins în ea.

— Bass, cum vine?

— E exact cum trebuie, Luca, cu câţiva centimetri mai mult decât ar trebui.

— Da, nu mai are nevoie decât să fie un pic lărgită.

Dar era mult prea simplu. Dacă groapa aparţinea unui soldat? Ce făceam atunci?

— Luca, l-am întrebat eu, dacă e a unuia dintre noi?

— E destul de căcăcios dacă e aşa! spuse Luca în timp ce săpa din ce în ce mai puternic.

— Ok, am spus eu, o să îngrămădim aici pământul în faţă ca să arate că am fi făcut-o noi.

Groapa era deja la înălţimea pieptului. Ce noroc căzuse pe capul nostru!

— Să încercăm din nou, Bass.

Era prea strâmtă. Ne-am ridicat şi l-am văzut pe sergentul Branche venind spre noi. În timp ce venea, se uita atent în jur.

— Hei, dacă spune ceva, asta e a noastră.

Branche veni la marginea gropii şi se uită în jos la noi.

— Hei, ce faceţi? Asta e groapa mea.

— Nţ! zise Luhaink, cred că te înşeli. Vezi tot pământul săpat?

Am continuat să scoatem cu lopata pământul afară. Dar Branche făcea pe deşteptul cu noi, ştia că îi luasem groapa, dar nu era sigur cum să spună asta. Aşa că a mai stat prin preajmă, un pic indecis, apoi a încercat din nou.

— Cred că voi staţi în groapa mea. Am fost plecat să sap un punct de observaţie, aşa că dacă aţi avea respect, aţi pleca.

Ăsta era singurul lucru pe care îl avea sergentul Branche: maniere, chiar şi pe front. În viaţa civilă fiind farmacist.

Branche se mişca destul de încet în armată. Încetineala lui era luată în mod greşit drept laşitate de o mulţime dintre soldaţi şi erau multe resentimente faţă de el.

Apoi continuă:

— Nu puteţi să-mi spuneţi că aţi săpat atât de adânc în aşa de puţin timp.

Ştiam că cearta urma să se înteţească. Holman ne potoli venind la noi.

— Ok, Luhaink şi Bassett, ieşiţi de acolo. Ştiu şi eu că asta e

groapa lui Branche. El a săpat la un punct de observaţie – aşa că valea!

Cred că nu ne aşteptam ca Holman să-i ia apărarea lui Branche, dar uite că aşa s-a întâmplat. Dar oricum, l-a pus să sape un punct de observaţie când a aflat că Branche a găsit groapa aceea făcută de un neamţ.

Spatele mă durea şi eram amorţit. Genunchii erau carne vie şi mâinile erau pline de băşici. Ne-am târât înapoi la groapa noastră şi ne-am aşezat jos uitându-ne în întuneric.

— Ei, Bass, murmură Luhaink încet, nu a mers.

— De parcă n-aş şti, am mormăit şi eu, de parcă n-aş şti.

Am început să lucrăm fără nici un pic de entuziasm. Am tras o linie cu lopata. Apoi, m-am dat în spate atât cât lopata să lovească cam la zece centimetri în faţa liniei tocmai săpate. După ce am făcut cam vreo trei linii de acest fel, m-am odihnit un minut după care am scos pământul şi am încercat să-l pun cât de bine puteam în jurul gropii. Dar dealul era aşa de abrupt, că fiecare lopată de pământ se rostogolea în jos pe deal. Apoi ochii au început să-mi cedeze. Mă uitam prea atent la pământ. Am săpat un timp cu ochii închişi. Ştiam că eram aproape terminat. Luca a fost de acord cu mine, era timpul să ne lăsăm păgubaşi. Mi-am pus pelerina de ploaie sub mine şi am folosit un maieu pe post de pernă. Groapa era mult prea strâmtă. Mi-am scos bocancii – chiar şi atunci picioarele erau exact în capătul celălalt al gropii. Groapa nu era deloc adâncă, dar nu ne mai păsa. Eram plini de transpiraţie când ne-am aşezat şi ne-am lipit unul de celălalt, iar pământul era dur… şi am adormit.

Am plutit într-un vis care a început destul de dureros, cu prima mea tabără pe când eram la cercetaşi, departe de casă, când aveam zece ani. La început am fost curajos; până la urmă tabăra nu era decât la douăzeci şi cinci de kilometri de casă. Eram treziţi devreme şi ni se spunea să alergăm la docul de pe plajă, dezbrăcaţi şi să ne aruncăm în lac. La asta am supravieţuit. Apoi era un ornitolog care ne spunea că puteam să vorbim cu păsările. Într-o după-amiază l-am văzut scoţând nişte sunete la o cinteză şi am văzut mica păsărică părăsind tufişul şi aproape venind pe mâna lui întinsă. Omul acela a tot strigat păsărică, dar ea nu voia să iasă din tufiş. Eram foarte interesat să văd acel om care vorbea cu o pasăre – părea că are un fel de dar. Apoi, alte persoane ne-au trimis să alergăm să vânăm tot felul de bazaconii. Într-o dimineaţă m-am trezit cu tot felul de bube pe mâini şi pe braţe. În timpul nopţii, insecte rele mă muşcaseră şi

acum eram umflat şi roşu şi mă mânca îngrozitor. Nu ştiam ce să fac, aşa că am scris acasă mamei, spunându-i că nu eram deloc fericit în tabără şi că voiam să merg acasă. În dimineaţa următoare şi mai multe insecte mă muşcaseră şi m-am simţit din ce în ce mai rău. Am trimis o altă scrisoare implorând-o pe mama să vină să mă ia acasă. În ziua următoare a venit şi când a văzut mâinile pline de muşcături a spus să merg acasă. Am îmbrăţişat-o şi am pupat-o fericit. Nu era doar mama mea, era şi un înger care mă salvase. Acasă tatăl meu mi-a ascultat povestirea cu omul acela care vorbea cu cinteza.

— Jack, a spus el, nu ştii şi tu că cinteza e cea mai neînfricată pasăre şi că doar puţină şuncă sau nişte seminţe sunt îndeajuns pentru a o aduce pe umăr şi apoi în mână?

Am dat din cap nevenindu-mi să cred.

Apoi, scena s-a schimbat brusc. Mă aflam împreună cu Bernita pe scaunul din spate al unui Ford Model T. La volan era colegul meu de clasă, Calvin, care ne conducea pe drumurile de deasupra oraşului. El a spus că dacă Bernita va fi de acord să iasă cu mine ne va duce la o plimbare romantică. Era în 1943 şi raţionalizarea benzinei era în plină forţă dar Calvin, Backer şi Odell au venit cu suficiente cupoane de benzină pentru a face modelul T să meargă toată noaptea. Calvin ne-a condus frumos pe drumuri lăturalnice la viteză moderată. Ştia că eram îndrăgostit de Bernita şi încerca să mă ajute cât de mult putea. Bernita îmi acceptase zâmbind invitaţia pentru o întâlnire într-un Ford model T. Acum stăteam amândoi în întuneric în timp ce adierea nopţii şuiera în jurul nostru. Am simţit că ea aştepta ca eu să spun ceva, dar eu nu puteam face altceva decât să stau. Nu ştiam ce trebuia să fac. Apoi, Bernita a găsit un cearceaf pe podea. Veselă, l-a ridicat şi l-a întins, apoi l-a pus pe capetele noastre. A început să râdă şi a mai ridicat puţin cearceaful. Venise momentul potrivit. Am râs şi am mai împins şi eu puţin de el. Fordul a luat viteză; Calvin nu s-a uitat la noi în spate şi apoi ea cu grijă a dat jos de pe noi cearceaful şi l-a pus la loc pe podea.

20 APRILIE, 1945

Era ceva cald care mi se mişca pe faţă. M-am încălzit, m-am dezmeticit şi apoi m-am trezit. M-am uitat în jos pe cămaşă: pe

ea era o mulţime de pământ prin care se târau cârduri de furnici. Soarele era sus şi deja afară se făcuse cald şi era o dimineaţă senină. Lumina strălucitoare îmi deranja privirea. Totul era aşa de colorat, la fel ca într-o după-amiază de duminică când filmul la cinematograf era unul făcut de Tehnicolor. Pământul din groapa noastră avea o culoare oranj-maronie primitoare. M-am uitat la picioare: erau parţial acoperite cu fire de iarbă.

Trebuia să mă ridic de acolo; deja era mult prea cald. Luhaink era deja în picioare. Am înfipt în pământ două beţe peste care am pus o pelerină de ploaie pentru a face puţină umbră. În josul dealului puteam vedea tancurile noastre care se apropiau de poziţii. Unul veni de-a lungul vârfului şi se opri chiar lângă noi, de el despărţindu-ne o ridicătură de pământ. Un al doilea tanc se opri şi el lângă nişte copaci, undeva la distanţă. Un obuz de 88 a apărut şi el, apoi un altul, şi un altul. Cel de-al treilea obuz explodă cam la zece metri de groapa noastră. Imediat am sărit în ea şi am rămas aşa cu faţa în jos. Cu siguranţă nemţii văzuseră tancurile. Imediat începură să cadă şi mai multe obuze de 88 şi tancurile se îndepărtară încet. Bombardamentul încetă.

Din moment ce eram treaz, eram pe jumătate conştient că Po Valley era chiar sub dealurile pe care le ocupaserăm. O dată sau de două ori m-am ridicat şi mi-am aruncat privirea într-acolo. Am întrezărit ceva, un teren care se întindea spre nord, est şi vest. Era de un verde frumos punctat cu case albe, livezi curate şi terenuri pline cu viţă de vie. Nu ştiam ce simţeam, dar speram că va fi un pic mai bine. Eram destul de fericit la gândul că voi merge acolo. Nu va fi mare lucru, m-am gândit, să o descopăr toată de unul singur?

Toţi luau apă de la casă aşa că mi-am luat bidonaşul şi m-am dus şi eu. Aleea pavată trecea de casă şi mergea exact până în vârful dealului. Fântâna era acolo. Tot locul era plin de soldaţi care îşi umpleau bidoanele şi căştile. Jos în vale, cel mai nordic oraş se scălda în soarele dimineţii, învăluit de o ceaţă albă care nu părăsise încă pământul.

— Ei, cred că e Bologna.

— Nu poate fi la mai mult de opt kilometri distanţă.

— E destul de liniştit acolo jos.

— Da.

Ne-am uitat mult timp la Bologna şi la Po Valley. Nu mă mai săturam de uitat. Era atât de îmbucurătoare, atât de strălucitoare, atât de verde. Mi-am imaginat un parfum puternic ridicându-se din acele câmpuri îndepărtate: miere, trandafiri,

mere şi piersici.

Cam în jurul prânzului am primit ordine să plecăm din nou. Am început să coborâm pe un drum plin de praf şi apoi din nou a început urcuşul. Era înăbuşitor. Nu bătea deloc vântul. Soarele ardea puternic pe casca mea din oţel, aşa că am început să transpir din nou. Chiar în faţă, în vârful altul deal, era o clădire pătrată din piatră şi în spatele ei era o altă casă albă. Casa era înconjurată de copaci care o fereau de lumina soarelui. Sabin ne-a spus să mergem în spatele clădirii ce semăna mai mult cu o cutie şi să rămânem acolo. Dar chiar înainte de a mă aşeza, Sabin mi-a spus că are nevoie de cineva care să facă de gardă.

— Urmează-mă, Bassett, a spus el.

— Înţeles, domnule, am replicat eu.

Am trecut printr-un pâlc de copaci şi ne-am oprit în faţa unei gropi adânci care arăta ca o grotă în panta dealului.

— Vezi casele de acolo? Urmăreşte să vezi dacă nu e vreo mişcare dubioasă. O sa trimit pe cineva să te schimbe.

Plecă. Câteva zdrenţe erau chiar în faţa intrării. Miroseau urât. Muştele bâzâiau în jurul lor şi ieşeau şi intrau în casă. Totul părea calm şi liniştit, aşa că m-am aşezat la câţiva metri de groapă şi am încercat să mă relaxez. Mi-era foame şi sete, aşa că am deschis un pachet pentru micul dejun, am scos cei şase biscuiţi şi i-am pus deoparte. Apoi am scos bidonaşul cu apă şi am umplut o cană aproape cu vârf. Am turnat praful de suc de portocale şi am început să amestec cu lingura pe care o aveam cu mine tot timpul în buzunarul de la cămaşă. În cele din urmă, am mai pus şi patru cuburi de zahăr Domino şi am continuat să amestec, după care m-am aşezat calm pentru a mă bucura de ea. Bomboanele tari vor veni de-abia la sfârşit. Mă uitam din când în când la casele din vale. Ce după-amiază frumoasă!

Stăteam pe o parte şi mă odihneam când am auzit deasupra mea un zgomot, apoi două buşituri puternice. M-am uitat în sus şi am văzut un P-47 aplecat pe o parte şi aflat deja în picaj. Imediat ce m-am întors pe partea cealaltă, am văzut pilotul catapultându-se, paraşuta lui tremurând la început, apoi desfăcându-se complet. Avionul Thunderbolt se lovi cu botul de pământ, undeva în josul pantei într-o explozie cutremurătoare. Pilotul ateriză şi el fără nici o problemă. Sabin şi Carafa alergară în josul dealului pentru a-l recupera. În câteva minute trecură pe lângă mine printre copaci. Pilotul mergea între Sabin şi Carafa. Transpiraţia îi curgea pe frunte, dar se putea vedea că era fericit. Următoarele patru ore au trecut în linişte şi apoi a venit cineva

să mă înlocuiască. Plutonul era în hambar încercând să doarmă în staulul vacilor. Fiecare staul era plin cu fân. Am găsit un staul liber şi m-am aruncat în grămada de fân galben. M-am rostogolit pe spate şi mi-am scos bocancii. În nici un hotel din lume, m-am gândit eu, nu putea fi mai bine. Dar cu toate astea nu prea aveam somn. În hambar era destul de cald. Asta mă făcea nervos şi nu mă puteam odihni. Roiuri întregi de muşte negre au dat peste mine, mi-au aterizat pe picioare şi tot încercau să-mi intre în nas.

Gălăgia a început când generalul Hays a venit cu jeepul chiar în faţa hambarului. El a dispărut imediat dar şoferul lui ne-a spus că vom fi înlocuiţi de regimentul 86. Tot hambarul se umplu de râsete. Am încercat şi eu să mă alătur şi să cred că va fi adevărat – dar m-am aşezat repede pe spate în fân şi nu am făcut altceva decât să ascult la pălăvrăgeala lor şi să mă întreb dacă se va întâmpla vreodată. Dar toate astea m-au enervat şi m-am dus afară cu o cutie să iau nişte apă de la fântână.

Deasupra dealurilor, la sud de Bologna, am văzut nori mari de fum alb şi apoi a început să se audă şi sunetul răutăcios al artileriei. Un sunet îmi ajunse la urechi în timp ce rămăsesem stană de piatră din cauza apropierii bătăliei. Şi mitraliere? Desigur. Germanii aveau un foc susţinut pentru a menţine intrarea în Po Valley. Dar Bologna era liniştită. Am încercat să nu bag în seamă acest lucru. M-am aşezat în iarbă lângă alţi soldaţi, dar sunetul artileriei era la fel de violent ca bătăile inimii mele. Cu toate că nu eram fizic în mijlocul luptei, în mintea mea alergam spre un zid pentru a mă proteja. Ţinteam spre un neamţ care fugea; plângeam pentru că prietenul şi colegul meu fusese omorât de o mină. Am sărit în sus realizând că pentru mine lupta se dădea în interior.

În mijlocul amiezii a venit ordinul că trebuia să plecăm din nou. Nu eram înlocuiţi; zvonul fusese fals.

La patru şi treizeci de minute am intrat în formaţie în afara hambarului şi apoi am plecat. Mergeam foarte încet. Ne-am apropiat de o altă casă albă şi apoi am continuat să mergem pe drumul care o înconjura. În timp ce mergeam, am auzit acordurile unui pian. Sunetele răzbăteau încet şi clar. Mi-am imaginat un copil stând în faţa pianului, dornic să ştie să cânte frumos. Încetul cu încetul, muzica nu s-a mai auzit.

M-am uitat la soarele care apunea şi la dealurile din jur şi am observat frumuseţea lor izbitoare şi dorinţa mea de a le admira. Apoi, am auzit sunetul paşilor noştri, ai mei şi mi-am dat seama

că ne duceam să luptăm din nou cu nemţii. Nu ştiam unde şi când, dar ştiam că sunt în faţa noastră, în josul drumului lung şi prăfuit.

M-am uitat în spate la coloana noastră şi am auzit ce se transmitea. Cam la cincisprezece oameni în spate am auzit ce se întâmplase. Am pierdut contactul cu armele grele. Fără mitraliere şi BAR-uri eram lipsiţi de ajutor, trebuia să ne oprim. Bucher a ridicat mâna şi ne-am aşezat pentru a aştepta alte ordine. Am stat acolo trei minute şi apoi am văzut restul de soldaţi întorcând capetele şi strigând vestea de la unul la altul.

— Se văd armele!

— OK, să mergem!

Bucher ne-a condus pe un câmp şi astfel am părăsit drumul, câmp care începea să coboare spre Po Valley. Un şanţ apăru în faţa noastră. Se lărgea şi se adâncea pe măsură ce înaintam. În timp ce mergeam prin vie, s-a auzit un sunet puternic din spatele dealurilor mici, undeva spre stânga. Şuieratul obuzelor prin aer şi exploziile aveau acelaşi ritm. Obuzul lovi în coloana de soldaţi de dincolo de şanţ. Prin zgomotul exploziei am auzit ţipete de agonie. Ne-am oprit instantaneu. Fum negru se ridica din iarba verde şi înaltă şi apoi printre copaci învăluindu-i pe soldaţi în ceaţa lui. Coloana continua să se mişte în josul dealului dar acum făcea asta în pas alergător.

Apoi un alt sunet puternic – apoi aproape simultan explozia şi aterizarea pe dealul înverzit – de data asta la cincizeci de metri în spatele coloanei. Şrapnele de la explozie zburară deasupra şanţului şi loviră dealul chiar sub noi. Exact când l-a lovit, mici jeturi de pământ s-au ridicat din el. Şrapnelul avea o forţă impresionantă. Stăteam pe vârful dealului şi ne uitam la spectacol cu sentimente contrarii. Coloana se oprise. Nu se dăduse nici un fel de ordin pentru a ne piti. Sau pentru a începe să săpăm. Era confuzie. Unii soldaţi din jurul meu începură să înjure. Alţii cereau să continuăm marşul. Cereri pline de nervi… înjurături lansate în aer. Veniră şi mai multe obuze: toate aterizară dincolo de şanţ. Apoi formaţia se mişcă imediat. Am alergat cât am putut de repede pe partea cealaltă a dealului. Apoi am început să mergem printr-un câmp de iarbă înaltă îndreptându-ne direct spre Po.

— Fiţi atenţi la lunetişti! s-a auzit ordinul şi noi l-am transmis mai departe.

Aveam cu noi mitralierele M-1 şi eram atenţi la unele case din faţa noastră. Aerul avea acum o culoare cenuşiu roşcată. Nu era

decât apusul soarelui. Formaţia trecu şi ea printre nişte case aflate undeva la capătul câmpului. În cap aveam totuşi o senzaţie ciudată. Dar nu s-a auzit nici un foc de armă. Acum eram în Po Valley. M-am uitat în spate şi am văzut cum dealurile se îndepărtau pe măsură ce înaintam mai mult în noul teritoriu.

În josul drumului ce cobora se afla un mic oraş şi formaţia a luat-o undeva la stânga la o intersecţie. În faţă era un câmp deschis. Se întindea de la capătul oraşului către nord. Un soldat de la poliţia militară stătea acolo dând instrucţiuni. Eram în grabă. Oraşul era în întuneric. Două linii de prizonieri germani veneau spre noi pe cealaltă parte a drumului. Aveau mâinile pe capete şi se mişcau foarte repede. În spatele lor era un soldat cu o carabină. Se bucura de munca asta. Se făcea din ce în ce mai întuneric.

Formaţia noastră ieşi de pe drum şi intră într-un pâlc de copaci. Mare, întunecat, ca o catedrală – coroanele copacilor formau deasupra drumului o reţea. Ne-am aşezat sub acoperişul copacilor şi al nopţii şi am aşteptat încă o dată pentru semnalul de plecare atât de familiar. Câteva ambulanţe pentru soldaţi veneau spre noi cu luminile stinse. Se auzi zgomotul unor picioare care alergau – sunetul metalic al cizmelor bătute în cuie, probabil prizonieri nemţi care erau duşi înapoi în tabără. Unii dintre ei strigau şi vocea lor părea aşa de dură.

Din când în când, se auzea şuieratul unui obuz nemţesc care venea de undeva din afara văii. Nu puteam fi siguri unde şi când va exploda. Cât de ciudat era să fii din nou pe pământ drept! Noaptea era blândă şi liniştită. Nu simţeam deloc teama.

Stăteam pe pământ şi aşteptam într-o stare de acalmie. Chiar începusem să mă ataşez de acel loc când a venit semnalul de plecare. Imediat am plecat în viteză. Formaţia a trecut drumul şi a continuat să meargă pe câmp spre nord. La jumătatea drumului, pe câmp, ne-am oprit din nou. Era ceva în legătură cu pierderea contactului cu armele grele sau cu alţi soldaţi. Penny şi Holman au fost trimişi să cerceteze situaţia. Când s-au întors, au comunicat că întreaga companie începuse să sape. Fiecare pluton avea zona lui. În instrucţiuni era şi ordinul ca plutonul să stea într-o casă dacă găsea una în apropiere. Era o noapte cu adevărat întunecată. De-abia dacă îl distingeam pe Holman în timp ce dădea ordinele. Simţeam iarba înaltă în jurul genunchilor, dar nu o puteam vedea dacă stăteam în picioare.

Holman ne-a lăsat să trecem de un pâlc de copaci pe un alt câmp.

— OK, Luhaink şi Bassett, voi doi săpaţi aici o groapă în colţ. Faceţi-o ca lumea. Baldwin şi Devine sunt acolo sub copaci. Lopez şi Whitey sunt în faţa lor. Penny şi cu mine mergem la ferma aia să vedem dacă putem dormi acolo. Dacă se întâmplă ceva vom ieşi imediat.

Holman şi sergentul Penny au plecat şi noi am început imediat să săpăm. Din când în când, ne opream din săpat şi ascultam. Împrăştiam pământul foarte mult. Dacă era să se întâmple ceva, o tranşee care nu avea o margine de pământ în jurul ei era foarte greu de văzut. Am continuat să săpăm destul de mult. Mi-am scos centura de la pistol, arma, haina de ploaie şi am întins mitraliera peste haină pe partea cealaltă, în jumătatea de tranşee a lui Luhaink.

Undeva în faţă, prin beznă am auzit nişte zgomote. Se auzeau destul de bine dar erau foarte greu de înţeles. Sunau ca şi cum s-ar fi certat cineva.

— Hei, John T., ascultă! spuse şoptit Luhaink, dar sunetul lui era unul destul de agitat. Nu ţi se pare că sunt nemţi?

Mi-am încordat auzul, dar nu am putut înţelege nimic.

— Devine şi Lopez sunt chiar acolo în faţa noastră. Poate că ei vorbesc.

Trebuia să mă conving singur. Vocile au încetat să se mai audă, aşa că noi am continuat să săpăm scoţând pământul cu fiecare lopată plină. Aveam jumătatea mea de tranşee destul de lungă pentru a mă întinde. Încă o lungime de lopată – şi aş fi putut să o las baltă.

Au mai trecut câteva minute şi apoi am auzit un alt sunet – mai mult ca o buşitură – ca şi cum ar fi fost lovită o găleată goală.

— Ai auzit, John T.?

— Da, Luca, a sunat ca şi cum cineva ar fi dat peste o găleată.

— Ar fi mai bine să nu mai facem gălăgie.

Ne-am oprit din discuţie şi am început să săpăm mult mai repede. Ba chiar am început să ne uităm şi mai atent în întunericul din faţa noastră. Puteam chiar să urmez unele crăpături cu privirea; pământul era luminat în mod ciudat şi apoi nu mai puteam vedea mai departe.

Dintr-odată am auzit câteva sunete care semănau a nemţescul „Halt!” strigate unul după altul. Stăteam în groapa mea şi mă uitam la grupul de copaci unde săpau Devine şi Baldwin. Apoi, s-a auzit sunetul unei puşti şi apoi zgomotul gloanţelor care şuierau pe deasupra şi cel al unor paşi în viteză. Erau nemţi şi îi

goneau pe Baldwin şi Devine în timp ce veneau.

Eram cu adevărat dezbrăcat: puşca mea M-1 era încă pe haină în faţa lui Luhaink. Am căzut înapoi în tranşee, m-am întins la pământ şi am aşteptat să văd ce se mai întâmplă.

Puşca lui Luhaink era chiar lângă el şi el s-a ridicat şi a tras în cineva. Imediat am strigat şi eu:

— Luca! Aruncă-mi puşca mea!

S-a întins şi el repede şi a luat puşca mea M-1, m-am ridicat pentru a o lua şi apoi m-am alăturat lui Luca trăgând şi eu în câmpul din faţa noastră. Gloanţele care veneau aveau un sunet ascuţit ca şi cum ar fi tăiat aerul de deasupra. Apoi am auzit pe cineva alergând spre noi. Se apropia din ce în ce mai mult, a căzut gemând teribil şi apoi s-a mai târât puţin, după care s-a oprit definitiv. Gemetele continuară alături de încercări disperate de a respira şi mormăieli în germană.

N-a mai urmat nici un fel de împuşcătură după aceea. Ceilalţi nemţi fugiseră. Cel care era rănit a continuat să facă zgomot după care a strigat cu putere. Nu puteam face prea mult. Îmi închipuiam că-şi striga camarazii să vină să-l ia. Nu-l puteam omorî, nu mai era o ameninţare pentru noi. Dar dacă ne apropiam de el în întuneric ar fi fost periculos. Holman, sergentul Penny şi soldatul de la BAR, Crest, veniră în fugă la noi.

— Ce s-a întâmplat? îl întrebă Holman pe Luca.

— Eh, câţiva nemţi au venit încoace. E unul rănit acolo, în iarbă. Cel mai bine ar fi să vedem dacă mai e în stare să tragă şi să îi luăm arma.

— Baldwin şi Devine au păţit ceva?

— Cred că nu.

Au mers cu atenţie în jurul neamţului şi au reuşit să-i ia pistolul. A început să strige „*Wasser, wasser”* dar nimeni nu i-a dat apă.

— Luhaink, tu vino cu noi! Bassett, tu şi Crest veniţi aici în iarbă şi staţi cu ochii pe câmp. Pot fi şi alţi nemţi care se ascund în iarbă.

Crest a mers pe câmp câţiva metri şi apoi s-a aşezat pe burtă. L-am urmat şi m-am aşezat şi eu la un metru de el. Era foarte ud în iarbă. Rouă cădea ca o ploaie. Era obositor să stai şi să te uiţi încercând să distingi ceva în întuneric. Agitaţia trecuse. Nemţii nu se vor mai întoarce. Focul de fanatici se stinsese în inimile lor. Erau separaţi şi probabil ar fi fost foarte mulţumiţi să se predea dimineaţă. În cele din urmă, mi-a ajuns şi mie şi i-am spus lui Crest că mă duc să-l caut pe Penny pentru a fi schimbaţi. L-am

găsit undeva într-o groapă sub nişte copaci. Îi spuse lui Luhaink să meargă cu mine pentru a ne odihni în casă. Crest a fost lăsat singur în câmp să-l păzească pe neamţul rănit.

Am găsit casa şi am intrat. Camera mare din faţă era goală şi acolo nu se afla decât un om, soţia lui şi copilul, care dormeau pe un pat lângă zid. Spre stânga o uşă dădea în bucătărie. Era luminată de două becuri. Toate ferestrele bucătăriei erau acoperite cu pături. Era o cameră mare plină cu saltele. Lopez, Devine şi Rebel dormeau acolo. Dintr-odată am auzit un sunet ce semănă cu un zumzăit. M-am uitat mai atent şi mi-am dat seama că toată camera era plină de muşte. Bâzâiau în jurul celor două becuri, mişcându-se pe pereţi, pe saltele şi pe soldaţi, ca şi pe toată mâncarea care era întinsă pe masă. Mi-am pus puşca sus pe una din saltele şi apoi m-am aşezat şi eu lângă ea. Mi-am pus ambele mâini pe faţă pentru a descuraja cât de cât muştele. Şi am adormit puţin. Luhaink m-a trezit. Mi-am luat puşca şi m-am ridicat. Imediat ne-am alăturat lui Rebel şi lui Devine. După ce ne-am uitat cu atenţie în hambar am părăsit încet casa. Am trecut de lungul zid al grajdului. Am găsit poteca şi ne-am îndreptat spre câmp. Când ne-am apropiat de groapa mea şi a lui Luhaink, Holman a sărit din ea şi a început să strige cu puşca îndreptată spre noi:

— *Ho ist der hand! Up! Hoist der hand!*

Şi chiar de sub picioarele noastre se ridică un neamţ cu mâinile sus şi murmură nevenindu-i să creadă:

— *Mein Gott!*

— Da, da, Dumnezeule! şopti şi Holman, se târa spre mine de un sfert de oră. Nu-l puteam vedea, dar îl puteam auzi mişcându-se prin iarbă.

Eram aşa de şocat încât nici nu mă mai puteam mişca. Soldatul a fost dezarmat şi dus la casă de Penny şi de Devine. Rebel şi cu mine am stat în groapa lui Baldwin şi Devine undeva sub nişte copaci. Rebel dormise în casă când nemţii ne atacaseră, aşa că atunci când neamţul s-a mişcat puţin strigând după nişte apă, Rebel şi-a ridicat mitraliera şi a tras două gloanţe în el înainte de a-l putea opri.

— Rebel, Rebel! am strigat. Pentru Dumnezeu, opreşte-te! Deja e rănit! Nu mai trage în el!

Se pare că Rebel nu l-a lovit pentru că nu a venit nici un sunet din iarbă. Ora următoare a trecut fără nici un fel de probleme. Am fost schimbat şi m-am dus direct în bucătărie, acolo aflându-se şi neamţul care se predase în urmă cu ceva timp. Penny

stătea la masă în dreapta lui şi îşi ungea calm arma. Mooney stătea în spatele lui cu arma în poală. Mi-am pus jos arma şi casca şi m-am aşezat pe o saltea.

— Vorbeşte engleza, Penny? am întrebat.

— Da, a spus ceva când a intrat, dar nu a mai scos nici un cuvânt de atunci.

M-am aşezat şi m-am uitat la el. Era între două vârste, cu un păr albit pieptănat pe spate. Avea o faţă cu trăsături puternice, un aer de resemnare completă şi de oboseală extremă. Ştiam că nu puteam dormi, aşa că am stat pe saltea de vorbă cu Penny. Penny era gata să adoarmă. Am crezut că dacă stau de vorbă cu el îl mai puteam ţine treaz.

— Ce grad ziceai că are, locotenent? l-am întrebat pe Penny.

— Da, insigna de pe umăr aşa arată cel puţin.

M-ara aplecat pe spate şi mi-am pus mâna sub cap pentru a-l putea vedea şi eu. Şi-a dus mâna la buzunar de unde a scos calm un cilindru de culoare neagră. Pentru o clipă am intrat în panică, dându-mi seama că arma mea era pe jos. Penny nu părea interesat de acest lucru. Neamţul a deschis cilindrul şi s-a uitat la ceva dinăuntru pentru un timp, după care l-a pus cu grijă înapoi în buzunar. Ştiam acum că se uitase la o poză de familie. Da, printr-un miracol, supravieţuise. Acum se terminase pentru el. Dacă ar fi supravieţuit şi familia lui. Poate că aşa ar mai fi fost un viitor pentru el.

Penny moţăia. Capul i se apleca aproape gata să-i cadă. Apoi repede şi-l ridica la loc. L-am urmărit făcând acest lucru de o mulţime de ori. Prizonierul nu părea să observe. Stătea foarte drept, picior peste picior, nu ţeapăn, dar ca şi cum ar fi fost un vechi obicei. Penny a cedat până la urmă, şi-a pus capul pe masă şi a adormit. Dar Mooney era treaz. M-am întins şi eu pe spate şi mi-am pus mâinile pe faţă pentru a ţine departe roiul de muşte.

Era Crăciunul la clubul din Newport News. Eram la APO aşteptând ordinul de aliniere şi de îmbarcare spre Europa. Auzisem că era Italia, dar nimeni nu ştia mai mult, aşa că ne-am plimbat în jurul bazei şi am găsit şi ceva plăcere în a mă învârti pe acolo cu alţi soldaţi care vor veni cu mine şi în a vedea destul de mulţi civili care ne ofereau cafele şi prăjituri şi ne zâmbeau şi vorbeau puţin cu noi. M-am aşezat într-un colţ şi gândurile mi-au zburat la casa mea din New York. Cât era ceasul? Nouă, acasă mama împacheta cadourile. Tata era pe jumătate adormit în scaunul lui cu o jumătate de sticlă de bere în mână. Surorile mele, Alta, Lois şi Betty erau adunate în faţa pianului. Betty

cânta la pian cântece de Crăciun iar Louis şi Alta cântau la fluier. În curând vor lăsa jos fluierele şi vor fredona cântece mai cunoscute în timp ce afară se va aşterne un Crăciun alb perfect.

21 APRILIE, 1945

Era mult prea dureros pentru a suporta mai mult, aşa că m-am trezit. Penny scotea una din păturile aflate în geam. De afară venea acum o lumină cenuşie. Va fi lumină complet când voi fi eu de gardă. Era timpul să plec, să-mi iau casca, puşca şi încărcătoarele. Din moment ce era lumină, Penny ne-a pus doar câte unul în groapă. M-am dus chiar la groapa pe care o săpasem cu Luca. Totul afară era de un gri foarte deschis. Câmpul era ud de rouă. În spatele meu era un teren arat, câteva case foarte departe în spate şi o vie în dreapta; drumul, pâlcul de copaci şi câmpul cu iarbă înaltă erau chiar în faţă. Şi acolo, cu o mulţime de curbe, acolo unde iarba era culcată la pământ, era poteca pe care o făcuse locotenentul german când se târâse spre Holman. Chiar în mijlocul câmpului era soldatul neamţ mort. M-am gândit că trebuie să fie unul din cei pe care îi omorâse Luca. Ştiam că eu nu îl împuşcasem. Eu nu am făcut altceva decât să trag în noapte. Nici măcar nu am ochit. Nu văzusem pe nimeni fugind. Nu aveam nici un fel de remuşcare. Nu-mi păsa. Totul era aşa de liniştit. Ceaţa se ridica încet. Groapa noastră era umedă, dar nu noroioasă. M-am aşezat pe marginea gropii şi am început să mă uit în jur. Neamţul rănit încă era în iarbă la câţiva metri de mine. Mooney a venit la mine puţin timp după aceea cu carabina în mână.

— Hei, auzi, nu ştii de unde pot să fac rost de ceva?

— Nu ştiu, e un neamţ mort acolo în câmp. Nu l-au ridicat până acum.

Eram sigur că era mort. Se putea vedea din poziţia lui: era întins, aplecat într-o parte şi cu faţa în iarbă. Mooney a ezitat puţin, dar până la urmă s-a dus să verifice. S-a aplecat asupra lui, apoi s-a ridicat imediat şi nu a luat nimic.

Neamţul din iarbă încă mai trăia. Baldwin s-a dus la el şi i-a dat nişte apă. Un alt soldat i-a aprins o ţigară. Îl puteam vedea întins acolo, cu o mână ridicată ţinând ţigara. Baldwin avea la centură un mic toc de armă din piele galbenă şi cu pistolul înăuntru. Eram curios să văd şi eu aşa că am părăsit groapa şi m-

am dus să văd.

— Hei, am spus eu, de unde ai arma?

— De la locotenentul german. Căpitanul de acolo mi-a spus că pot să o păstrez.

Neamţul din iarbă stătea acum pe spate. Era harcea-parcea. M-am gândit eu că arăta exact ca adevăratul tip de fanatic: un cap mare şi gros şi un corp mare. M-am uitat la faţa lui, în special la ochi. Parcă îl vedeam venind în viteză spre noi, ca un sălbatic din vremuri demult apuse, cu muşchii feţei încordaţi de ură şi furie. Acum, faţa lui era însă albă. Ochii erau de un cenuşiu închis, plini de durere iar părul era ciufulit şi negru. Faţa, complet albă avea nişte buze groase. N-a spus nimic, dar în schimb s-a uitat la fiecare dintre noi. Să fi fost eu cel care l-am rănit, m-am întrebat? Îl urăsc eu acum? Îmi e milă de el? Ar trebui să fie îngrijit? Nu m-ar fi ucis el dacă aş fi fost eu undeva întins în locul lui? M-am uitat la ochii lui plini de durere şi apoi mi-am întors privirea de la el.

— E rănit destul de rău, nu-i aşa? l-am întrebat pe Baldwin.

— Da. A fost lovit de cel puţin cinci ori. Două degete i-au fost tăiate de tot. Are sânge pe picioare şi pe tot pieptul. Tipul e extrem de puternic, dar cât va mai rezista?

Lumina de pe câmp era acum mult mai strălucitoare. Soarele se va ridica acum.

L-am văzut pe sergentul Johnson venind pe câmp cu trei soldaţi germani. S-au oprit în faţa noastră, în timp ce Johnson îl cerceta pe unul dintre ei. L-am urmărit în timp ce se uita la geanta caporalului. Era foarte rapid, dar în acelaşi timp şi metodic. L-am întrebat ceva dar nu a răspuns. Ar fi trebuit să ştiu: nu în timp ce căuta amintiri de război în mica geantă. Cei trei nemţi erau adolescenţi, înalţi, blonzi, atletici, proaspăt tunşi, cu adevărat nişte nazişti care arătau bine. Au zâmbit la mine. Aproape că am uitat şi am zâmbit şi eu la ei. Dar imediat mi-am dat seama şi m-am uitat în iarbă. Dar desigur răspunsul mi-a trecut prin cap. Nu-mi mai puteau face nici un rău şi pentru ei războiul se sfârşise. După un timp vor putea merge acasă.

Aveau două bare şi un fel de sac legat la mijloc ca un fel de targă. Veniseră să-l ia pe neamţul rănit şi să-l ducă la tabăra de prizonieri de război. Acea improvizaţie de targă nu părea prea solidă. După un timp merseră la neamţul rănit. Doi dintre ei l-au luat de mâini iar caporalul de picioare. L-au ridicat şi l-au pus repede pe targă. A strigat şi corpul i s-a întins de durere. Au fost gata să-l ridice. Când targa era la jumătate de metru de pământ,

barele ameninţau să se rupă, aşa că a trebuit să-l lase jos.

Cineva ne-a chemat şi ne-a spus să ne ducem direct la casă. Din nou plecam. Curtea era plină de oameni: veri, unchi, nepoţi, fiice, mătuşi, bunici care veniseră să ne vadă pe noi, curajoşii eliberatori americani. Toţi păreau prietenoşi iar unul dintre ei mi-a umplut bidonaşul. În faţa uşii era o mică grămadă de arme nemţeşti. Am intrat şi eu. Locotenentul Sabin stătea în bucătărie mâncând lapte şi pâine. Mi se părea că mâncarea arăta foarte bine, dar când am văzut roiurile de muşte în jurul lui, mi-am pierdut repede apetitul. Am ieşit. Sabin a apărut repede după aceea şi a verificat plutonul spunându-ne să fim gata de plecare. Dar mai întâi trebuia să mâncăm. Sabin ne-a dus pe un drum şi apoi am trecut un câmp spre o casă din cărămidă roşie înconjurată de o grădină cu o mulţime de copaci. Compania I era acolo, toţi soldaţii aşezaţi pe pământ mâncând raţiile C. Un grup de prizonieri germani era undeva în grădină la vreo douăzeci de metri depărtare şi se uitau la oamenii care mâncau. Eram morţi de foame. Holman ne-a chemat la el pentru a ne repartiza raţiile C. Am primit câte trei de fiecare.

Soarele era în sfârşit sus pe cer, trimiţând o lumină galbenă pe verdele ierbii. Mă dureau ochii, aşa că am mers în spatele casei, la umbră, pentru a mânca raţia de ouă şi şunca rece. Undeva, în câmp, am auzit clănţănitul unei mitraliere. Cu toate că părea să vină de undeva de aproape, nu a fost dat nici un fel de ordin, nimeni nu s-a mişcat, toţi au continuat să mănânce. Sunetul mă enerva dar m-am uitat atent la camarazii mei. Toţi stăteau liniştiţi şi mâncau. Trebuie să fi fost probleme cu o bandă de nemţi.

O femeie tânără veni încet pe câmp spre casă cu copilul ei. Puştiul era dezbrăcat, avea pe el un maieu maro care îi venea până la buric. Şi pentru tine, puştiule, războiul a luat sfârşit. Tu şi mama ta sunteţi în viaţă. Po Valley te va hrăni bine acum, şi mă rog să nu creşti şi să mai lupţi într-un război.

Căpitanul Bucher a strigat la companie şi a dat ordinul de marş iar noi ne-am ridicat şi am plecat imediat. Pe drum am văzut soldatul neamţ rănit grav stând între camarazii lui prizonieri. Am continuat să mă uit la el în timp ce plecam. Era acolo întins ca o epavă întunecată pe pământ. Se puteau lipsi de el, m-am gândit; când a venit urlând pe câmp la noi era deja condamnat la moarte. Nu ne-a oprit şi nici măcar nu ne-a făcut vreun rău. Era norocul războiului. Camaradul lui murise. El mai trăia încă. Pentru el războiul se sfârşise, şi chiar s-ar putea să se

ducă din nou acasă. Sau nu.

Mi-am întors capul şi am încercat să-mi scot scena aceea din minte. Am intrat pe un drum plin de praf alb. Peste tot erau ferme şi toate arătau la fel. Fiecare fermă avea în faţă un câmp pentru creşterea pomilor, sau a strugurilor. În colţul fiecărei ferme locuia proprietarul într-o casă mare de cărămidă roşie. Noi am mers de la colţul de sud-est la cel din nord sau nord vest.

Apoi am luat-o din nou pe un drum. Menţineam acelaşi ritm. De-a lungul drumului aproape totul era acoperit cu un strat de praf alb. Chiar şi terenul din jur era dezolant. Verdele ierbii părea că şi el începe să pălească. Am trecut pe lângă un camion aflat în şanţ; doar caroseria mai rămăsese şi aceasta fumega. Formaţia se oprea din când în când şi eu mă aşezam jos chiar pe drum cele câteva minute cât trebuia să aşteptăm. Pe marginea drumului erau săpate nişte gropi adânci pe care nemţii le foloseau ca puncte de observaţie. Spre stânga, la câţiva metri de drum, un neamţ mort era întins sub un copac, putrezind la umbră. Muştele bâzâiau în jurul cadavrului. Mi-am ţinut respiraţia până când am trecut de el.

„Eşti un prost, un prost, un prost”, îmi reproşa din nou bătrâna voce a drumului. „Pentru că acest drum nu te va duce decât la…”

— Da! am spus eu cu voce tare. La moarte!

Luca s-a întors spre mine spunând:

— Ce ai spus, John T.?

— Vorbesc cu drumul, Luca.

— Ce dracu’ se întâmplă cu tine?

— Nimic. Sunt obosit. Am spus doar că sunt… sunt sătul până în gât de drumul ăsta nenorocit.

În faţa noastră era o mică pădurice cu iarbă înaltă în jurul ei, în unele locuri ajungându-mi până la centură. Prin pădurice şi apoi prin mai multe la fel, prin ziua înăbuşitoare de primăvară spre Po – asta am făcut toată ziua. Am trecut pe lângă o mulţime de piese de artilerie englezeşti. Tunuri mari lăsate printre copaci, acoperite cu plase de camuflaj; soldaţii stăteau în jurul lor doar în cămăşi şi se relaxau; una din grupe stătea în jurul unui foc şi făcea ceva din carne de vită. O aromă delicioasă răzbătea de acolo pentru a ne întâmpina în timp ce treceam pe lângă ei. Am văzut şi nişte pâine albă. Erau multe pădurici dar numai un singur drum. Dintr-odată, un avion P-47 coborî spre noi şi trecu pe deasupra formaţiei. Sabin se aruncă la pământ. Dar era singurul. Se ridică repede şi veni din nou pe drum.

Apoi veni apusul. Iar coloana din faţă trecea printr-un alt pâlc de copaci. Din când în când se auzea câte un zgomot încet care venea de la copacii de pe marginea drumului. Mă întrebam dacă nu era acolo vreun lunetist care ar putea să tragă asupra coloanei. Grupa mea a ajuns undeva într-un câmp plin de iarbă, în centrul pădurii. Era timpul să ne culcăm.

— Eu mă culc, John T., zise Luca. Dacă plecăm să mă trezeşti.

Am dat din cap şi am rămas în picioare. Nu prea aveam chef să mă întind pentru că tot acel câmp era plin de bolovani, de pământ, paiele de iarbă erau tari, peste tot pe pământ se mişcau nişte furnici negre iar formaţia s-ar putea mişca din nou şi nu voiam să pierd contactul cu compania I. Aşa că m-am aşezat pe raniţă şi am sperat să nu fiu aşa de uşor de reperat în iarbă. Luca a început să sforăie. Se făcea întuneric. Soldaţii veneau din hambarul de peste drum cu braţe mari de fân. Formaţia a plecat fără nici un fel de avertisment. Am alergat la Luca şi l-am împins.

— Hai, Luca, plecăm! Să mergem! i-am spus.

— Hhmmm!

Luca s-a trezit şi dintr-o săritură a fost în picioare. A apărut şi restul grupei. Am intrat şi noi în formaţie. Formaţia s-a mişcat numai o sută de metri şi apoi s-a oprit. Toţi s-au aşezat.

Grăbiţi-vă şi aşteptaţi. Apoi se transmise ordinul că aici vom rămâne pentru a înnopta. Mi-am desfăcut haina de ploaie, mi-am pus-o pe mine, am încheiat-o până sus şi i-am ridicat gulerul. Va ţine loc şi de pătură şi de saltea. Mi-am pus casca şi m-am aşezat. Pământul era tare. Eram frânt. Am adormit şi am visat din plin.

De ce, de ce este noaptea de Crăciun cea mai frumoasă noapte a anului? Dar unde mă aflam? Nu eram acasă cu familia. Nu, eram singur. Eram în armată. Eram la P.O.E. în Newport News, Virginia aşteptând să fim îmbarcaţi pentru a pleca peste ocean. Eram la clubul soldaţilor, ascultând colinde de Crăciun şi scriindu-i o scrisoare mamei mele. Un mic grup de soldaţi era chiar lângă mine.

Apoi un soldat a venit din spatele scenei. Era un sergent din serviciul tehnic. A venit la microfonul de pe scenă şi după ce şi-a dres glasul, a spus cu o voce emoţionată:

— În noaptea asta aveţi privilegiul, la fel ca şi mine de a ura un bun venit unui talentat patriot cetăţean american. Îl cunosc de mulţi ani. Am fost prieteni înainte ca el să devină faimos. Camarazi, îmi revine onoarea de a-l prezenta pe Red Skelton!

La sfârşitul discursului s-au aprins trei lumini de sus care au

luminat scena. Sergentul s-a dus la locul lui în întuneric. Am auzit apoi sunetul unor voci şi o uşă care se deschidea şi se închidea. Apoi păşi în lumină. Arăta exact ca în ultimul film al său: înalt, îmbrăcat în haine de soldat, cu părul roşu într-un fel răvăşit şi cu un zâmbet generos. A mulţumit pentru introducere şi a confirmat că erau vechi prieteni. Apoi a trecut foarte repede la programul său. Deja stăteam în primul rând, dar mai erau cinci metri între mine şi scenă. M-am ridicat pe jumătate şi mi-am tras scaunul încă doi metri. Eram atât de aproape de Red Skelton pe cât aş fi putut îndrăzni. A fost adusă o masă şi câteva sticle.

Pretindea că este un barman care le ştia pe toate. A luat în mână un pahar şi apoi a pus în el lichior pe care l-a răsturnat într-un pahar mai înalt. A luat o sticlă din care a turnat în acelaşi pahar până când s-a umplut. Apoi nu-şi mai amintea ce făcuse. A luat un băţ şi a amestecat cu putere. Apoi a ridicat paharul la buze şi a băut tot.

— Bee-ss-ti-aal! spunea Skelton în continuu. A alunecat şi aproape că a căzut. A apucat masa dând jos câteva sticle şi apoi a reuşit să pună cotul pe masă şi s-a uitat înapoi cu o faţă toată numai zâmbet. Camera s-a zguduit de râsete. Râdeam aşa de tare încât nu mai puteam respira.

22 APRILIE, 1945

M-am trezit râzând în timp ce simţeam un băţ care îmi lovea picioarele.

— Hai Bassett, trezeşte-te! Plecăm în câteva minute!

Holman trecea pe la fiecare grupă cu un băţ de la un cort. Era foarte senin, dar şi foarte rece. Peste drum soldaţii aşteptau să primească raţiile C. Un jeep ni le aducea în fiecare zi. Două tancuri erau parcate chiar lângă drum. Era al dracului de greu să găseşti ceva de care să te sprijini. Lângă toţi copacii pe care îi vedeai, pe toate părţile tancului erau soldaţi sprijiniţi. Patru sau cinci soldaţi stăteau pe o plapumă roşie cu roz sub nişte copaci unde acum bătea soarele.

Jeepul veni şi raţiile fură aruncate pe drum. Şoferul spunea că sunt zvonuri că va trebui să încercăm să trecem Po River şi că în faţă ne aşteptau camioanele pentru a ne duce acolo. Am aşteptat tremurând acolo în nori de praf mâncând carne rece şi fasole cu lingura mea mare şi gândindu-mă că e un rahat

mâncarea de armată. Apoi, mi-am amintit de drumul făcut cu camionul de la Prunetta până la muntele Belvedere. Şi când se întunecase noi ne-am târât pe munte cu luminile stinse până când ne-am oprit pe un drum şi am coborât. M-am ridicat şi am aruncat mâncarea şi mi-am pus echipamentul în ordine. Şi asta chiar la timp! Bucher a ordonat companiei să intre în formaţie şi peste alte cinci minute deja eram pe drum.

Pe drum sub nişte copaci am văzut spatele unui camion. Apoi am văzut o întreagă coloană de camioane. Am deschis gura şi inima a început să-mi bată cu putere. Totul s-a întâmplat repede. Am urcat. Cel puţin mergeam cu maşina. Am mers pe nişte drumuri frumoase care treceau printre câmpuri în adierea dimineţii.

Am intrat în sat dar camioanele s-au oprit dintr-odată. Din instinct am simţit pericolul de acolo din spatele camionului acoperit cu prelată. Imediat s-au auzit şi focuri de mitralieră în faţă. Am alergat repede spre o casă pe partea cealaltă a şanţului.

Am intrat într-un atelier. Acolo, învârtindu-se pe lângă masa de lucru, era un italian înalt, cu ochii albaştri. Purta o pălărie maro destul de uzată. Faţa lui era roşie şi bucuroasă.

— Bine aţi venit, *welcome,* bună ziua, a spus el şi s-a întors la munca lui.

Părea că pentru el era doar o altă zi de muncă. Nu puteam vedea nici un semn de bucurie pe faţa lui. Afară puteam auzi sunetul gloanţelor care treceau între atelier şi casa de vis-à-vis. Ambele erau din piatră. Nimeni nu a mai putut spune nimic câteva minute. Ştiam că nemţii, ca nişte fanatici, au instalat două mitraliere în josul drumului pentru a ucide cât mai mulţi dintre noi, scopul adevărat fiind doar să ne întârzie, să dea mai mult timp armatei lor să scape din Po şi să ajungă în Alpii austrieci. Să-i lăsăm să-şi facă damblaua; zidurile de piatră erau o protecţie pe care ar fi trebuit să o putem căra în spate. Afară o mitralieră îşi croia greu drum spre casă. Săracii băieţi aveau o treabă foarte grea să-i termine pe nebunii de nemţi. Italianul cu ochii mari şi albaştri zâmbea. Probabil că ştia de la început că nemţii erau acolo.

Chiar în spatele încăperii era o scară. M-am aşezat pe scări şi am ascultat sunetul rachetelor. Unii dintre soldaţi au intrat în casa de dincolo de curte: voiau să vadă dacă puteau localiza mitralierele. Era şi o altă cameră alăturată atelierului, împărţită în trei, probabil pentru calfe. Undeva, sus, pe un perete se afla o

uşă dreptunghiulară. O scară era şi în cealaltă parte a camerei. Eram curios. Am pus scara exact sub uşa din perete şi apoi am deschis-o. Acolo pe un băţ stătea un curcan. Era întuneric acolo dar curcanul era treaz. Şi-a întors capul şi s-a uitat la mine.

— Aici, Mister Tom, am spus eu încet. Nu trebuie să te enervezi, nu o să te iau.

Am închis încet uşa şi m-am dat jos.

Chiar în spatele atelierului l-am văzut pe italian luând nişte vin şi apoi bând. Sticla era foarte înaltă şi de culoare verde închis. Mi-am pus şi eu în cană. Era roşu închis şi foarte rece. Gustul lui erau fin, reconfortant. „Nu eram noi un grup de americani pur sânge?” m-am gândit eu. Fiecare dintre noi un potenţial erou? Dacă Sabin sau Carafa apăreau, cred că am fi fost în stare să luăm vinul şi să o luăm la fugă, pentru a ne adăposti şi a bea liniştiţi până când durerea bătăliilor ne va părăsi pentru totdeauna. Apoi împuşcăturile se opriră. Era foarte linişte în atelier. Am mai stat pe acolo şi am mai băut nişte vin.

— Haideţi băieţi, ne-a pus în mişcare sergentul Orrell, să mergem, se face reorganizarea!

Am mai luat o înghiţitură şi am alergat spre drum. Camioanele se mişcaseră şi o luaseră la stânga la o bifurcaţie. Eram aproape ultimul care ajungeam acolo. Totul mergea bine. Tancuri, jeepuri, camioane şi soldaţi peste tot se reorganizau. Locotenentul Sabin mi-a spus să stau în spate şi să mă asigur că compania I îşi găseşte camioanele şi apoi să mă întorc, aşa că m-am întors să-i caut pe băieţi.

Am trecut pe lângă un jeep şi pe o targă, în spate, era locotenentul colonel Shelor, comandantul batalionului trei. Hainele lui erau pline de noroi şi stătea pe spate cu mâna pe frunte. Nu avea cască şi faţa îi părea foarte albă. Şoferul lui, T/5 Perkins, stătea sprijinit de jeep fără cască.

— Hei, Perkins, am strigat eu, ce s-a întâmplat? Hei, hei!

S-a ridicat şi s-a uitat la mine.

— Ce este?

— Eşti bine?

— Da, eram în capul coloanei când colonelul a arătat cu mâna şi a zis: „Dumnezeule, uite un obuz de bazooka!” Venea spre noi ca un obuz de mortier şi a aterizat chiar în faţa jeepului. Ne-a aruncat în şanţ. Colonelul Shelor e în stare de şoc – e un pic ameţit… Eu am o durere de cap şi mă doare peste tot, dar în rest suntem OK, cred că am scăpat totuşi uşor.

— Vine cineva să vă ajute? am întrebat.

— Da… da… du-te, noi suntem OK.

De fiecare dată când intram în vreun sat, tancurile erau primele şi deseori trăgeau şi apoi se vedeau nori de fum care se ridicau şi înnegreau clădirile albe. Pe tot drumul soldaţi germani care se predaseră veneau cu mâinile puse pe cap.

Pe un drum ne-am oprit. Era o casă în spatele nostru şi una chiar în dreapta noastră, în faţă. Am stat şi am urmărit cele două case şi câmpurile. Ferestrele erau întunecate, vântul unduia iarba. Chiar în faţă într-unul din camioane am auzit râsete. Am văzut pe drum un soldat neamţ care alerga în izmene spre noi. Alţi trei veneau şi ei. Au fost opriţi de câteva ori de soldaţi care i-au percheziţionat. Când au ajuns la camionul nostru, doi soldaţi se pregăteau să facă şi ei acelaşi lucru. Restul dintre noi am încercat să-i convingem să nu mai facă asta. Era imposibil să mai aibă ceva la ei, dar cu toate astea i-au căutat şi apoi le-au dat drumul. Când am plecat de acolo am văzut în spate un grup de nemţi care se ridicau din şanţ şi chiar de lângă locul unde fusese oprit camionul nostru şi începură să alerge pe drum.

În faţă era un mare oraş. Un semn de pe drum spunea că e Modena. Din prima clipă când am intrat pe strada principală un haos şi sunete de tot felul se făcură auzite. Strada era plină de oameni, femei şi copii. Ce eram noi, eram noi mai importanţi decât viaţa? Eram cu adevărat eliberatori? Sau mai degrabă nemţii se lăsaseră păgubaşi şi noi ne grăbeam să ajungem acasă? Nu ştiam. Am ajuns în centrul oraşului şi ne-am oprit. Acolo – confuzie, voci isterice, plânsete, râsete şi astea toate deodată. Femeile veneau la noi cu bucăţi de pâine şi cu sticle de vin. În câteva minute spatele camionului era din nou plin. Am pus toate sticlele sub scaune pentru a nu călca pe ele.

În josul străzii o bandă de puştani o luaseră razna şi începuseră să tragă în aer. Instantaneu Sabin era în picioare strigând la populaţie, restul dintre noi fiind cu puştile aţintite spre ei, spunându-le celor mai în vârstă să-i oprească pe puşti să mai tragă cu puştile luate de la nemţi. Nu voiam ca cineva să fie rănit. Am văzut o pereche de pantofi pe podeaua camionului. Erau foarte fini, de o culoare galbenă, cu o piele fină şi foarte joşi, ca nişte pantofi de casă. Mi-am scos repede cizmele de luptă şi mi-am pus repede pantofii italieni. Sabin s-a aşezat din nou în scaunul lui din camion. Păru uimit de acel entuziasm şi nu observă ce făceam. Mi-am aruncat cât colo cizmele şi m-am bucurat de noile încălţări pe care mi le adusese această frumoasă zi. Femeile care erau lângă camion şi-au dat seama că

Sabin era şeful nostru. Tot împingeau spre el pâine şi vin, numindu-l locotenent american curajos. O femeie îl văzu că se apleacă, îşi puse braţele în jurul gâtului său şi îl sărută. Locotenentul Sabin roşi glorios şi zâmbi, apoi îi luă braţele de pe gât. Grămada de pâine era din ce în ce mai mare, aşa că am încercat să mai dau câteva pâini înapoi. Dar ei râdeau şi strigau şi ne aruncau pâinea înapoi. O femeie ne-a adus o prăjitură cu nuci şi fiecare am luat câte o înghiţitură. I-am dat un cot lui Grunwald care stătea lângă mine.

— Jerry, fii atent acolo! în uşa aia.

El dădu din cap în semn că a văzut.

— Nu-i aşa că e frumoasă? Bruneta se uită la noi. E aşa de fericită încât pare neajutorată.

M-am uitat la ea împreună cu Grunwald. Stătea în cadrul uşii şi lacrimi i se rostogoleau pe obraji. Nu avea cuvinte. Era frumos.

Toţi turnau vin şi ni-l dădeau. Trebuia să-l primesc. Trebuia să-l beau. În timp ce-l beam am văzut nişte femei care ne ofereau apă.

Apoi camioanele se mişcară din nou şi noi ajunserăm la un alt capăt al oraşului. Aici era la fel. Oamenii din jurul nostru erau foarte emoţionaţi, unii aveau steaguri americane, dar cei mai mulţi purtau banderola aliaţilor pe braţ. Unele dintre femei ne-au dat buchete de flori şi unele chiar au început să ne arunce flori. Una dintre femei a alergat la tufa ei de flori, a tăiat de acolo cu un cuţit o creangă şi mi l-a adus. I-am mulţumit şi am ridicat buchetul deasupra capului.

Camioanele plecară din nou. Am părăsit Modena repede şi am observat că nu eram nici măcar obosiţi şi nici nu ne mai era foame. Eram toţi intoxicaţi de succesul nostru în război. Era vin îndeajuns pentru toţi, ca şi pâine şi apă. Procesiunea noastră era acum una triumfătoare, bucuroasă. Acum eram eliberatori. La dracu’ cu vocea drumului, nu se referea decât la cei lipsiţi de noroc, la învinşii jocului de-a războiul. Vocea gravă nu mă mai deranja acum. Acum nu mai mergeam, pluteam pe cât de bine se poate.

Acum trebuia să ajungem la Po. Am trecut spre nord prin oraşele Capri şi Gustalla prin valea Po. Apoi am ajuns la râul Po. Camioanele au încetinit şi apoi au oprit. Plimbarea noastră cu camionul luase sfârşit. Po era acum un risc necunoscut. Aşa că acum camioanele trebuiau să facă cale întoarsă. De asemenea nici tancurile nu puteau merge mai departe. Am coborât acolo în drum şi ni s-a spus să facem linişte. Vântul încă mai adia pe

câmpurile înverzite. Am auzit o ciocârlie în timp ce zbura pe deasupra convoiului. Dumnezeule, m-am gândit, cât de necinstit este să aud din nou această pasăre, cât de crud este să o văd cum urcă din nou spre cer şi cum dispare în norii care veniseră să se aşeze peste râu şi să aştepte soarele de dimineaţă.

Am mers apoi încet; Po nu era foarte departe acum, dar era mult prea târziu pentru a încerca să-l trecem. Lumina zilei a început încet să pălească. Am intrat într-un sat şi apoi am dat peste ruinele unei catedrale. Ni s-a spus să ne găsim un loc de odihnă printre ruine şi să ne mâncăm raţiile C în linişte, apoi repede la culcare pentru că mâine de dimineaţă vom trece râul Po.

Mi-am făcut culcuşul chiar lângă o statuie spartă. Era o figură eroică de pe când catedrala mai stătea serenă pe arcadele sale. Părea că acum crescuse din pământul pe care mă aşezasem eu. Braţele ei erau în sus, către cer – poate la imaginea crucii pictată sus pe tavanul navei. Capul ei, mare şi aparent nefinisat era pe spate venerând cu ochii fără vedere figura nevăzută a lui Iisus Christos pe cruce. Mi-am pus echipamentul lângă mine, m-am aşezat pe haina de ploaie şi m-am uitat la gestul futil al statuii făcut spre cer. Ştiam că Paştele e aproape. Sau trecuse deja? Dar ce mai conta? Iisus Cristos a înviat din mormântul lui şi s-a ridicat din nou în împărăţia Tatălui Său. Am auzit povestea din copilărie.

Un liliac destul de mare a ieşit dintre ruine şi a trecut la mică distanţă de capul meu. Mi s-a părut că îl aud vorbindu-mi aşa cum ştiam că face cu fraţii lui în zilele pline de lumină.

Am urmărit o stea cum se stinge la orizont. Am început să analizez patetica statuie: ce i-a adus veneraţia ei, sau sculptorul ei cu excepţia unei decăderi apoi a mutilării, apoi abandonarea chiar de către cei pentru care a fost creată?

— Aşa că Doamne, ştiu că eşti acolo, am spus încet, şi ştiu că mă poţi auzi şi ştiu că mă crezi, dar eu nu cred că ţii cu adevărat la noi. Întotdeauna au fost războaie şi Biblia spune că vor fi tot timpul războaie. Aşa că Dumnezeule, te întreb, chiar am nevoie să fiu iertat?

Liliacul zbură în afara ruinelor, apoi se întoarse. Zbura aşa de uşor încât ştiam că numai Dumnezeu îl putea auzi. M-a luat somnul şi m-am întrebat de ce Dumnezeu nu m-a făcut ciocârlie.

23 APRILIE, 1945

Holman mi-a împins picioarele şi m-a făcut să mă trezesc.

— Mănâncă o raţie C şi fii gata să plecăm!

Primele raze portocalii de soare se făceau văzute printre ruine şi nu m-am ridicat pentru a deschide o cutie de ouă şi de şuncă rece. M-am uitat apoi la mâncare. Mi-era foame dar nu arăta prea bine. Mi-am ţinut respiraţia când am dus la gură prima lingură de mâncare. A trebuit să o înghit cu apă pentru a nu mă îneca. M-am uitat în jur şi am văzut soldaţii stând între ruine şi mâncând raţiile C. Un locotenent de la o altă companie veni la noi urmat de un sergent foarte nervos.

— Domnule locotenent, a spus el cu o voce disperată, nu-i putem pune pe aceşti oameni în bărci şi să ne aşteptăm să treacă râul fără a avea pierderi grele.

Locotenentul nu-l asculta şi mergea mai departe.

Sergentul izbucni în lacrimi şi strigă cu putere:

— Dar, domnule, nu pot să-mi trimit oamenii la o moarte sigură. Nemţii vor avea instalate mitraliere grele, şi vor coborî obuzierele de 88 trăgând cu ele la nivelul râului, ca nişte puşti gigantice. Eu spun că nu îmi voi conduce oamenii.

Se opri o clipă şi apoi alergă pentru a-l prinde pe locotenent.

Eu am continuat să-l aud strigând şi continuând să vocifereze chiar şi după ce au dispărut din raza mea vizuală printre ruine care erau acum scăldate de soarele dimineţii care se ridica încet. Nu am văzut niciodată un soldat cedând ca acum. Mă făcea şi pe mine să mă simt nervos. Dar oricum va merge până la capăt. În trecerea râului el nu va fi în stare să participe. Starea mea era de teamă. Ştiam că, stând acolo, mă voi supune ordinelor, oricât de grele ar fi. Aveam o aventură dincolo de limitele imaginaţiei mele. Acum Holman se apropia de noi.

— Hai, John T., Crest, Luhaink, Rebel, toţi, aveţi o mulţime de treabă.

Ne-am pus echipamentul şi l-am urmat pe Holman dincolo de umbrele dintre ruinele aflate în lumina soarelui.

În faţa noastră era râul Po, un mic râu care unduia şi care era Rubiconul nostru. „Cât de bine se potrivea”, mi-am spus. Caesar nu a ezitat acum 2000 de ani în a trece Rubiconul pentru a ajunge la Roma şi la Pompei. Vom trece şi noi Rubiconul nostru şi vom merge spre nord şi dacă va trebui vom ajunge până la Hitler

la Berlin. Malul râului era nisipos şi am văzut acolo cam vreo douăsprezece bărci. Râul era liniştit. Nu am văzut nici un fel de semn de primejdie pe malul celălalt şi nici un fel de armă nu a tras pentru a o auzi.

— Hai, hai, urcaţi în barcă.

Locotenentul Sabin ne grăbea. Două grupe urcară în barcă şi se aşezară liniştite şi în mare grabă. Un sergent care stătea la prova ne-a spus să luăm vâslele. Am fost împinşi de nişte partizani italieni şi am plutit pe curent. Am început să vâslim şi apoi am observat mai multe bărci care erau lângă noi şi traversau şi ele râul. Trecerea era stranie. Am vâslit cu toată puterea şi în curând eram pe malul celălalt. În timp ce ne aşezam în formaţie, un italian veni în fugă spre noi dintr-o casă.

— *Tedeschi tutta via!* striga el în continuu arătând spre nord.

Ştiam ce spunea: „Toţi nemţii au plecat.” Imediat tensiunea mai slăbi în timp ce îl urmăream pe bătrân dansând în cercuri.

Când toate bărcile au trecut, căpitanul Bucher şi locotenentul Sabin ne-au împărţit pe plutoane, au numărat oamenii şi apoi ne-au condus de pe mal spre nord. M-am uitat de câteva ori la râul care dispărea. M-am gândit apoi la sergentul care cedase din cauza a ceea ce se întindea în faţa lui. Cred că era mai mult decât putea suporta el. Dar, m-am întrebat, ce act eroic a făcut el pe muntele Belvedere? m-am gândit eu. Ce făcuse el într-o patrulă, într-o noapte neagră undeva în *no man's land*? Aruncase el o grenadă şi aruncase în aer un cuib de mitralieră pe care nimeni altcineva nu avea curajul să-l atace? Era el ca Sabin sau Carafa, un erou din instinct, care avusese parte de mai mult decât putea duce? Apoi, mi-am adus aminte de soldatul Brown de la morile de oţel din Pennsylvania. Nu fusese în stare să treacă de prima criză. Dar nimănui nu i s-a făcut milă de el. Nu, nici un om care nu putea omorî un alt om nu putea fi compătimit. Aşa că nu eram furios pe el. Mi l-am scos din cap şi mi-am îndreptat atenţia din nou asupra coloanei, a peisajului şi a drumului.

Ziua era la început, noi eram tineri iar nemţii fugeau. În mers aveam o anumită cadenţă în timp ce ne îndepărtam spre nord de Po. La amiază am început să întâlnim comitete de primire, o întreagă familie deodată. Aduseseră mese şi scaune de la casele lor şi le puneau de-a lungul drumului. Sticle de vin şi apă erau puse acolo pentru noi. În timp ce treceam pe acolo, luam câte un pahar şi îl beam, apoi alergam pentru a-i prinde din urmă pe ceilalţi. În spate aproape toţi soldaţii făceau acelaşi lucru.

Sabin nu era un băutor. Cred că nu era de acord cu noi să bem în timpul marşului. L-am urmărit pentru o clipă. Îşi ţinea capul sus şi părea că nu vrea să vadă vinul. Câmp după câmp, am continuat, familie după familie de italieni ne oferea vin şi apă. Apoi, am văzut pâine. Un băieţel sau o fetiţă venea în fugă din casă pentru a ne aduce o bucată de pâine. Am început să ne simţim bine. Lungul marş de la Po a devenit din ce în ce mai suportabil. Se auzeau râsete din coloană. Toate buzunarele erau pline de pâine şi mâncam cât de repede puteam. O fetiţă stătea în câmp şi ţinea două bucăţi de pâine, am alergat la ea şi am luat una.

— *Grazie, grazie!* am strigat la ea şi am alergat să prind din urmă coloana.

Vinul, excelentul vin italian, lucra acum asupra noastră, ne schimba percepţiile făcându-ne ziua petrecută acolo cu adevărat plăcută. Toate femeile care veneau să ne salute arătau foarte fericite, multe dintre ele plângeau. O femeie în vârstă alergă după noi râzând şi strigând. Imediat am catalogat-o ca un nebun bătrân.

Acum nu mai era nici un fel de voce a drumului care să mă bântuie. Acum păşii noştri sunau: un, doi trei, patru, şi unu doi, trei, patru. Era un ritm şi o bătaie plăcută.

Pantofii mei italieni mergeau de minune cu pielea lor fină. Vinul m-a făcut vesel, destul de vesel pentru a auzi şi a simţi: „Dumnezeule, ce bine e să fii în viaţă!”

Ne-am oprit şi ne-am aşezat sub un pâlc de copaci. Era acum după-amiaza târziu. Trei fetiţe au alergat din casă. Erau destul de frumoase. S-au aşezat sub un copac şi au început să cânte. Păreau că nici măcar nu ne bagă în seamă.

Apoi am pornit din nou la drum. Ne opream din când în când şi acum beam vin în loc de apă. S-a făcut întuneric şi pasul nostru a început să se mai micşoreze. Am început să merg cu grijă. Pantofii mei italieni aveau marginile tari şi începuseră să-mi facă răni la picioare. Acum mergeam din ce în ce mai greu. Luna răsărise şi noi încă mai mărşăluiam. Am început să mă înjur singur. Era aproape de miezul nopţii când ne-am oprit şi am intrat într-un grup de case de pe marginea drumului. Mulţi dintre noi s-au urcat pe nişte scări şi s-au prăbuşit pe podeaua goală.

24 APRILIE, 1945

O zi de odihnă pentru compania mea. M-am rostogolit pe podea şi am visat şi am dormit cumsecade. Lumina zilei invada camera şi mă trezea din somn. Dar nici unul dintre noi nu s-a ridicat până după-amiază când ne-a cuprins foamea. Sabin şi Bucher au mâncat tăiţei proaspeţi în bucătăria de la parter. M-am târât pe scări şi i-am urmărit mâncând. La dracu'! Arătau aşa de bine! Am coborât şi am ieşit afară unde am deschis o cutie de spaghete şi de chiftele şi m-am prefăcut că mă aflu într-un restaurant italian şi am mâncat şi am zâmbit la gândul ăsta până când imaginaţia m-a părăsit. M-am târât înapoi pe scări şi m-am întins din nou pe podea şi imediat m-a luat somnul.

25 APRILIE, 1945

Soarele era deja sus, umplând camera cu o lumină portocalie când m-am trezit cu o foame de lup. Am păşit peste camarazii mei încă adormiţi şi m-am aventurat în jos pe scări. O femeie foarte bătrână, cu un şal pe umeri şi pe cap, mi-a zâmbit şi mi-a făcut semn să o urmez. Am intrat în bucătărie. A arătat spre o farfurie de pe masa din lemn şi a dat din cap, semn că m-a auzit. Mi-am dat jos casca şi am aşezat-o jos după care am stat pe bancă. Femeia a luat farfuria şi a umplut-o cu spaghete, a pus sos peste ele şi apoi mi-a întins-o.

— *Grazie, grazie, signora,* am spus eu recunoscător.

A mai dat din cap ceva timp şi apoi a ieşit din bucătărie şi m-a lăsat singur. Aveam doar farfuria, nici un alt fel de veselă, aşa că mi-am scos lingura din dotare şi am mâncat în grabă spaghetele. În timp ce ieşeam din casă, bătrâna femeie îmi zâmbi de la un colţ şi îmi făcu puţin cu mâna. Am zâmbit şi eu şi am ieşit afară să caut o pereche de bocanci. Veniseră şi câteva jeepuri în timpul nopţii. În spatele unuia am găsit o grămadă de uniforme şi de bocanci uzaţi. Un soldat a venit la mine:

— Cauţi ceva soldat?

Am văzut că el era şoferul.

— Păi, mi-am pierdut cizmele la Modena şi pantofii ăştia mă omoară. Sunt ale cuiva cizmele astea?

— Nu mai sunt. A venit ieri o ambulanţă şi ne-a dat tot echipamentul ăsta. Hai, încearcă, vezi dacă ţi se potriveşte vreuna.

Prima pereche se potrivi perfect. Pielea era fină şi moale şi, într-un fel, încurajatoare. Am aruncat imediat pantofii. L-am văzut pe Holman agitându-se şi pe Sabin adunând plutonul. Era din nou vremea să plecăm. O raţie C pentru toţi, dar eu nu serveam, şi duşi am fost. Sufletele noastre încă erau pline după lungul respiro. Picioarele mele erau şi ele foarte bucuroase şi raniţa părea destul de uşoară. În timpul lungului marş am trecut de Mantua spre vest şi Villfranca de asemenea spre vest. La Lake Garda am găsit un drum pavat care înconjura lacul. Am mers cu grijă prin tuneluri, am trecut pe lângă baterii de 88 de mm care aveau ţevile îndreptate spre sud dar la joasă înălţime pentru a trage în tancurile noastre. Ne-am oprit în final şi ne-am urcat deasupra drumului, împrăştiindu-ne prin nişte grădini elegante pentru a înnopta.

— Hei, Luca, am spus eu, ai auzit ceva?

— Despre ce?

— Despre unde mergem.

— Nu. Dar tu?

— Nu, sper să se termine repede.

— Şi eu. Culcă-te Bass.

26 APRILIE, 1945

În zori am fost treziţi de Holman.

— Hai, John T., Luhaink, Rebel, şi tu Fronk, hai, sus, mergem la Riva.

Acum când ne apropiam de umbrele Alpilor Dolomiţi spre nord, vremea s-a schimbat şi ea. O masă mare de nori gri plutea deasupra Alpilor şi ne întrista marşul victorios. Apoi se făcu o lumină albă. Am mers în continuare încet uitându-ne la Garda, nişte vile frumoase şi înconjurate de grădini.

— Holman, am strigat eu, cât mai e până la Riva?

A dat din cap, dar nu a răspuns. La prânz ne-am oprit şi am mâncat raţiile K. Lacul Garda deveni gri şi bruma încă se mai lăsa, aşa că eram uzi, dar nu foarte mult. După-amiaza se întunecă şi mai mult şi apoi am început să vedem capătul lacului. Se întrezărea undeva în depărtare la picioarele Alpilor care se

ridicau în spatele lui. Apoi am văzut şi sătucul Riva. Era aproape întuneric. Sătucul era şi el cufundat în întuneric. Era o privelişte destul de tristă şi aveam un sentiment apăsător în inimă. Ce era dincolo de Riva? Dolomiţii păreau negri şi neprimitori. Ştiam că armata germană era acolo. Putea apăra păsurile din munţi pe timp nelimitat...

Am intrat în Riva pe întuneric. Nu era nimeni pe străzi. Nici vin, nici flori, nici pâine, nici măcar apă, eram doar o altă armată care venea să ocupe, să dea ordine, să preia controlul, să caute vin şi femei. Nemţii nu erau acum aşa de departe. Sătenii tremurau în casele lor. O nouă armată era acolo – ce era nou în a le fi frică?

Grupa noastră era norocoasă: în vestul satului am găsit două case părăsite. Nemţii fuseseră acolo înaintea noastră. Dar au plecat în grabă, aşa că am mâncat mâncarea lor şi am dormit în paturile lor.

27 APRILIE, 1945

Ni s-a permis să mergem în Riva, dar trebuia să ne întoarcem pentru masa de seară. Luca şi cu mine am plecat în oraş, dar am rămas cum ni s-a ordonat pe strada principală care era pe marginea lacului. Erau foarte puţini oameni pe stradă. Era o zi rece şi foarte închisă. Unii soldaţi au închiriat bărci şi s-au plimbat cu ele încălcând ordinele căpitanului Bucher. I-am urmărit cum se îmbătau în bărci, apoi mergând chiar până la capătul oraşului. Ne-am oprit şi ne-am uitat spre nord în sus spre măreţii Alpi.

— Sunt aici, i-am spus lui Luca. Ne aşteaptă să venim.

— Am auzit şi eu zvonul astăzi, Bass, cred că e adevărat.

— Ce ai auzit?

— Am auzit că ni se va da echipament de iarnă pentru a ne putea căţăra pe munţii ăştia să ne luptăm din nou cu nemţii.

Nu mai aveam nici un fel de răspuns. Eram blocat. Încet ne-am croit din nou drum prin Riva spre casă. În bucătărie am găsit ceva fainã, aşa că am făcut un fel de cocă cu apă şi am făcut prăjituri pentru cei din grupa noastră.

28 APRILIE – 1 MAI, 1945

Nimic interesant de consemnat.

2 MAI, 1945

Dragă mama şi tată,

Vă scriu acum pe seară. A fost o zi foarte frumoasă. Eram pe lac cu camaradul meu Luca, când dintr-odată am auzit cum se trăgea cu puşca de pe mal, de undeva de lângă oraş. Nu am ştiut ce se întâmplă, aşa că ne-am culcat pe burtă în barcă şi am aşteptat. Dar împuşcăturile continuau, aşa că ne-am ridicat să vedem ce se întâmplă. Erau oamenii care alergau pe mal şi trăgeau cu puşca în aer. Chiar am auzit gloanţe care atingeau apa undeva lângă noi. Ştiam că se întâmplă ceva, aşa că am oprit primul soldat pe care l-am văzut şi l-am întrebat ce se întâmplă. Ce este? De ce se trage? Soldatul s-a uitat ciudat la noi. Ce se întâmplă?! strigă el. Ce se întâmplă? S-a terminat! Războiul s-a terminat! Oricum oamenii din sat au tras cu puştile toată după-amiaza pentru a sărbători victoria şi seara a fost o mare petrecere în cinstea victoriei în mijlocul oraşului. Ştiu că şi tu eşti la fel de fericită ca şi mine. De-abia aştept să mă întorc în SUA. Îţi voi mai scrie pentru a-ţi spune mai multe.

Cu dragoste, John T.

3 MAI, 1945

Holman a venit la noi în cameră să ne trezească. L-am văzut încercând să trezească un tânăr soldat care dormea pe hol într-o pătură împreună cu sergentul Grunwald. Era cu uniforma nouă, sosit chiar de la Roma. Am mers mai încet apoi m-am oprit să privesc.

— Hai, Smith, sărbătorirea a luat sfârşit, spuse Holman scuturându-l de umăr.

— Aşteaptă John! spuse Grunwald. Nu-mi place cum arată. Să-i luăm pulsul.

Amândoi i-au luat pulsul. Holman se ridică şi se uită la noi.

— Nu se va mai trezi.

Toţi am rămas muţi în faţa figurii de stil.

— Unde a fost ieri noapte? întrebă Holman.

— A fost cu noi şi s-a întors cu noi, spuse cineva.

— Cea băut?

— Am luat fiecare câte o sticlă de şampanie. Era mai târziu când Smith a luat cu el o sticlă de vin roşu pe care a băut-o.

— Poate că sticla lui a fost otrăvită, adăugă Grunwald.

Holman îl acoperi pe Smith cu pătura.

— O să mă duc să-i găsesc pe medici şi pe căpitanul Bucher. Restul mergeţi la bucătărie şi încercaţi să mâncaţi ceva.

Am dat din cap în tăcere şi am umplut imediat bucătăria! Nimeni nu arăta deloc bine, aşa că am băut şi nişte cafea.

Imediat l-am auzit pe Bucher şi pe Holman venind cu medicii. Nimeni nu s-a mişcat până nu l-au cărat afară pe Smith.

— Ei, asta e, spuse Rebel încet ca pentru el.

— Mă întreb cine ne-o fi urât azi-noapte? Toţi dansau şi râdeau, spuse Rupert.

— Cine ştie? replică Fronk. Nemţii au stat în oraşul ăsta prea mult timp.

— E un mare păcat, adăugă Luhaink, Smith nu a tras niciodată cu mitraliera.

Un sentiment de melancolie ne făcu să păstrăm tăcerea. Mai târziu în acea zi am simţit nevoia să cânt la pian. Am găsit unul în camera de zi. M-am uitat în cameră. Cândva fusese mobilată. Pe o parte nişte ferestre mari îţi permiteau să vezi priveliştea lacului Garada. O sofa mare şi nişte scaune fuseseră distruse. Dincolo de pian, se afla un covor destul de scump cu roşu şi albastru ca cerut, care fusese şi el distrus. Pianul avusese şi el de suferit. M-am uitat la claviatură şi am încercat să fac câteva acorduri cu mâna stângă. Dar în van, se auzeau doar sunete bizare şi zdrăngănituri. Am părăsit camera într-o pasă proastă şi nu m-am mai apropiat de ea niciodată.

Apoi noaptea se aşternu. M-am plimbat până la lac. O adiere rece venea dinspre Alpi şi trecea pe deasupra lacului. Casca mea era în casă. Am început să tremur când aerul rece mi-a trecut prin păr. Pe mal, în Riva, sătenii şi soldaţii noştri sărbătoreau din nou sfârşitul războiului. Muzică de acordeon venea dinspre lac. Am auzit strigăte şi râsete şi apoi câteva împuşcături. M-am întors în cameră şi m-am băgat sub pătură supărat de moartea lui Smith, dar fericit că războiul care îl ceruse pe el destul de

misterios la sfârşit mă cruţase pe mine.

4 MAI, 1945

— Hai, John T., trezeşte-te!

Era Holman care venise să ne trezească la o oră de necrezut, şase de dimineaţă.

— De ce? Ce se întâmplă?

— Mergem la o plimbare, nişte antrenament cu arma, un antrenament obişnuit. Nu trebuie să ne moleşim acum.

Am mormăit şi m-am întors cu spatele, dar am ţinut ochii la Holman şi când s-a întors cu un băţ subţire, m-am ridicat repede.

Afară, în stradă, vedeam ce părea a fi o promiţătoare zi de primăvară. Am mers normal, dezordonat, dar în formaţie până când am ajuns la un drum prăfuit care ducea în sus, pe dealul împădurit. După vreo doi kilometri am părăsit drumul şi ne-am împrăştiat pe panta plină de iarbă, fiecare pluton ocupându-şi locul pentru a face exerciţiile. Apoi, grupele se împrăştiară şi ele, stând în semicercuri pe pământ, uitându-se le conducătorul exerciţiilor ce era la câţiva metri mai jos. Holman a pus o pătură sub noi şi i-a cerut lui Crest să desfacă BAR-ul şi să numească fiecare parte, să o descrie şi să îl asambleze la loc. Crest a făcut acest lucru cu vocea lui calmă şi joasă.

Fără nici un fel de avertisment, o rafală de mitralieră a erupt violent de la grupa de lângă noi, urmată apoi de ţipete şi strigăte. Automat, fără să gândesc, m-am rostogolit pe burtă şi mi-am îndreptat arma în jos pe pantă. Unii camarazi erau şi ei pe burtă. Restul alergau sus pe deal. Ţipetele continuară şi ele câteva secunde. M-am uitat în jur şi am văzut soldaţii care alergau ca nebunii şi mi-am dat seama că se trăsese de undeva din interiorul grupei. Apoi, din afara grupului înnebunit l-am văzut pe Cross care venea şchiopătând spre mine:

— Sângerezi, Cross, ce s-a întâmplat? Eşti lovit? l-am întrebat.

— Da, da, Dumnezeule! M-au lovit la picioare, dar am un bandaj, pot să merg nu mai aştept medicii. Dumnezeule, ce nenorocire să se întâmple chiar acum.

A trecut şchiopătând pe pantă. Mi-am dat seama că ţipetele încetaseră. M-am uitat în jur uimit, soldaţii încă strigau, încă se mai mişcau acolo. Eram ca o turmă de oi dezorientate. L-am văzut pe Rabideau venind spre noi. Îi curgea sânge din mâna

stângă.

— Hei, uite aici, Rabideau! am strigat.

Mi-am scos din buzunar o batistă nefolosită.

— Stai să-ţi leg asta la mână. E singura ta rană?

— Da, Bass, am avut noroc. Nu am încasat decât un cartuş în mijlocul mâinii stângi.

— Ce s-a întâmplat? l-am întrebat mergând cu el pe potecă. La voi în grup s-a tras?

— Da, am văzut cum s-a întâmplat. Hackett a desfăcut-o şi când a trebuit să o pună la loc, a ţintit cu ea în sus spre noi. Cred că era pe jumătate adormit, ca şi noi de altfel. Când a terminat, l-am auzit spunând: „Şi acum nu trebuie decât să apeşi pe trăgaci.”

— Cine ţipa?

— Schuck. A luat două gloanţe exact sub gât.

— A murit?

— Nu ştiu. Mulţumesc pentru batistă, ne vedem mai încolo.

Am alergat pe pantă pentru a-mi găsi grupa. I-am descoperit când aruncau muniţia în tufişuri. Rebel plângea.

— Hai, Bass, aruncă-ţi gloanţele. Schuck s-ar putea să fi murit. Rugăciunile mele pentru ca acest conflict să se termine cu bine, se pare că nu au fost auzite. Nu, în loc a fost ucis de un camarad! Aruncă-ţi gloanţele, Bass, pentru ca asta să nu se mai întâmple niciodată.

Mi-am aruncat şi eu încărcătorul plin de la M-1. L-am văzut şi pe Holman făcând acelaşi lucru.

— Unde este Schuck? l-am întrebat pe Holman.

— L-au dus în jos, pe drum.

— Are ceva dacă mă întorc acasă?

— Nici o problemă.

Am mers pe potecă şi am început să cobor. Cei mai mulţi din companie mă urmau. Voiam să fug, dar ceva mă ţinea. O urmă de sânge imposibil de trecut cu vederea îmi arăta unde se duceau cei trei soldaţi răniţi. Jos, pe drumul de lângă lac, am văzut o ambulanţă care stătea oprită în faţa unor clădiri. Eu eram încă singur. Drumul era părăsit. Acolo, întins pe spate cu picioarele înainte în ambulanţă era Schuck. Era dezbrăcat de la brâu în sus, ochii închişi, inconştient şi, când m-am uitat sub bărbia lui, am văzut două găuri rotunde de glonţ. Fuseseră date cu praf de sulfamidă. Ce se întâmpla? Nu am mai văzut pe nimeni. Nu am auzit nimic. Era doar Schuck care stătea întins acolo, probabil mort şi cu mine. Nu era nici urmă de teroare sau

suferinţă pe faţa lui. Era tânăr ca şi mine. Nu mă mai puteam uita la el. M-am întors şi am pornit-o spre Riva.

Mai târziu, în acea zi am dat de Hackett. Nu am vorbit. Faţa lui era albă ca zăpada. Era nervos şi părea obosit. Pentru Hackett ca şi pentru Schuck, Cross şi Rabideau războiul se sfârşise, dar, apoi, la fel ca cele mai teribile coşmaruri, începuse din nou.

IUNIE 1945

Am plecat la Cividale, cel mai nordic punct din Po Valley pentru a aştepta ordinul de a ne întoarce în SUA.

A apărut posibilitatea de a face o serie de căţărări în munţii din Austria. Mă plictisisem de băut şampanie şi scris scrisori, aşa că am spus că mă duc. Treizeci dintre noi s-au trezit dis-de-dimineaţă, s-au urcat în trei camioane şi au început urcuşul lung pe şoseaua cu serpentine strâmte spre Alpii Carnici.

Alpii, băieţi, ne cheamă!
Vom cânta mâine, băieţi,
De pe înălţimi!
Şi vom culege floarea de colţ
Vom trece marele gheţar,
O să urcăm pe Alpi, băieţi!

De la Cividale la Gemona, de la Gemona la Heiligenblut, de la Heiligenblut la Leniz. În timp ce urcam şi mai mult, aerul tare şi umed al văii Po dispărea şi imediat ce camioanele ne duseră în aerul rece de munte ni se făcu frig. Dincolo de Linz, drumul urca mult, apoi se domoli puţin şi am ajuns la trei cabane simple din lemn.

— OK, anunţă sergentul Penny. Am ajuns, acesta este masivul Grossglockner. Mi s-a spus că gheţarul este chiar dincolo de acea ridicătură. Găsiţi-vă locurile de cazare. Îmi pare rău, dar raţiile C şi K vor trebui să vă ţină de foame în această excursie. Vremea e bună, iar urcuşul de mâine se anunţă promiţător.

Eram la altitudinea de trei mii de metri. Eu eram un pic ameţit, aşa că m-am dus în primul pat pentru a mă întinde. Soarele era deja în spatele muntelui, iar ziua se transforma încet în noapte. Luhaink a urcat în patul de deasupra mea, ameninţând să se prăbuşească cu el. Şi ceilalţi soldaţi erau la fel de obosiţi. Aerul

foarte rarefiat ne făcea să ne mişcăm mult mai încet. Am mâncat raţiile C. Nu era curent aşa că am adormit imediat ce s-a stins ultima geană de lumină. Paturile erau tari şi neconfortabile. Mi s-a făcut frig şi am dormit puţin.

Sergentul Penny a venit la orele şapte şi ne-a trezit.

— OK, vreau să vă distraţi azi. Aveţi de ales: puteţi urca fiecare pe pielea lui sau puteţi să vă alăturaţi grupului meu. Eu conduc o căţărare până în vârf.

Luca, eu şi încă patru am ales să mergem unde vrem. Am mâncat raţiile C şi soarele ne scălda cu razele lui. În timp ce ne îndepărtam de cabane, m-am oprit pentru a mă uita în sus spre munte. Sergentul Penny conducea un grup destul de mare de soldaţi. Făcea paşii măsuraţi: nici prea repede, nici prea încet, ritmic. Se folosea de toporul pentru gheaţă pentru a merge mai uşor. Penny era făcut pentru a urca pe munte.

— Hai, Bass, spuse Luca. Să mergem şi să găsim gheţarul.

O potecă ducea dincolo de ridicătura aceea şi apoi mergea până la gheţar. În faţa noastră, gheţarul se termina şi gheaţa topită devenea un mic pârâiaş. În dreapta noastră, gheţarul umplea locul dintre Grossglockner şi un masiv mai mic. Apoi se întindea mult în dreapta noastră, alb şi măreţ devenind o parte a Alpilor Carnici.

Am luat cu noi topoarele de gheaţă. Am sărit şi am început să coborâm pe gheţar. Apoi ne-am dat drumul pe o pantă plină de noroi pentru a alerga din nou pe gheţar.

— Hei, Bass, e zăpadă pe partea cealaltă. Să mergem să ne dăm pe acolo!

Am ajuns la o crevasă.

— Luca, nu are decât doi metri lăţime, eu o să sar dincolo.

M-am dat înapoi şi ţinând toporul de gheaţă în faţa mea, am alergat câţiva paşi şi am sărit exact pe marginea cealaltă. Am picat pe spate voit şi am înfipt lama toporului chiar în gheţar. Mă ţinea chiar dacă partea de jos a corpului nu atingea marginea suprafeţei. Nu-mi era frig, dar un nor vizibil de aer rece ieşea din acea crevasă şi mă făcea să alunec, să mă dau bătut, să renunţ şi să alunec în adâncimile alb-albastre, pentru a mă odihni – o dată pentru totdeauna – să mă odihnesc.

Luca strigă la mine:

— Nu-mi place, Bass! spuse el. Eu o să înconjor gaura aia mare. Hei, ieşi dracu’ de acolo!

M-am trezit şi m-am ridicat pe toporul de gheaţă şi am lăsat în urmă crevasa… Am urcat pe o pantă plină cu zăpadă dincolo de

gheţar şi apoi ne-am aşezat întinzându-ne pe spate. Gheaţa strălucea în lumina soarelui.

În timp ce noaptea se aşternea, pe data de 19 februarie 1945, ni s-a spus să ne strângem echipamentul. Am mers pe drumul străvechi de la Prunetta la camioanele care ne aşteptau. Obişnuitele ordine strigate erau acum absente. Toate ordinele se dădeau acum puţin mai tare decât o şoaptă. Am mers pe drumul plin de serpentine de la Prunetta. Am urmărit lunga coloană de maşini din spatele nostru, luminile lor strălucind în toate direcţiile. Nimeni nu scotea o vorbă în camion. Toţi ştiam unde mergem:

Mergem la luptă, soldaţi
Să ne luptăm cu ai dracu' nemţi!

Nu ne vom întoarce, de asta să fii sigur,
Până când nu vom fi învingători!

Bea-vom, cânta-vom şi dansa-vom la noapte!
Mai înainte ca zorile a răzbate.

Şi-apoi…
La luptă mergem bravi soldaţi,

Până când ieşi-vom victorioşi!
Şi apoi începeam din nou.

În timp ce urmăream totul, dintr-odată, toate luminile convoiului se stinseră. Am încetinit la o curbă în timp ce urcam constant muntele pe şosea. Apoi, totul s-a sfârşit, lungul preludiu al luptei luă sfârşit. Din nou, ordinele erau în şoaptă. Eram foarte tăcuţi. Am intrat în formaţie şi am început să mergem pe acelaşi drum şerpuitor. Un masiv muntos deveni şi el aproape vizibil. Am părăsit drumul şi am urcat chiar mai mult pe o potecă care se termina într-un pâlc de brazi de la poalele muntelui. Aveam două ore să ucidem. Asaltul asupra muntelui Belvedere va începe la orele 1:30. Am găsit un loc sub un copac şi m-am întins pe o parte, dar nu am dat nimic jos. Am încercat să nu mă mai gândesc la asta, încercam să mă gândesc unde este Holman pentru că nu voiam să mă pierd de el. Nu-mi era foame, dar îmi era sete. Am băut puţină apă din bidonaş. Muntele de deasupra noastră era liniştit. Poate, m-am gândit eu, nemţii au şi plecat.

Apoi a venit momentul. Holman a apărut dintre copaci şi mi-a şoptit:

— În picioare, John T. Asta e.

L-am urmat şi am văzut restul grupei tăcând la fel. Apoi, am văzut toată compania I strângându-se în jurul meu şi toţi ne-am urmat şeful de grupă printre copaci. Unghiul de urcare crescu din ce în ce mai mult. Am dat peste nişte tufişuri mari şi ne-am oprit. Vechiul meu prieten, John Breu vorbea germana fluent. Cineva a avut ideea inteligentă de a le striga nemţilor „Predaţi-vă!" Aşa că John Breu s-a prins de un tufiş, a dat capul pe spate şi a strigat cuvântul în germană. Strigătul lui a avut o reacţie imediată: mai multe rafale de mitralieră s-au făcut auzite de undeva de deasupra noastră, dar ţinta fusese prea sus şi nimeni nu a fost atins.

Cu această prostie terminată, acum urcuşul începu în viteză. De la acest punct, copleşit şi paralizat de frică mi-am dat seama că mă supun mecanic ordinelor şi reacţionez la mişcările oamenilor din faţa şi din jurul meu la fel. Nu mi-a trecut niciodată prin cap să mă prăbuşesc, să mă aşez jos şi să îngheţ, să plâng, să strig sau să o iau la fugă. Nu am mai făcut nici înainte aceste lucruri, aşa că am reuşit să ies de pe potecă la un anumit punct, să-mi dau jos pantalonii şi să-mi fac nevoile. Mi-am dat seama că nu sunt singur în cazul ăsta. Printre tufişuri am trecut de sergentul Grunwald, care stătea neajutorat pe potecă, lăsat în urmă de grupa lui. Mai devreme, cam pe la orele zece, l-am văzut pe Jordan, un veteran, făcându-i-se rău şi apoi prăvălindu-se din linia de marş într-un şanţ.

Rafale de mitralieră răsunară de deasupra. Artileria germană începu să tragă cu obuze de 88 care nu puteau să treacă de acea ridicătură înaltă, aşa că am avut noroc şi am supravieţuit. M-am târât chiar mai sus – în linia celor care voiau să captureze acel munte.

La răsărit, doi soldaţi germani au ieşit dintr-o peşteră şi s-au predat. Li s-au luat ceasurile. Am venit şi eu acolo. Prietenul meu, John Breu, era acolo. Soldaţii fuseseră studenţi la Heidelberg. Ceasurile erau şi premii pentru rezultate academice. Au protestat la Breu cerând ceasurile înapoi. Faţa lui Breu era roşie: era supărat. Mi-am dat seama imediat că era de partea lor. Avea ascendenţi germani. Când ne-am terminat pregătirea în Florida la Câmp Blanding ne-am dat seama că o să trecem oceanul să ne luptăm cu naziştii. Breu, care îşi iubea originea germană, s-a dus la căpitanul companiei noastre şi i-a spus:

— Căpitane, eu merg în Europa să lupt pentru ţara mea, dar vreau să fie un lucru lămurit: în luptă eu nu voi împuşca un soldat german decât dacă ştiu că a tras el primul în mine.

Acest lucru nu i-a făcut deloc probleme. Şi el şi-a făcut datoria până la sfârşitul războiului.

Prizonierii nu şi-au primit ceasurile înapoi. Au fost trimişi în spate, neescortaţi, cu mâinile puse pe căştile negre.

Dintr-odată gloanţele au şuierat deasupra noastră şi ne-au şters hainele de luptă. Am săpat nebuneşte cu căştile noastre din oţel în munte până când am făcut o mică groapă în care intram numai pe jumătate. Dar am câştigat bătălia de la muntele Belvedere. Noi ne-am ţinut tare şi nemţii s-au retras.

— Hai să plecăm de aici şi să urcăm pe munte! spuse John.

Am părăsit gheţarul şi am început să urcăm masivul Grossglockner. Drumul era abrupt, dar nu foarte dificil. Apoi apăru o bifurcaţie. Luhaink şi ceilalţi s-au hotărât să exploreze poteca necunoscută. M-am uitat în sus la poteca vizibilă şi m-am hotărât să continui drumul singur. Oboseam şi poteca pe care urcam era sigură şi aveam impresia că nu are să-mi rezerve nici un fel de surprize neplăcute. Apoi am văzut o altă potecuţă care ieşea din drumul principal şi ducea la un punct de observaţie. Aveam nevoie de o pauză, aşa că am mers pe acea potecuţă până la capăt ajungând la un colţişor plin de iarbă. M-am oprit şi m-am uitat în jos. Imediat mi s-a făcut rău şi m-am aşezat. Dincolo de colţişorul acela cu iarbă nu era decât aer. Chiar sub mine am văzut câteva cabane care nu erau mai mari decât nişte beţe de chibrit. Apoi, am auzit nişte voci. M-am uitat în spatele meu. Nu era nimeni. Apoi am aruncat o privire peste margine şi am văzut fesul de ski a lui Jones şi apoi faţa lui roşie acoperită de sudoare.

— Ce noroc! am strigat eu. Ne întâlnim din nou!

Jones părea foarte nefericit. Era un căţărător experimentat, dar puteam vedea că e foarte tulburat.

— Bass, spuse el aplecându-se în timp ce căuta să apuce cu mâna de ceva. Nu o să mai fac asta niciodată. Nu ştiu ce s-a întâmplat, dar nu a fost o zi bună de căţărat.

Ne-am amintit amândoi de acea dimineaţă din vârful muntelui Belvedere când nemţii care mai rămăseseră trăgeau în noi. Era rănit şi se clătina deasupra mea.

— Sunt lovit în picior, Bass. Ce să mă fac?

— Jones, i-am spus eu, i-a tabletele mele de sulfamidă şi bidonul cu apă şi coboară după ajutor. Nu e nici un medic aici

sus.

A protestat dar, când i le-am pus în mâini, a plecat. Acum, complet recuperat, nu se putea bucura de o cățărare periculoasă. S-a ridicat pe acel colțișor de iarbă și apoi a căzut pe burtă respirând cu greu. Chiar în spatele lui îl vedea Luca Luhaink. Părea fericit și sigur pe sine.

— Luca, am strigat, cum a mers?

— L-am mâncat de viu, veni răspunsul.

Cățărarea se terminase. Jones își reveni încet, bău niște apă și nu se uită deloc în jos la peisaj.

— Se face târziu, spuse Jones.

Porni în jos pe potecă și dispăru. Luhaink și ceilalți plecară și ei. Eu rămăsesem ultimul. În timp ce mă întorceam la poteca principală, mi-am amintit de floare, floarea Elveției, o plantă mică, albă numită floare-de-colț. M-am întors pe potecuță și am căutat printre stânci. Am mers cu grijă de-a lungul pantei și apoi am văzut un mănunchi de flori care creșteau lângă o stâncă. Am îngenuncheat lângă ele. Erau rotunde, albe și cu petalele ca din lână. Am luat două flori perfecte și le-am pus în buzunarul de la cămașă. Și pentru mine cățărarea era terminată. Am alergat pe drum fără să mă opresc.

Septembrie 1945, Câmp Swift, Texas
Martie 1988, Napa, California.

CUPRINS

14 APRILIE, 1945.....4

15 APRILIE, 1945.....16

16 APRILIE, 1945.....28

18 APRILIE, 1945.....35

19 APRILIE, 1945.....43

20 APRILIE, 1945.....58

21 APRILIE, 1945.....67

22 APRILIE, 1945.....72

23 APRILIE, 1945.....78

24 APRILIE, 1945.....81

25 APRILIE, 1945.....81

26 APRILIE, 1945.....82

27 APRILIE, 1945.....83

28 APRILIE – 1 MAI, 1945.....84

2 MAI, 1945.....84

3 MAI, 1945.....84

4 MAI, 1945.....86

IUNIE 1945.....88

CUPRINS.....94

EDITURA Z

Aşa că am continuat; pe cealaltă parte panta a devenit abruptă ca o albie de râu. Am trecut peste firul apei doar pentru a lua pieptiş o altă pantă împădurită. Era atât de abruptă încât nu puteam urca decât dacă ne împingeam cu greu din copac în copac. „Nu era asta o luptă în van?" m-am întrebat eu. Sunetele care îmi răsunau în ureche se schimbaseră: acum nu se auzeau decât mitralierele grele care trăgeau rafale din poziţiile strategice aflate undeva în spatele nostru, concentrându-şi focul pe nemţii din faţa noastră. La jumătatea urcuşului am fost opriţi de focul mitralierelor şi artileriei inamicului. Eram atât de obosiţi încât nimeni nu s-a mişcat şi nu a încercat să se adăpostească. Mai multe obuze au început să vină şi unul din ele a explodat undeva asupra mea, ucigând doi camarazi şi rănind un altul. Nu mai aveam nevoie de nici un alt impuls; am scos lopata de la centură şi am început să fac o groapă de adăpost pe cât de repede puteam. Am auzit un alt proiectil care venea şi am avut impresia că se îndrepta direct spre mine. M-am aruncat la pământ ţinându-mi respiraţia şi aşteptând...

ISBN 973-9127-85-X

Lei 11.900

EDITURA Z EDITURA Z